

3. นีโอฮิวแมนนิสกับการพัฒนามนุษย์ทางจิตใจและปัญญา

การพัฒนาจิตใจและปัญญานั้น เป็นสิ่งที่มีความสำคัญมากต่อพัฒนาการของมนุษย์ ให้บรรลุถึงเป้าหมายสูงสุดของชีวิต จิตใจและปัญญานั้นมีความสัมพันธ์กันอย่างลึกซึ้ง จนยากที่จะอธิบายถึงพัฒนาการของสิ่งหนึ่งแยกไปจากอีกสิ่งหนึ่งได้ ความสามารถในทางพัฒนาจิตใจให้มีความสบาย มีความสงบ ความสุข ความปลอดภัย และความปราศจากกิเลสได้ ย่อมทำให้ปัญญามีความสดใส และเห็นสิ่งต่างๆ ได้ตามความเป็นจริง โดยไม่มีการปรุงแต่งเอาตามที่ใจตนปรารถนา การพัฒนาปัญญานั้น จะทำให้มนุษย์สามารถเข้าใจความผิดปรกติต่างๆ ของจิตใจและอารมณ์ของตนเองได้ จนสามารถที่จะควบคุมความผิดปรกติต่างๆ เหล่านั้น ไม่ให้เกิดขึ้นได้ เป็นต้น

ก่อนที่จะกล่าวกันถึงเรื่องวิธีการพัฒนาจิตใจและปัญญา ตามแนวคิดของนีโอฮิวแมนนิส ควรที่จะต้องมีการกล่าวถึงเรื่องของ อภิปรัชญาหรือ Metaphysic แบบนีโอฮิวแมนนิสเสียก่อน เพื่อให้สามารถเข้าใจถึงรายละเอียดในการพัฒนาจิตใจและปัญญาได้อย่างดีขึ้น

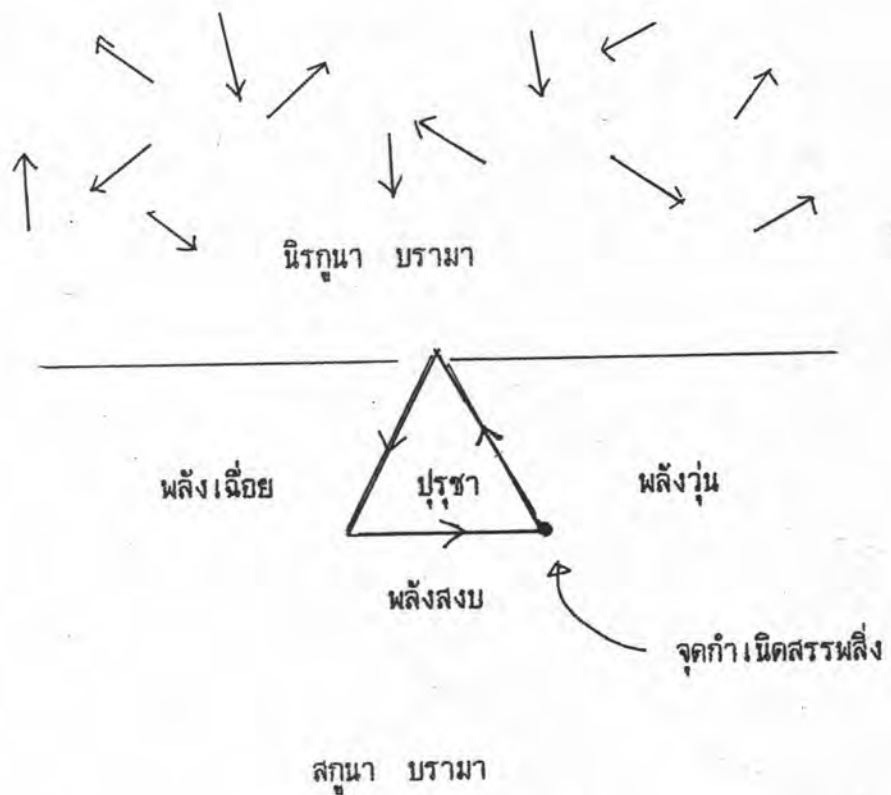
3.1 หลักอภิปรัชญาแบบนีโอฮิวแมนนิส

แนวคิดนีโอฮิวแมนนิสนั้นอธิบายว่า เดิมทีเคียวา จักรวาลนั้นเป็นเพียงภาวะของสำนึกบริสุทธิ์ล้วนๆ (Pure Consciousness) เรียกว่าบรมา (Brama) บรามานี้ประกอบด้วยตัวสำนึกบริสุทธิ์ล้วนๆ เรียกว่า ปुरुชา (Purusa) และศักยภาพของปुरुชาเรียกว่า พระกิริติ (Prakrti) ปुरुชาและพระกิริตินี้แยกจากกันไม่ได้ เปรียบเสมือนหนึ่งน้ำและคุณสมบัติในการไหลของมัน ถ้าจะกล่าวโดยตามทฤษฎีแล้วปुरुชาและพระกิริติจะเป็นสองสิ่ง แต่ในสภาพความเป็นจริงแล้วปुरुชาและพระกิริติจะเป็นสิ่งเดียวกัน

ในภาวะแรก จักรวาลจะมีแต่เพียงบรมา องค์ประกอบปुरुชาในบรมา ณ ภาวะนี้ จะเป็นเพียงภาวะสำนึกบริสุทธิ์ที่สงบลึกๆ เรียกว่า นริกุนา บรามา (Nirguna Brama) หรือบรมาที่ไม่มีการแสดงพลังงานใดๆ ทั้งสิ้น พระกิริติในภาวะนี้ประกอบด้วยพลังงาน 3 ชนิดได้แก่ พลังงานที่สงบและเต็มเปี่ยม (Sentient Force) พลังงานที่วุ่นวายไม่หยุดนิ่ง (Mutative Force) และพลังงานที่หยุดนิ่งและเฉื่อยช้า (Static Force) ในภาวะนี้พลังงานทั้งสาม จะอยู่ในสภาพที่อยู่นิ่ง ไม่ได้แสดงศักยภาพใดๆ ออกมา เพียงแต่จะเคลื่อนไหวอยู่ในสภาพไร้ทิศทางเท่านั้น

ภาวะที่สองนั้น เกิดขึ้นเมื่อพลังที่เคลื่อนไหวอย่างไร้ทิศทางทั้งสามของพระกิริติ เริ่มมีการรวมตัวกันขึ้น จึงเกิดเป็นสามเหลี่ยมแห่งพลังงาน (Triangle of Force) ขึ้นมา พลังงานที่สงบจะรวมตัวกับพลังงานที่สงบ พลังงานที่ไม่หยุดนิ่งจะ

รวมตัวกับพลังงานที่ไม่หยุดนิ่ง และพลังงานที่เฉื่อยช้าก็จะรวมตัวกับพลังงานที่เฉื่อยช้าเป็น
 กระแสเดียวกันพลังงานทั้งสามชนิดนี้ จะมีธรรมชาติที่ไม่เหมือนกันอยู่ จึงไม่สามารถที่จะ
 รวมตัวกันได้ พลังงานทั้งสามชนิดนี้จะเกิดความไม่ประสานกันขึ้น และเมื่อยังไม่มีพลัง
 งานชนิดใดที่มีอิทธิพลเหนือกว่ากัน พลังงานทั้งสามจึงก่อตัวเป็นสามเหลี่ยมแห่งพลังงานที่มี
 ภาวะสมดุลย์ขึ้น โดยปุรุชาผู้เป็นสำนักบรูสุทธิ จะคอยสังเกตการณ์อยู่ ณ จุดศูนย์กลาง
 ของสามเหลี่ยมแห่งพลังงานนั้น ตั้งแผนภาพ บรามานในสภาวะนี้เองที่จะเป็นแหล่งกำเนิด
 ของสรรพสิ่งต่างๆในจักรวาลที่เรียกว่า สกุนา บรามาน (Saguna Brame) หรือ บรา
 มาที่ประกอบไปด้วยพลังงานที่เริ่มจะมีบทบาทต่างๆขึ้น



สภาวะของจักรวาลในภาวะที่สามนั้น เกิดขึ้นเมื่อพลังงานที่สงบ ซึ่ง
 เป็นพลังงานที่มีคุณภาพมากที่สุดใสามเหลี่ยมแห่งพลังงาน ได้เริ่มแสดงอิทธิพลเหนือพลัง
 งานอื่นๆ จึงหลุดออกมาจากสมดุลย์ของสามเหลี่ยมแห่งพลังงานในรูปของกระแสคลื่น ซึ่ง
 กระแสคลื่นในระลอกแรกนี้ จะมีความถี่ยาว เป็นคลื่นในลักษณะเส้นตรง ภาวะนี้เรียกว่า
 มหาตัตวา (Mahatva) กระแสคลื่นในช่วงแรกนี้จะเป็นกระแสคลื่นแห่งความรู้สึ
 ความรู้สึกสากลชนิดแรกที่เกิดขึ้นในจักรวาลคือ ความรู้สึกของตัวตนบริสุทธิ์ Pure I
 หรือความรู้สึกของอัตตาวาว่าตัวตนมีอยู่ I Exist คลื่นความรู้สึกละในช่วงนี้ อยู่ในลักษณะ
 ของนามธรรม ไม่มีลักษณะเป็นรูปธรรมให้เห็น

ภาวะต่อมาของจักรวาลเรียกว่า อหังตัตวา (Ahambatva) เกิดขึ้น

เมื่อพลังงานที่ไม่หยุดนิ่งเริ่มมีอิทธิพลเพิ่มขึ้น และส่งพลังงานรบกวนภาวะ มหาตัตวา Mahatattva ทำให้กระแสคลื่นแห่งความรู้สึกมีความถี่สูงขึ้น จนกลายเป็นกระแสคลื่น ความรู้สึกแบบอหังการหรือ Ego ของจักรวาลขึ้น ความรู้สึกนี้เปลี่ยนจากตัวตนบริสุทธิ์หรือ Pure I มาเป็นความรู้สึกของผู้กระทำหรือ Doer I คลื่นความรู้สึกในช่วงนี้ ยังคงเป็น กระแสคลื่นที่มีความละเอียดอ่อนมาก ยังคงอยู่ในลักษณะของนามธรรมอยู่ โดยไม่มี ลักษณะเป็นรูปธรรมให้เห็น

ต่อมาเมื่อพลังงานที่เฉื่อยเริ่มมีอิทธิพลมากขึ้น ก็จะส่งพลังงานรบกวน ภาวะอหังตัตวา (Ahambattva) ทำให้คลื่นความรู้สึกสากลนี้ มีความถี่สูงขึ้นอีก เกิดเป็นจิตตะ (Citta) สากลขึ้น คลื่นความรู้สึกแบบผู้กระทำหรือ Doer I นี้จะเปลี่ยน เป็นคลื่นความรู้สึกแบบผู้ที่ได้กระทำแล้วหรือ Done I เป็นคลื่นความรู้สึกที่มีความหยาบขึ้น จนมีลักษณะเป็นรูปธรรมแล้ว นีโอฮิวแมนนิสทีก้อว่าจิตตะ (Citta) นี้ เป็นรูปธรรมของจิต ลำนำสากลซึ่งมี มหาตัตวา (Mahatattva) และอหังตัตวา (Ahambattva) เป็นนามธรรม จิตสำนึกสากลของจักรวาลจึงมีองค์ประกอบ 3 ส่วนคือ มหาตัตวา อหังตัตวา และจิตตะ เมื่อจิตสากลนี้เริ่มสร้างคลื่นแห่งจินตนาการขึ้นในจักรวาล ก็จะทำให้สรรพสิ่งต่างๆ เกิดขึ้น อย่างมากมาย

พลังงานที่เฉื่อยจะยังคงส่งอิทธิพลรบกวนจิตสากลอย่างต่อเนื่อง ทำให้ ความถี่ของคลื่นความรู้สึกแบบจิตตะนั้นลดลง ช่องว่างระหว่างปฏิภาคคลื่นนั้นจะลดน้อย ลงเรื่อยๆ และปฏิกิริยาทางเคมีภายในปฏิภาคคลื่นก็จะมีความถี่ขึ้นเรื่อยๆ กระแสคลื่นแห่ง พลังงานจะเกิดปฏิกิริยาทางเคมี และเกิดการสังเคราะห์ขึ้น จนเกิดเป็นอะตอมต่างๆ ของธาตุที่มีลักษณะหยาบกว่าจิตขึ้น ซึ่งก็คือ อิเธอร์ ลม ไฟ ของเหลว และ ของแข็ง ตามลำดับ ธาตุใหม่ที่เกิดขึ้นเหล่านี้จะมีคุณสมบัติพิเศษที่เพิ่มขึ้นดังนี้คือ จะ สามารถเป็นตัวกลางนำคลื่นเสียง คลื่นสัมผัส คลื่นแสง รส และกลิ่นได้ตามลำดับ ของแข็งนั้นถือว่าเป็นธาตุที่แปรรูปมาจากจิตตะชนิดที่มีความหยาบมากที่สุด จะสามารถ เป็นตัวกลางนำกระแสคลื่นทั้ง 5 อย่างได้ ในขณะที่จิตตะ จะสามารถนำเฉพาะคลื่น ความรู้สึกได้ อิเธอร์จะสามารถนำเฉพาะคลื่นความรู้สึกและคลื่นเสียง และลมจะสามารถ นำเฉพาะคลื่นความรู้สึก คลื่นเสียงและคลื่นสัมผัสได้เท่านั้น เป็นต้น คลื่นที่มีความละเอียดจะเคลื่อนผ่านคลื่นที่มีความหยาบได้ แต่คลื่นที่มีความหยาบนั้น จะไม่สามารถเคลื่อน ที่ผ่านคลื่นที่มีความละเอียดได้ ขบวนการเปลี่ยนแปลงทั้งหมดที่เริ่มตั้งแต่ภาวะ นีรภนา บรามาของจักรวาล กระทั่งมีการเกิดเป็นธาตุของแข็งนี้ เรียกว่าขบวนการ ลันจารา (Saincara)

เมื่อธาตุทั้ง 5 กำเนิดขึ้นในจักรวาลแล้ว พลังงานที่เฉื่อยก็ยังคงส่ง พลังงานรบกวนต่อไปอีก ของแข็งซึ่งเป็นธาตุที่มีความหยาบมากที่สุด และมีความถี่ที่ถี่ที่สุด ในธาตุทั้ง 5 ชนิดนั้น จะไม่สามารถแปรเป็นสิ่งที่หยาบขึ้นได้อีกต่อไป จึงจะก่อเกิดเป็น

พลังงานที่มีความขัดแย้งกันสองกระแส ในอะตอมของของแข็งขึ้น ซึ่งก็คือพลังงานในการรวมตัว และพลังงานในการสลายตัว รวมเรียกพลังงานทั้งสองกระแสว่า "ปราคา" และเรียกปราคาทั้งหมดในของแข็งว่า "ปราคา" หรือพลังชีวิต

พลังงานในการสลายตัวนั้น จะพยายามทำให้ของแข็งสลายตัวแตกกลับไปเป็นธาตุที่มีความละเอียดอ่อนมากกว่า ซึ่งก็คือของเหลว ฟิล์ม และอีเธอร์ การสลายตัวของของแข็งนี้เรียกว่า จาราสโฟตา (jadasphota) ซึ่งการสลายตัวในที่นี้ จะไม่ให้นำมาถึงการแตกออกเป็นของแข็งชิ้นเล็กๆ อย่างเสื้อผ้าที่ขาด หรือ กระเบื้องที่แตกเลย แต่การสลายตัวนั้น จะต้องมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านโครงสร้างในอะตอมที่มีความซับซ้อน ที่สามารถทำให้ของแข็งกลายเป็นธาตุที่มีความละเอียดขึ้น และมีคลื่นความถี่ยาวขึ้นได้ ส่วนพลังงานในการรวมตัวนั้น จะพยายามทำให้ของแข็ง สามารถคงความเป็นของแข็งต่อไปได้ โดยจะสร้างนิวเคลียสขึ้น เมื่อของแข็งได้รับความกดดันจากพลังงานที่เฉื่อยเพิ่มขึ้น ๓๐๗ นิวเคลียสได้เกิดแล้ว ของแข็งก็จะไม่สลายตัวย้อนกลับไปเป็นธาตุที่มีความละเอียดขึ้น แต่จะมีการแปรรูปบางส่วนของของแข็งให้กลายเป็นปฏิกาศที่มีความละเอียดอ่อนมากขึ้น เรียกว่าจิตตะ (Citta) ซึ่งจิตตะที่เกิดขึ้นนี้ จะมีคุณสมบัติคล้ายจิตตะสากล (Cosmic Citta) แต่จะมีความเป็นตัวของตัวเอง จิตตะที่เกิดขึ้นใหม่นี้ จะมีลักษณะเป็นอนุภาคจิตเล็กๆ ซึ่งหากอนุภาคจิตจำนวนมากรวมตัวกันขึ้น ก็จะเกิดเป็นจิตของสิ่งมีชีวิตที่มีความเป็นอิสระขึ้น (Unit Citta) เกิดเป็นเซลล์ที่มีชีวิตขึ้น โดยจิตตะจะกลายเป็นนิวเคลียสของเซลล์ ซึ่งจะทำหน้าที่ควบคุมการทำงานของปราคาหรือพลังชีวิตทั้งหมดให้สามารถทำงานไปได้อย่างราบรื่น จิตของปัจเจกชนจึงเกิดขึ้นเนื่องจากปฏิกิริยาเคมี ของความขัดแย้งในตัววัตถุนั้นเอง แต่วัตถุนั้นก็เกิดจากจินตนาการของจิตสากลอีกทีหนึ่ง

ในกรณีที่เซลล์ได้เกิดขึ้นแล้ว แต่ไม่มีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม พลังงานในการสลายตัวก็จะมีอิทธิพลเพิ่มมากขึ้น ทำให้เซลล์บางส่วนสลายตัว เกิดเป็นความเจ็บป่วยชนิดต่างๆขึ้น และหากเซลล์ได้สลายตัวจนหมดสิ้น ก็จะเป็นความตายแตกดับไป แต่หากเซลล์มีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม ก็จะมีวิวัฒนาการขึ้นเรื่อยๆ จนเกิดเป็นพืช สัตว์ และมนุษย์เผ่าพันธุ์ต่างๆขึ้นตามทฤษฎีวิวัฒนาการของสิ่งมีชีวิต เมื่อเซลล์มีความซับซ้อนมากขึ้น จิตก็จะมีพัฒนาการมากขึ้นด้วย และจิตนี้เองที่จะควบคุมการทำงานของกาย และปราคาต่างๆของเซลล์ จิตของพืชและสัตว์ที่ยังไม่เจริญ ก็จะมีองค์ประกอบสลับจิตตามาก แต่เมื่อสิ่งที่มีชีวิตมีความเจริญมากขึ้น องค์ประกอบของจิตส่วน อนึ่งัตตวา และ มหาตตวาก็จะมากขึ้น ยิ่งจิตมีความเจริญมากขึ้นเท่าใด ส่วนที่เป็น มหาตตวาก็จะมีมากขึ้นเท่านั้น กระทั่งเมื่อจิตเป็นได้กลายเป็นมหาตตวาทั้งหมด ก็จะสามารถรวมเป็นหนึ่งเดียวกับจิตสากลได้ เรียกภาวะจิตชนิดนี้ว่าเป็น จิตที่หลุดพ้น หรือจิตที่บรรลุความเป็นบรมาอันเป็นจิตที่มีความสงบล้ำลึก

โดยปรกติแล้ว พฤติกรรมของจิตที่มีความหยาบ ที่เริ่มจะมีพัฒนาการขึ้นใหม่ จะมีการที่ เป็นไปตามการควบคุมของจิตสากล แต่จิตประเภทนี้ก็จะมีการวิวัฒนาการ จากความหยาบไปสู่ความละเอียดอ่อนขึ้น กระทั่งจิตสามารถวิวัฒนาการขึ้นจนเป็นจิตที่มีลักษณะเป็นแบบจิตมนุษย์ ที่มีคุณสมบัติในการตัดสินใจเลือกกระทำสิ่งต่างๆด้วยตนเอง และรู้สึกถึงความผิด ความชอบ ความชั่วและความดีได้ จิตแบบมนุษย์นี้เองที่เป็นจิตที่หากได้รับการฝึกให้เกิดความละเอียดอ่อนขึ้นแล้ว ก็จะสามารถบรรลุถึงภาวะแห่งสำนักปริสฺฐิ์ได้ แต่ถ้าจิตแบบมนุษย์นี้ได้เลือกในทางที่หยาบลงแล้ว จิตก็จะมีอาการเสื่อมถอยลง จนกลายเป็นจิตแบบพืชและสัตว์ หรือกลายเป็นจิตที่เพิ่งเริ่มจะพัฒนาการขึ้นใหม่แบบวัตถุได้ ดังนั้นมนุษย์จึงควรที่จะต้องระวังจิตของตนไม่ให้สนใจในสิ่งที่หยาบ อันจะทำให้จิตเกิดความเสื่อมถอยลงได้ แต่ควรที่จะสนใจในสิ่งที่มีความละเอียดอ่อน เพื่อที่จะได้สามารถพัฒนาจิตใจตน จนบรรลุถึงสภาวะของบรมาอันมีแต่ความสงบและปริสฺฐิ์นั้นได้ จิตที่บรรลุถึงสภาวะบรมามาแล้ว จะไม่ต้องเวียนว่ายตายเกิดเป็นชีวิตอีก แต่จะรวมเป็นหนึ่งเดียวกับจิตสากลดั้งเดิมที่ปริสฺฐิ์ และเต็มเปี่ยมไปด้วยความสุขสงบ ส่วนจิตที่ยังไม่บรรลุถึงสภาวะบรมานั้น ก็จะต้องเวียนเกิดเวียนตายอีก จิตที่หยาบก็จะเกิดในร่างกายที่มีความหยาบ แต่จิตที่มีความละเอียดอ่อน ก็จะสามารถเกิดในร่างกายที่เหมาะสมกับจิตที่มีการพัฒนาขึ้นแล้วได้ จิตแบบมนุษย์นั้น จะเป็นจิตที่สามารถจะเลือกดำเนินไปอย่างก้าวหน้า หรือเสื่อมถอยลงได้

การเปลี่ยนแปลงจากของแข็งที่ค่อยๆพัฒนาขึ้นเป็นสิ่งมีชีวิต แล้ววิวัฒนาการเป็นพืช สัตว์ และมนุษย์ จนกระทั่งมนุษย์ได้พัฒนาจิตใจจนสามารถรวมกันเป็นหนึ่งเดียวกับสำนักปริสฺฐิ์ดั้งเดิมได้ เรียกว่า ขบวนการปฏิสังขาร (Pratiseinceira)

นีโอฮิวแมนนิสอธิบายว่า โดยปรกติแล้วมนุษย์จะไม่สามารถบรรลุถึงสภาวะแห่งสำนักปริสฺฐิ์ได้ด้วยตนเอง มนุษย์จึงต้องการผู้ที่จะช่วยชี้แนะแนวทาง ที่เรียกว่า ศาสตราหรือครู (GURU) ซึ่งเป็นผู้ที่สามารถบรรลุถึงสภาวะแห่งอิสฺฐาณโดยสมบูรณ์แล้ว เพื่อช่วยแนะนำให้ผู้อื่นสามารถไปให้ถึงสภาวะแห่งสำนักอันปริสฺฐิ์นั้นได้ด้วย ครูจึงเป็นเสมือนหนึ่งสะพานที่เชื่อมประสานระหว่าง จิตของมนุษย์กับจิตสำนักที่ปริสฺฐิ์ดั้งเดิมในจักรวาล ครูส่วนใหญ่ที่เคยมีชีวิตมาในอดีตนั้น มักจะมีพลังจิตพิเศษ เช่นการล่วงรู้ ความลับของความจริงทั้งหมดในจักรวาล ความสามารถในการอ่านจิตใจผู้อื่น ความสามารถในการชุบคนตายให้ฟื้นขึ้นได้ ความสามารถในการเดินบนผิวน้ำ ฯลฯ ครูเหล่านี้มักจะมีบุคลิกที่น่าประทับใจ จนได้รับการยกย่องเกิดทูลจากบรรดาสานุศิษย์ว่าเป็นผู้วิเศษหรือเป็นพระเจ้า ซึ่งต่อมาในยุคหลัง ก็จะมีการเล่าเรื่องราวของพระเจ้าในลักษณะที่เป็นปาฏิหาริย์ต่างๆ จนกลายเป็นความเชื่อที่มีลักษณะของความงมงายในปัจจุบัน



สรุปประเด็นสำคัญ

1. อภิปรัชญาแบบนีโอฮิวแมนนิส มีลักษณะที่สอดคล้องกับหลักฐานความจริงทางวิทยาศาสตร์ ที่มนุษย์ได้ค้นพบในยุคหลัง และสามารถอธิบายอภิปรัชญาทั้งแบบเทวนิยมและอเทวนิยม ให้เป็นที่เข้าใจกันอย่างมีเหตุผลได้
2. อภิปรัชญาแบบนีโอฮิวแมนนิสสามารถประสานความแตกต่างระหว่างความเชื่อที่แตกต่าง กันของมนุษย์ ให้ เป็นที่เข้าใจและยอมรับกันและกันได้มากขึ้น
3. การมองชีวิตในลักษณะสุขนิยมแบบนีโอฮิวแมนนิส มีผลต่อชีวิตของมนุษย์มากกว่าลักษณะการมองชีวิตแบบทุกขนิยม

วิเคราะห์หลักอภิปรัชญาแบบนีโอฮิวแมนนิส

1. ที่จริงแล้วอภิปรัชญาต่างๆ ก็เป็นเพียงแบบจำลอง (Model) ของจักรวาล ที่มนุษย์แต่ละยุคสมัยได้พยายามสร้างขึ้นเท่านั้น ซึ่งก็จะมีลักษณะที่เป็นเหมือนแบบจำลองของอะตอมที่นักวิทยาศาสตร์ในยุคหนึ่งได้สร้างขึ้น แล้วได้รับการปรับให้เกิดความสอดคล้องกับความจริงที่มนุษย์ค้นพบมากขึ้นในยุคต่อๆมา นั่นเอง อภิปรัชญานั้นก็เป็นแบบจำลองของจินตนาการของมนุษย์เกี่ยวกับความจริงอันลึกลับของจักรวาล ซึ่งก็จะมีการเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย เมื่อวิทยาศาสตร์มีความก้าวหน้าขึ้นแล้วนั่นเอง

เมื่อวิเคราะห์หลักอภิปรัชญาที่นีโอฮิวแมนนิสเสนอแล้ว ก็ จะเห็นว่า มีลักษณะเป็นความพยายาม ที่จะประสานความเชื่อในเรื่องของอภิปรัชญา ให้มีความสอดคล้องกับความจริงทางวิทยาศาสตร์ ที่มนุษย์ได้ค้นพบขึ้นในยุคหลังๆ เช่นนีโอฮิวแมนนิสได้อธิบายว่า เดิมทีเดียวในจักรวาลมีแต่ภาวะที่สงบสมบูรณ์แต่เพียงอย่างเดียว ซึ่งสอดคล้องกับความเชื่อทางอภิปรัชญาเรื่องนิพพาน พุทธภาวะ หรือดินแดนอันสงบสันติ ฯลฯ ต่อมาพลังงานศักย์ที่อยู่ในภาวะสงบสมบูรณ์นั้น จะค่อยๆเปลี่ยนเป็นพลังงานจลน์ เป็นพลังงานที่มีความแตกต่างกัน จนก่อให้เกิดเป็นกระแสคลื่นขึ้น กระแสคลื่นชนิดแรกที่เกิดขึ้นในจักรวาลก็คือ กระแสคลื่นแห่งความคิดและความรู้สึกที่ละเอียดอ่อน เรียกว่า "จิตสากล" กระแสคลื่นแห่งจิตนี้ บางส่วนจะมีความหยابขึ้นเรื่อยๆ จากความขัดแย้งระหว่างพลังงานที่มีความแตกต่างกัน จนเริ่มมีการแปรรูปจากพลังงานความคิด ภาเป็นวัตถุธาตุ 5 ชนิดคือ ธาตุอากาศ (อีเธอร์) ที่สามารถนำคลื่นเสียงได้ ธาตุลมสามารถนำคลื่นสัมผัสได้ ธาตุไฟ สามารถนำคลื่นแสงได้ ธาตุของเหลว สามารถนำรสได้ และธาตุของแข็งสามารถนำกลิ่นได้ ธาตุทั้ง 5 จะประกอบกันเป็นลักษณะต่างๆ เกิดเป็นอวกาศ ดวงดาวและจักรวาลอันกว้างใหญ่ ต่อมาเมื่อยังคงมีความขัดแย้งระหว่างพลังงานต่างๆ ในธาตุของแข็งซึ่งมีความหยابมากที่สุดอยู่ ของแข็งก็จะสลายตัวกลับเป็นธาตุ 5 ชนิด หรือมีฉะนั้นบางส่วนก็จะแปรเป็นสิ่งที่มีความละเอียดอ่อนมากขึ้น เรียกว่า "จิต" ชีวิตที่มีลักษณะแตกต่างกันจึงเริ่มวิวัฒนาการขึ้น เป็นพืชและสัตว์ชนิดต่างๆ กระทั่งกลายเป็นมนุษย์ ซึ่งการ

อธิบายอภิปรายในลักษณะนี้ มีความสอดคล้องกับลักษณะของวิทยาศาสตร์ ที่มักจะกล่าวถึง สสาร พลังงาน กระแสคลื่น วิวัฒนาการ ฯลฯ มากยิ่งกว่าความเชื่อเกี่ยวกับเรื่องของโลกและจักรวาลในยุคโบราณที่ว่า โลกนั้นมีลักษณะแบน อยู่บนหลังเต่าหรือปลาขนาดใหญ่ มีดวงอาทิตย์และดวงจันทร์เป็นบริวาร มากกว่าแนวคิดบางอย่างที่เชื่อว่าพระเจ้านั้นเนรมิตรจักรวาลขึ้น เนรมิตรสัตว์พืช และสร้างมนุษย์ขึ้นให้มีลักษณะดังเช่นในปัจจุบัน โดยการใช้ลักษณะของพระองค์เองเป็นแบบ ซึ่งในปัจจุบันมนุษย์ก็ค้นพบแล้วว่า โลกนั้นมีลักษณะเป็นทรงกลม และจะหมุนรอบดวงอาทิตย์ นอกจากโลกแล้วยังมีดาวเคราะห์อื่นอีกแปดดวง ที่มีลักษณะเป็นกลุ่มแก๊สร้อนที่เปลือกนอกเย็นลงกลายเป็นของแข็งแล้ว ส่วนภายในยังเป็นของเหลว ความร้อน และแก๊สอยู่ ดาวเคราะห์เหล่านี้จะหมุนรอบดวงอาทิตย์ด้วยวงโคจรที่มีระบบ ทำให้ดาวต่างๆที่มีอยู่มากมายบนท้องฟ้านี้ไม่เคยที่จะชนหรือกระทบกันเลย ในดาวบางดวงที่มีความเหมาะสมกับการดำรงอยู่ของชีวิต เซลล์จะถูกสังเคราะห์ขึ้นจากแสงและกรดอะมิโน จากนั้นก็ค่อยๆวิวัฒนาการเป็นสิ่งมีชีวิตชนิดต่างๆ กระทั่งกลายเป็นมนุษย์ แนวคิดแบบอเทวนิยมจะเชื่อว่าสิ่งต่างๆที่เกิดขึ้นเหล่านี้ เป็นไปเองตามเหตุปัจจัยตามธรรมชาติ เกิดขึ้นโดยความบังเอิญ ส่วนแนวคิดแบบเทวนิยมก็จะมีแนวโน้มที่เชื่อมาในทางที่ว่า ป्राकृतिकการที่เกิดขึ้นเช่นนี้ เป็นการคลิบแคลของสิ่งศักดิ์สิทธิ์ สิ่งเหนือธรรมชาติหรือพระเจ้า ซึ่งนีโอฮิวแมนนิสซึมเห็นว่า สิ่งต่างๆที่เกิดขึ้นในโลกและจักรวาล ตลอดจนลักษณะของชีวิตนั้น เป็นสิ่งที่มีความซับซ้อนและมีความเป็นระบบมาก กระทั่งวิทยาศาสตร์ก็เพียงแต่สามารถจับกฎเกณฑ์บางอย่างของธรรมชาติได้เท่านั้น แต่ยังไม่สามารถอธิบายถึงปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นได้หมดทุกอย่าง ปรากฏการณ์ต่างๆจึงไม่น่าที่จะเกิดขึ้นมาจากความบังเอิญ แต่น่าจะเกิดขึ้นอย่างมีการวางแผนและการวางระบอบอย่างซับซ้อน จากบางสิ่งบางอย่างที่ลึกลับเกินกว่าความเข้าใจของจิตมนุษย์ธรรมดา สิ่งนั้นอาจอยู่ในรูปของพลังงานที่ทำหน้าที่ควบคุมให้ทุกสิ่งทุกอย่างในจักรวาล ดำเนินไปอย่างมีกฎเกณฑ์ ซึ่งคนส่วนใหญ่จะเรียกว่าพระเจ้า พระเจ้าของนีโอฮิวแมนนิสจึงไม่ใช่มีลักษณะเป็นบุคคล แต่มีลักษณะเป็นภาวะหรือพลังงาน เป็นกระแสคลื่นแห่งความคิดและความรู้สึกสากล ที่มนุษย์จะสามารถสัมผัสได้ด้วยการพัฒนาจิตใจให้มีความละเอียดอ่อนขึ้น ซึ่งบุคคลที่สามารถพัฒนาจิตใจของตนจนเข้าใจและเป็นหนึ่งเดียวกับพลังงานหรือภาวะนั้น ก็จะกลายเป็นผู้ที่เข้าใจทุกสิ่งทุกอย่าง มีอิทธิปาฏิหาริย์ มีพลังจิตสูง และมีความสุขสงบ เบิกบานอยู่เสมอ จะเป็นผู้ที่สามารถช่วยให้ผู้อื่นสามารถพัฒนาจิตใจของตนได้มากขึ้น จนสามารถสัมผัสถึงภาวะดังกล่าวได้เช่นเดียวกัน ซึ่งบุคคลเช่นนี้เป็นผู้ที่มีอยู่จริงในประวัติศาสตร์ตลอดทุกยุคสมัย เช่น พระพุทธเจ้า พระเยซู พระคิเว พระกฤษณะ ฯลฯ กระทั่งคนเหล่านี้ได้รับคำล่ำลือยกย่องจากมนุษย์ในยุคนั้นที่ว่า เป็นพระเจ้า จึงทำให้พระเจ้าในความเข้าใจของมนุษย์บางกลุ่ม มีลักษณะเป็นบุคคลลาธิฐานขึ้น

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงเห็นว่า แบบจำลองเกี่ยวกับพระเจ้า จักรวาล

ชีวิตและโลกของนีโอฮิวแมนนิสมีนั้น มีความสอดคล้องกับความจริงทางวิทยาศาสตร์ที่มนุษย์ได้ค้นพบในยุคหลัง และสามารถอธิบายอภิปรัชญาทั้งแบบเทวนิยมและอเทวนิยม ให้เป็นที่เข้าใจกันอย่างมีเหตุผลได้

2. แนวคิดเกี่ยวกับอภิปรัชญาที่มีลักษณะที่ขัดแย้ง และไม่เหมือนกันต่าง ๆ เป็นเหตุสำคัญข้อหนึ่งที่ทำให้มนุษย์เกิดการแตกแยกเป็นกลุ่มต่าง ๆ ขึ้น ความไม่เข้าใจในความจริงที่เป็นไปของโลกและจักรวาลอย่างแท้จริง ทำให้มนุษย์ตกเป็นเหยื่อของผู้นำอำนาจและการเมือง จนมนุษย์กลุ่มต่าง ๆ ได้กระทำสงครามต่อสู้กันมาโดยตลอด ตั้งแต่อดีตกระทั่งปัจจุบัน การใช้อภิปรัชญาทางศาสนาเป็นเครื่องมือในการปกครองและเอาเปรียบคนในสังคม นอกจากจะทำให้เกิดสงครามระหว่างมนุษย์แล้ว ยังทำให้มนุษย์จำนวนมากเลิกสนใจในเรื่องของอภิปรัชญาไปเลย เพราะถือว่าเป็นเรื่องที่ไม่สามารถจะพิสูจน์ได้ คนกลุ่มนี้จึงเชื่อแต่เพียงแต่การกระทำสิ่งที่ติงาม ที่จะส่งผลที่ดีต่อจิตใจของตน และจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้อื่นได้เท่านั้น ในขณะที่เดียวกัน ก็มีคนจำนวนมากเช่นกันที่นอกจากจะเลิกสนใจในความเชื่อทางอภิปรัชญาแล้ว ยังเลิกสนใจที่จะกระทำสิ่งที่มีความค่าและสิ่งที่สังคมถือว่าเป็นความดีไปด้วย ซึ่งพฤติกรรมของคนในสังคมก็จะส่งผลทำให้ สภาพของสังคม และความสุขสงบร่วมกันในสังคมนั้น มีการเปลี่ยนแปลงไปด้วย

อภิปรัชญานั้นเป็นสิ่งที่มิอิทธิพลต่อพฤติกรรม ความเชื่อ พิธีกรรมและวิถีชีวิตของคนในสังคมเป็นอย่างมาก ทฤษฎีทางอภิปรัชญาที่แตกต่างกัน จะส่งผลทางจิตวิทยาแก่ผู้ที่เชื่อถือในอภิปรัชญานั้นๆ ได้เช่น ผู้ที่เชื่อในเรื่องของกฎแห่งกรรม หรือผู้ที่เชื่อในเรื่องเกี่ยวกับพระเจ้าผู้คุ้มครอง ผู้สวดสวดคุณผลการกระทำของมนุษย์ จะไม่กล้าที่จะกระทำสิ่งที่ผิดหรือไม่ถูกต้อง สังคมมนุษย์ก็จะมีค่านิยมในระดับหนึ่ง ส่วนอภิปรัชญาที่เชื่อแต่ในเรื่องของหลักเหตุผล ที่สามารถเห็น พิสูจน์ และ อธิบายให้เข้าใจได้ ก็จะทำให้ผู้ที่เชื่อสามารถเอาชนะความมั่งงายที่คนกลุ่มอื่น สร้างขึ้นเพื่อเอาเปรียบคนได้ คนที่เชื่อแต่ในเรื่องหลักของเหตุผลนั้น หากมีคุณธรรมและความเมตตาต่อผู้อื่น ก็จะไม่เอาเปรียบหรือสร้างความเดือดร้อนต่อผู้อื่น แต่หากคนกลุ่มนี้เป็นผู้ที่ไม่มีความเข้มแข็งทางคุณธรรมแล้ว ก็จะเป็นกลุ่มที่สามารถใช้เล่ห์เหลี่ยมและความรู้ที่ตนมีมากกว่า เพื่อเอาเปรียบคนอื่นได้ ซึ่งเมื่อมีการพิจารณาหลักอภิปรัชญาทั้งสองแนวคูกี้จะเห็นว่า แนวคิดทั้งสองแบบนี้ต่างก็มีประโยชน์ต่อมนุษย์คือ ในลักษณะของสังคมโดยรวมแล้ว ย่อมจะมีทั้งคนที่ดีที่สามารถควบคุมจิตใจและการกระทำของตนเอง ไม่ให้ก่อความเดือดร้อนแก่ผู้อื่นอยู่ แม้จะไม่ต้องมีความเชื่อในเรื่องของความกลัวบาปเลยก็ตาม แต่คนในสังคมส่วนมากนั้น จะไม่สามารถเอาชนะความปรารถนาของตน และไม่สามารถที่จะควบคุมการกระทำของตนเองได้ ดังนั้น แนวคิดที่เชื่อในเรื่องของกฎแห่งกรรม หรือพระเจ้าผู้ทรงความยุติธรรม ก็จะช่วยให้คนกลุ่มนี้มีการควบคุมการกระทำของตนเองได้ดีขึ้น แต่ขณะเดียวกันผู้ที่มิจิตใจฉ้อฉลก็อาจจะนำเอาแนวคิดเช่นนี้ มาสร้างเป็นความมั่งงายเพื่อที่จะสามารถ

เอาเปรียบผู้อื่นได้ ทำให้คนในสังคมเกิดความกลัวและตกอยู่ในสภาพถูกเอาเปรียบได้เป็นเวลานานเช่นกัน ดังนั้นการที่นีโอฮิวแมนนิส ได้นำหลักเหตุผลที่สามารถอธิบายให้เข้าใจได้ มาช่วยอธิบายหลักอภิปรัชญาเกี่ยวกับเรื่องสิ่งที่มีความลึกลับ ที่วิทยาศาสตร์ยังไม่สามารถพิสูจน์ทดลองได้ จึงสามารถที่จะช่วยปรับสมดุลย์ไม่ให้แนวความเชื่อแบบอภิปรัชญา กลายเป็นสิ่งที่มีความมั่งงายไป

การที่แนวคิดทางอภิปรัชญาแบบนี้โอฮิวแมนนิส ยอมรับทั้งแนวคิดที่เน้นเรื่องของเหตุผลและหลักการทางวิทยาศาสตร์ ยอมรับทั้งเรื่องสภาวะเดิมแก่ก่อนการกำเนิดสรรพสิ่งทั้งปวง ว่าเป็นสิ่งเดียวกับสภาวะแห่งความสุขสงบสูงสุด อันเป็นอุดมคติของมนุษย์ ยอมรับทั้งทฤษฎีการเกิดของจักรวาลอย่างเป็นวิวัฒนาการ และยอมรับทั้งแนวคิดในเรื่องพระเจ้า ฯลฯ การที่แนวคิดนีโอฮิวแมนนิสมีส่วนที่คล้ายคลึงกับแนวคิดทางอภิปรัชญาอยู่หลายแนว จะทำให้ผู้ที่มีความเชื่อที่แตกต่างกัน เริ่มยอมรับแนวคิดนีโอฮิวแมนนิส ในส่วนที่มีความคล้ายคลึงกับความเชื่อของตนอยู่ แต่ลักษณะการอธิบายและความมีเหตุผลของนีโอฮิวแมนนิส จะทำให้บุคคลเข้าใจ อภิปรัชญาของตนได้อย่างชัดเจนขึ้น ขณะเดียวกันก็จะทำให้สามารถเข้าใจ และยอมรับแนวคิดทางอภิปรัชญาความเชื่อแบบอื่นๆ ได้มากขึ้น กระทั่งความขัดแย้งระหว่างความเชื่อที่แตกต่างกันนั้นลดน้อยลงได้ อภิปรัชญาแบบนี้โอฮิวแมนนิสจึงสามารถประสานความแตกต่างระหว่างความเชื่อที่แตกต่างกันของมนุษย์ ให้เข้าใจกันและยอมรับกันและกันได้มากขึ้น

แต่มนุษย์ก็มักจะ ไม่ค่อยยอมเปลี่ยนแปลงความเชื่อของตนนัก ผู้ที่เสนอแนวคิดหรือการค้นพบใหม่ๆ จึงมักจะถูกปฏิเสธและต่อต้านจากคนที่มีความเชื่อแบบเก่ามาทุกยุคสมัย ดังเช่นที่กาลิเลโอ และโคเปอร์นิคัส ผู้ที่เริ่มนำเสนอว่าโลกกลมนั้น ก็ได้รับการไม่ยอมรับและการต่อต้าน จากผู้ที่มีความมั่งงายกับความเชื่อแบบเก่าในสังคม ซึ่งหากในสังคมไม่มีผู้ที่ยอมเสนอแนวคิดแบบใหม่ ตามความเชื่อของตนเองออกมาเลย สังคมก็ย่อมไม่สามารถจะมีพัฒนาการที่แท้จริงได้

3. นีโอฮิวแมนนิสเป็นแนวคิดที่มองโลกและสังคม ในรายละเอียดที่มีความแตกต่างจากความเชื่อแบบอิมเดียโบราณ ที่มักจะกล่าวว่าชีวิตนั้นเป็นทุกข์ และเต็มไปด้วยความทุกข์ แม้แต่ในขณะที่มีความสุข มนุษย์ก็ยังจะกลัวที่จะสูญเสียความสุขนั้นไป การมองชีวิตในลักษณะของทุกข์นิยมเช่นนี้ ทำให้ชีวิตเป็นเพียงการพยายามที่จะหนีไปให้พ้นจากความทุกข์เท่านั้น และโมฆะก็คือหนทางที่จะนำมนุษย์ไปสู่ที่สิ้นสุดของความทุกข์ได้อย่างถาวร ทัศนคติของการมองโลกและชีวิตว่าเป็นทุกข์นั้น ทำให้มนุษย์ปฏิเสธชีวิต และไม่สนใจในเรื่องของวัตถุเลย ซึ่งประเด็นนี้เป็นเหตุหลักที่ทำให้สภาพสังคมไม่เกิดพัฒนาการขึ้น ดังเช่นในปัจจุบัน ที่ชาวอินเดียจำนวนมากเริ่มรู้สึกว่าการมองโลกในแง่ร้ายนั้น ได้ทำให้คนไม่ไต่สนใจในเรื่องของความก้าวหน้า ทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเลย จนทำให้สังคมเกิดความล้าหลังและเจริญเติบโตได้อย่างเฉื่อยช้า

นี่โออิ้วแมนนิสนั้น ได้เสนอสภาพของชีวิตและสังคม ที่มีปัญหา เช่นเดียวกับแนวคิดอื่นๆ เหมือนกัน แต่ที่โออิ้วแมนนิสเสนอในลักษณะที่ว่า ชีวิตและสังคมนั้นมีปัญหามาเนื่องจากยังไม่สามารถบรรลุถึงสภาวะที่มีความสมบูรณ์ได้ แต่ความสุขที่สมบูรณ์และสภาพสังคมที่เหมาะสมนั้นก็ เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้ และเป็นเป้าหมายของชีวิตมนุษย์และสังคมด้วย ความสุขสงบสมบูรณ์และสภาพแวดล้อมที่มีความสุขสงบนั้น เป็นสิ่งที่มีความจำเป็นต่อชีวิต ที่มนุษย์จะต้องบรรลุและไปให้ถึง

การย้ำเน้นอย่างมากจนเกินไปในเรื่องที่เกี่ยวกับความทุกข์ และความเศร้าของชีวิต จะส่งผลทางจิตวิทยาต่อจิตใจของมนุษย์ ทำให้มีการมองโลกอย่างไม่สดใส มีการปฏิเสธชีวิต และทำให้พัฒนาการของมนุษยชาคนั้นมีความเฉื่อยช้าลง แต่หากมนุษย์มีการมองโลกในแง่ที่ดีแล้ว ก็จะส่งผลทางจิตวิทยาที่ดี ทำให้มนุษย์เห็นคุณค่าของชีวิต มีกำลังใจที่จะพยายามแสวงหาหนทาง เพื่อการบรรลุถึงเป้าหมายอันเป็นอมตะของชีวิตนั้นได้มากขึ้น ตลอดจนสามารถสร้างสังคมที่มีสภาพที่เหมาะสมต่อพัฒนาการของมนุษย์ได้ดีที่สุดด้วย การมองชีวิตในลักษณะสุขนิยมแบบนี้โออิ้วแมนนิส จึงมีผลดีต่อชีวิตของมนุษย์มากกว่าลักษณะการมองชีวิตแบบทุกข์นิยม

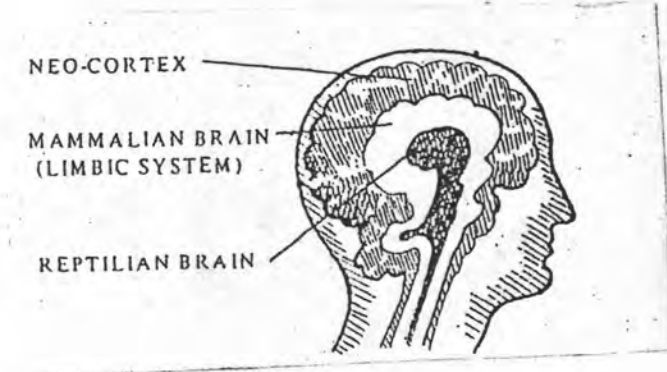
3.2 โครงสร้างของสมองและโครงสร้างของจิตมนุษย์

มนุษย์นั้นเป็นสิ่งมีชีวิตที่ค่อยๆ วัฒนาการมาจากสัตว์ชนิดอื่นๆ เป็นเวลาร่วมสามร้อยล้านปีมาแล้ว ซึ่งลักษณะของสิ่งมีชีวิตชนิดต่างๆ ก็ยังคงเหลือตกค้างอยู่ในร่างกายมนุษย์ในปัจจุบันด้วย เช่นสมองของมนุษย์นั้น ยังคงมีส่วนที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับสัตว์ชนิดต่างๆหลงเหลืออยู่ด้วย สมองมนุษย์อาจแบ่งออกได้เป็นสามส่วนดังต่อไปนี้คือ

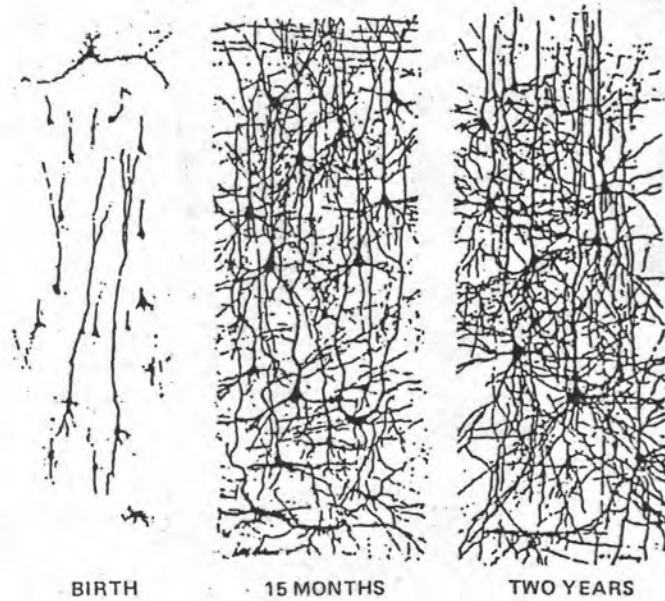
1. สมองแบบสัตว์เลื้อยคลาน (Reptilian brain) เป็นสมองที่อยู่ชั้นในสุด ควบคุมเกี่ยวกับเรื่องปฏิกิริยาเคมีต่างๆ (Metabolism) ในร่างกาย การหายใจ และความรู้สึกตามสัญชาตญาณต่างๆ เช่น การสืบพันธุ์ การป้องกันภัย การหาอาหาร ฯลฯ เป็นต้น มนุษย์และสัตว์อื่นๆแทบทุกชนิดจะมีสมองส่วนนี้อยู่ ซึ่งสมองส่วนนี้พัฒนามาจากสมองของสัตว์เลื้อยคลานในยุคโบราณ หากมนุษย์ มีสมองส่วนนี้เจริญมาก ก็จะมีพฤติกรรมที่ค่อนข้างซ้ำซากจำเจ ปฏิเสธการเปลี่ยนแปลง สนใจแต่เรื่องของความรุนแรงและเรื่องเกี่ยวกับทางเพศมาก

2. สมองแบบสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม (Limbic Brain) เป็นสมองที่ทำงานเกี่ยวกับเรื่องของอารมณ์ความรู้สึก ที่มีความละเอียดอ่อนต่างๆ เมื่อประมาณ 150 ล้านปีมาแล้ว สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมเริ่มวิวัฒนาการขึ้นในโลก ซึ่งสมองแบบสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม เช่นหนู กระจง ช้าง ม้า จิงโจ้ หมา แมว ฯลฯ นี้ เป็นสมองที่เต็มไปด้วยอารมณ์ความรู้สึก ที่ผันแปรไปตามความสุขและความทุกข์ต่างๆ เช่น ความรัก ความซึ้ง ความสนใจและความรังเกียจ ความหวังและความกลัว ความสนุกและความเศร้า ซึ่งเราอาจจะสังเกตได้ว่าสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม นั้น เป็นสัตว์ที่มีอารมณ์ที่อ่อนไหวรุนแรง เช่นแม่ช้างจะร้องไห้คร่ำครวญ ส่งเสียงแปรแปด และเหวี่ยงงวงราวกับเป็นบ้า เมื่อเห็นลูกช้างตายไป เป็นต้น ซึ่งผิดกับสัตว์เลื้อยคลานที่โง่แล้ว ก็จะไม่ฟังเสียง สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมและสัตว์ปีกนั้น จะเป็นสัตว์ในทฤษฎีวิวัฒนาการที่เริ่มมีความเอาใจใส่ต่อลูกของตน ซึ่งมนุษย์ที่สมองส่วนนี้เจริญมาก ก็จะมีอารมณ์ความรู้สึกที่รุนแรงอ่อนไหวง่ายด้วย

3. สมองของมนุษย์ (Neo-Cortex) สมองที่เกี่ยวข้องกับเรื่องของเหตุผล เมื่อประมาณ 5 ล้านปีมาแล้ว ที่สิ่งมีชีวิตที่เรียกว่ามนุษย์นั้น เริ่มมีวิวัฒนาการขึ้นในโลก บรรพบุรุษของมนุษย์ที่เรียกว่ามนุษย์ดึกดำบรรพ์ ที่มีลักษณะคล้ายลิงนี้เองที่เริ่มมีสมองแบบนีโอคอร์เท็กซ์ ซึ่งอยู่รอบๆ สมองลิมบิกอีกทีหนึ่ง (ดังรูป) ด้วยสมองที่มีวิวัฒนาการมากกว่านี้เอง ที่มนุษย์พัฒนาความมีเหตุผล การวิเคราะห์ การตัดสินใจ การวางแผนสำหรับอนาคต ความจำที่ลึกซึ้งยาวนาน ความกระหายใคร่รู้ และความสามารถในการแก้ปัญหาต่างๆ ซึ่งในสมองของเด็กๆ ต่างก็มีนีโอคอร์เท็กซ์ที่พร้อมที่จะพัฒนาขึ้นแล้วทุกคน (Avedhutika Ananda Mitre Acarya , 1988 , P13-16)



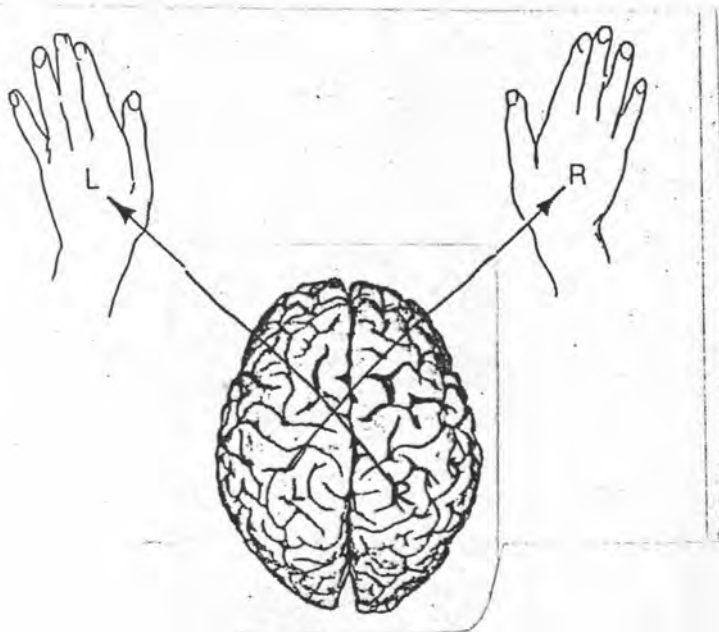
นีโอคอร์เทกซ์นี้จะค่อยๆก่อรูปขึ้นเป็นพื้นฐานสำคัญของสมอง ในการที่จะรับรู้หรือเรียนรู้สิ่งต่างๆ ที่ผ่านเข้ามาในชีวิต ในช่วง 5 ปีแรกของชีวิต นีโอคอร์เทกซ์ของมนุษย์ จะมีพัฒนาการที่สูงที่สุดคงในรูป



นีโอคอร์เทกซ์นี้ จะพัฒนาได้ก็ต่อเมื่อเด็กได้มีโอกาสใช้ประสาทสัมผัส ในการรับรู้ความรู้สึกจากสิ่งแวดล้อมรอบตัว เด็กที่มีโอกาสได้ปะทะสังสรรค์ สัมผัสกับสิ่งแวดล้อมที่แปลกใหม่มากเท่าใด เด็กก็จะมีสติปัญญาที่สูงขึ้นมากเท่านั้น ซึ่งนี้อาจเป็นเหตุสำคัญที่ทำให้เด็กบางคนเติบโตขึ้นเป็นคนที่มีความสามารถในหลายๆด้าน เช่น ดนตรี กีฬา ศิลปะ ฯลฯ ซึ่งผิดกับตนบางคน ที่แทบจะไม่มีความสามารถในการเรียนรู้ในเรื่องบางเรื่องโดยสิ้นเชิง ซึ่งมีการวิจัยที่กล่าวถึงเรื่องนี้ไว้ว่า "เด็กที่เติบโตมาในสิ่งแวดล้อมที่

หลากหลายนั้น จะมีไอคิวที่สูงกว่าเด็กที่เติบโตในสถานแวดล้อมที่จำกัดถึง 20 จุด" และ
 นี้ไอคอร์ทฤษฎีจำนวนกว่า 80% ในชีวิตนั้น จะพัฒนาในช่วงที่เด็กมีอายุต่ำกว่าหกขวบ ดังนั้น
 นั้นสถานแวดล้อมและบรรยากาศในการเรียนรู้ที่เหมาะสม จึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญมาก
 สำหรับการศึกษาในระดับอนุบาล การยึดยึดความรู้ทางวิชาการ ที่มักเต็มไปด้วยสิ่งที่
 เป็นนามธรรมและสัญลักษณ์ต่างๆแก่เด็กก่อนวัยอันควร นอกจากจะทำให้เด็กเบื่อหน่ายต่อ
 การเรียนในโรงเรียนแล้ว ยังเป็นการจำกัดความสามารถในการรับรู้ทางสมองของเด็ก
 อีกด้วย

สมองของมนุษย์นั้นมีลักษณะเหมือนลูกวอลนัท (Walnut) ที่แบ่งออก
 เป็น 2 ซีก โดยมีส่วนเชื่อมกันตรงกลาง สมองซีกซ้ายจะควบคุมการทำงานของร่างกาย
 ซีกขวา และสมองซีกขวาจะควบคุมการทำงานของร่างกายซีกซ้าย สมองทั้งสองซีกนั้น
 ต่างก็มีหน้าที่เฉพาะของตนอย่างเด่นชัด สมองซีกซ้ายจะทำหน้าที่คิดและใช้เหตุผลต่างๆ
 โดยการสะสมข้อมูลที่ละน้อยๆ แล้วใช้ตรรกะและเหตุผลในการวิเคราะห์หาคำตอบออกมา
 สมองซีกซ้ายจะวิเคราะห์ นับจำนวนเลข กำหนดขอบเขตเรื่องเวลา วางแผนงาน
 อย่างเป็นขั้นตอน ใช้ถ้อยคำ ใช้หลักเหตุผล และวางกฎเกณฑ์ในเรื่องต่างๆ ฯลฯ ส่วน
 สมองซีกขวาจะมีลักษณะตรงข้าม สมองซีกขวาจะทำหน้าที่จินตนาการและไม่สามารถใช้
 ถ้อยคำอธิบายสิ่งต่างๆได้ สมองซีกขวาจะมองสิ่งต่างๆโดยไม่แบ่งแยก คิดฝันอย่างโลด
 แล่น สร้างสรรค์ความคิดริเริ่มที่แปลกๆใหม่ๆ คิดค้นในศิลปะและดนตรี เห็นสิ่งต่างๆใน
 ลักษณะของโครงสร้างโดยรวม มากกว่าจะมองที่ส่วนใดส่วนหนึ่งโดยเฉพาะ รับข้อมูล
 และเข้าใจสิ่งต่างๆโดยการหยั่งรู้ และทำให้เกิดความรู้สึกแจ่มแจ้งโดยฉับพลันขึ้น

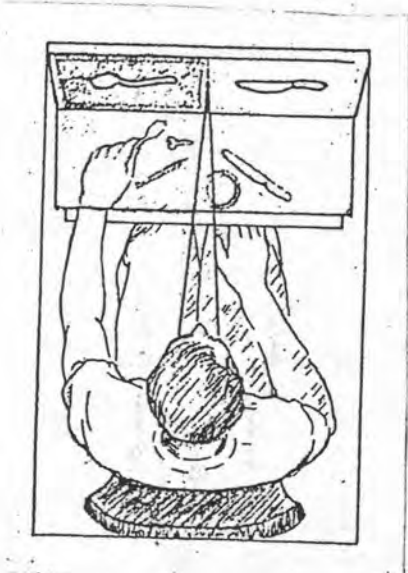


สมองแต่ละซีกจะรับรู้ความเป็นไปของโลกภายนอก โดยใช้ประสาท

ลึ้มผัสชุดเดียวกัน และอยู่ในร่างกายเดียวกัน แต่สมองซีกซ้ายจะแสดงออกโดยการพูด การใช้เหตุผล ฯลฯ ตามวิถีของมันไปโดยตลอด ในขณะที่สมองซีกขวาจะเคลื่อนไปอย่างเงิบๆ ซ้ำๆ โดยจะค้ำค้ำอยู่ในโลกของจิตใจ มีความรู้สึกที่ละเอียดอ่อนลึกซึ้งไปในวิถีที่ไม่สามารถอธิบายได้ของมัน สมองทั้งสองส่วนจะทำหน้าที่ที่แตกต่างกันไป ตามตารางต่อไปนี้คือ

สมองซีกซ้าย	สมองซีกขวา
การใช้ถ้อยคำ	การรู้สึก ที่อธิบายไม่ถูก
การวิเคราะห์	การสังเคราะห์
การใช้เหตุผล	การใช้ความรู้สึกหยั่งรู้
การใช้ตรรกะ	การใช้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
การมองข้อมูลที่แบ่งแยกเป็นส่วนๆ	การมองข้อมูลโดยรวมๆ ไม่แบ่งแยก
มีการกำหนดเวลาที่เด่นชัด	ไม่รู้สึกถึงเรื่องขอบเขตของกาลเวลา
ทักษะเชิงวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์	ทักษะเชิงศิลปะ การดนตรีและนาฏศิลป์

ผลการทดลองเกี่ยวกับคนไข้ที่มีสมองแตกแยก (Split - Brain Patients) ซึ่งได้แก่คนไข้ซึ่งสมองทั้งสองซีก ไม่มีความสัมพันธ์ต่อกันนั้น แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า การรับรู้ความจริงของสมองแต่ละซีก มีการแยกส่วนกัน การทดลองที่มีการฉายภาพให้สมองแต่ละซีกได้รับภาพที่แตกต่างกัน ภาพของซีกที่อยู่ในด้านซ้ายของจอจะไปสู่สมองซีกขวา และภาพของมิดในด้านขวาของจอจะไปสู่สมองซีกซ้ายของคนไข้ ซึ่งเมื่อมีการถามคำถามขึ้น คนไข้จะมีการตอบสนองที่แตกต่างกัน ดังนี้คือ



เมื่อมีการถามคนไข่ว่ามือไขว่อยู่บนจอภาพ คนไข้จะตอบว่ามีต ซึ่งเป็นการทำงานของสมองซีกซ้าย และเมื่อให้คนไข้ใช้มือซ้ายซึ่งเป็นการทำงานของสมองซีกขวา เอื้อมไปหยิบวัตถุที่เห็นอยู่บนจอภาพหลังม่าน คนไข้จะหยิบช้อนออกมาจากวัตถุต่างๆที่มีอยู่ และเมื่อให้คนไข้อธิบายถึงสิ่งที่อยู่ในมือหลังม่าน คนไข้จะคลุกคลีเป็นเวลาระยะหนึ่ง แต่ในที่สุดก็จะอธิบายโดยใช้สมองซีกซ้ายว่า มันคือมีด พร้อมกับส่ายหัวอย่างงุนงง ทั้งนี้เพราะสมองซีกขวาทราบว่ามีสิ่งที่ตอบไปนั้นผิด แต่ก็ไม่สามารถที่จะใช้คำพูดได้ จึงปล่อยให้สมองซีกซ้ายทำงานไป พร้อมกับส่ายหัว ซึ่งสมองซีกซ้ายก็จะถามอย่างงุนงงว่า "ฉันส่ายหัวทำไม" ผลการทดลองที่ผิดพลาดนี้ทำให้เราทราบว่า แม้ว่ามนุษย์จะเป็นบุคคลคนเดียว แต่ก็ยังมีสมองสองส่วนที่ทำงานอย่างแตกต่างกันไปเฉพาะด้านของมัน

บางครั้งเหมือนกันที่สมองทั้งสองซีกนั้นทำงานประสานกัน แต่บ่อยครั้งกว่าที่สมองทั้งสองจะทำงานแยกจากกัน และสมองซีกหนึ่งจะมีอิทธิพลเด่นกว่าสมองซีกซีกหนึ่ง การศึกษาตามระบบตะวันตกส่วนใหญ่เน้นในการพัฒนาสมองซีกซ้ายมาก จนทำให้ละเลยการทำงานของสมองซีกซีกหนึ่งไปเลย เช่นวิชาการที่เน้นสอนกัน ก็จะเป็นวิชาการอ่าน การเขียนและการคำนวณ ซึ่งเป็นเรื่องของการพัฒนาสมองซีกซ้าย ในขณะที่มีการสอนในเรื่องของจินตนาการ ความตระหนักรู้ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และศิลปะ นั้นมีน้อยมาก จนทำให้ศักยภาพของสมองซีกขวาไม่ได้รับการพัฒนาขึ้น ความรู้สึกกลัวที่จะตอบคำถามผิดไป ได้ทำลายจินตนาการ ความรู้สึกละเอียดอ่อน และความคิดเชิงสร้างสรรค์ของเด็กให้หมดสิ้นไป พร้อมกับทำให้ความรู้สึกค่อยเกิดขึ้นในจิตใจของเด็ก ซึ่งความรู้สึกค่อยนี้จะส่งผลให้เด็กไม่สามารถประสบความสำเร็จในชีวิตได้

จากการสำรวจในเรื่องของจินตนาการ และความเป็นอิสระในการคิดของนิสิตมหาวิทยาลัยแคลิฟอร์เนียพบว่า นิสิตไม่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ที่เป็นอิสระเลย นิสิตส่วนใหญ่เชื่อว่าคำถามทุกคำถาม จะมีคำตอบที่ถูกต้องอยู่เพียงอย่างเดียว ซึ่งนี้แสดงให้เห็นว่าระบบการศึกษาได้ทำให้เด็กที่มีชีวิตชีวา มีจินตนาการ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ กลายเป็นเด็กที่ขาดความมั่นใจในตนเอง และขาดความคิดสร้างสรรค์ที่เป็นอิสระไป

ในปัจจุบันนักการศึกษาและนักวิทยาศาสตร์จำนวนมาก จึงพยายามแสวงหาระบบการศึกษาโดยรอบด้าน ที่สามารถจะพัฒนาสมองทั้งสองด้านของมนุษย์ได้ ทั้งนี้เพราะหากทั้งปัญญาและความตระหนักรู้ของมนุษย์ได้พัฒนาขึ้น พัฒนาการของสังคมมนุษย์ก็จะสูงขึ้น การค้นพบทางวิทยาศาสตร์จะมีความก้าวหน้าขึ้น และการสร้างสรรค์งานศิลปะที่มีความละเอียดอ่อนจะมีมากขึ้น จากปัญหาที่เกิดจากความตระหนักรู้ของมนุษย์ ที่มีขอบเขตที่กว้างไกลกว่าเพียงการใช้ตรรกะและเหตุผลเท่านั้น แต่ความคิดที่ละเอียดอ่อนและจินตนาการอันงดงามเหล่านี้ จะสามารถแสดงออกมาได้ก็ด้วยการช่วยเหลือของสมองซีกซ้าย ที่จะช่วยอธิบาย และนำเสนอออกมาเท่านั้น

ดังนั้นเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อพัฒนาการของมนุษย์ และสังคมมากที่สุด ความคิดในเชิงเหตุผลของมนุษย์ จึงควรได้รับการกำหนดทิศทางด้วยความเข้าใจโดยรอบด้าน ซึ่งจะไม่ทำการวิเคราะห์ปัญหาจากทีละส่วนไปหาทั้งหมด แต่จะมองและแก้ปัญหาจากการมองสภาพทั้งหมด ซึ่งลักษณะการคิดโดยใช้สมองทั้งหมดนี้ควรจะมีการสอนกัน ตั้งแต่การศึกษาระดับต้น และครูทั้งหมดจะต้องไม่สนใจแต่เพียงเรื่องของการวิเคราะห์เท่านั้น แต่จะต้องสนใจถึงเรื่องการคิดเชิงสร้างสรรค์ การการคิดเชิงเทียบเคียงที่เรียกว่า Metaphorical thinking ซึ่งได้แก่การเชื่อมโยงความคิดต่างๆ ที่เดิมไม่มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันเลย มารวมเข้าเป็นความคิดเดี่ยวที่แปลกใหม่ ตลอดจนการตระหนักรู้ของเด็กด้วย

นอกจากสมองแล้ว สิ่งหนึ่งที่มีความสำคัญอย่างมาก ต่อการพัฒนาปัญญาและอารมณ์ความรู้สึกนึกคิดของมนุษย์ก็คือ จิตใจของมนุษย์นั่นเอง นักวิทยาศาสตร์และนักจิตวิทยาในอดีตส่วนมากนั้น มักจะคิดว่าอารมณ์ความรู้สึกและความคิดของมนุษย์นั้น เป็นสิ่งที่แตกต่างกัน และไม่มีความเกี่ยวข้องกันเลย อารมณ์ความรู้สึกของมนุษย์นั้นเกิดจากสมองส่วนที่เรียกว่าเป็นลิมบิก เบรน (Limbic Brain) ส่วนความคิดต่างๆของมนุษย์เกิดจากสมองส่วนที่เรียกว่า นีโอคอร์เทกซ์ (Neo Cortex) ซึ่งสมองสองส่วนนี้จะทำงานไม่เกี่ยวข้องกันเลย ในประเด็นนี้ มีคนบางกลุ่มเช่นกันที่ไม่เห็นด้วย เช่น ชาวอินเดียนแดงเผ่าพิวบลอนั้น ได้เคยกล่าวแก่คาร์ลจุง (Carl Jung) นักจิตวิทยาที่มีชื่อเสียงว่า "ชาวอเมริกาแดง จะต้องเสียสติแน่ ที่คิดว่าตนใช้สมองในการคิดสิ่งต่างๆ ที่จริงแล้วมนุษย์เรานั้น ใช้อารมณ์ความรู้สึกในการคิดต่างหาก" ซึ่งผลการวิจัยทางสมองของนักวิทยาศาสตร์ในยุคปัจจุบัน ก็ได้เริ่มมีการสนับสนุนความคิดของอินเดียนแดงเผ่าพิวบลอแล้วว่า ลิมบิกเบรน และนีโอคอร์เทกซ์นั้น ที่จริงแล้วมีการทำงานที่ประสานกันอย่างมาก จนยากที่จะแยกออกจากกันได้ ดังนั้นการถ่ายทอดความรู้ ความคิดและความเข้าใจในเรื่องต่างๆให้แก่เด็ก ก็ควรที่จะเริ่มต้นจากความรู้สึกของเด็กด้วย ทั้งนี้เพราะอารมณ์ความรู้สึกนั้น จะเป็นเสมือนหนึ่งกุญแจสำคัญที่จะไขไปสู่ความจำ และความคิดต่างๆได้ ด้วยเหตุนี้เองการเล่าเรื่องและการเล่านิทานต่างๆ จึงมีส่วนที่สำคัญต่อการเรียนรู้ของเด็กเป็นอย่างมาก

สังคมในปัจจุบันยอมรับกันโดยทั่วไปแล้วว่า มนุษย์นั้นได้ใช้ศักยภาพทางจิตของตนอย่างไม่เต็มที่ จนนักวิทยาศาสตร์บางคนถึงกับกล่าวว่า มนุษย์เราได้สูญเสียและละเลยที่จะใช้ศักยภาพทางจิตจำนวนถึง ๑๑% ไป

ในปัจจุบันได้มีเหตุการณ์จำนวนมาก ที่ได้แสดงให้เห็นถึงความต้องการของมนุษย์ในเรื่องที่เกี่ยวกับ ความตระหนักรู้ ความเข้าใจตนเองอย่างถ่องแท้ และความสุขสงบที่แท้จริงในจิตใจส่วนลึกมากขึ้น ดังที่จะเห็นได้จาก การฝึกตน การปฏิบัติธรรม การฝึกจิตให้เกิดพลังจิตอย่างบ้าคลั่ง การใช้ยาเสพติดเพื่อให้จิตเกิดความ

รู้สึกที่ผ่อนคลาย ส่องลอย มีจินตนาการและเป็นสุขได้ การใช้ไสยศาสตร์ การสะกดจิต และการใช้วิธีการต่างๆ เพื่อให้มนุษย์พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ต่างๆขึ้น เป็นต้น ซึ่งแสดงว่า มนุษย์ในปัจจุบันมีความสนใจในเรื่องของสภาวะจิตที่มีความสงบผ่อนคลาย และมีความละเอียดอ่อนมากขึ้นทุกที จนหนังสือที่เขียนเกี่ยวกับเรื่องของ "มหากาพย์ภายใน" หรือหนังสือที่อธิบายเกี่ยวกับเรื่องของความเข้าใจเกี่ยวกับชีวิตและจิตใจนั้น มีผู้สนใจที่จะอ่านกันมากขึ้น เพื่อที่จะได้สามารถที่จะพัฒนาศักยภาพอันมหาศาลที่ซ่อนอยู่ในตนเองได้มากขึ้น

ทฤษฎีนิสกล์ที่มีความทันสมัยที่สุดในปัจจุบันนี้ มีความเห็นที่สอดคล้องกันกับปรัชญาของโยคะศาสตร์แบบโบราณว่า ชีวิตนั้นเป็นสิ่งที่ประกอบขึ้นด้วยองค์ประกอบที่หยابและละเอียดมากมาย ตั้งแต่องค์ประกอบทางด้านร่างกาย และองค์ประกอบของจิตหลายระดับชั้นที่มีพัฒนาการที่แตกต่างกัน

โยคีนั้นได้แบ่งระดับจิตของมนุษย์ไว้ว่า มี 5 ระดับชั้นด้วยกัน ซึ่งมนุษย์จะสามารถเกิดความเป็นเบิกบาน ความสงบ ความตระหนักรู้ในความจริงของจักรวาล และมีสติได้มากขึ้น เมื่อมนุษย์สามารถยกระดับของจิตให้ไปถึงจิตชั้นที่มีความละเอียดอ่อนได้มากขึ้น จิตในระดับนั้นจะทำให้มนุษย์เกิดพลังจิตและมีปัญญาความรู้ที่สูงขึ้นด้วย และท้ายที่สุดเมื่อมนุษย์สามารถยกจิตให้ไปพ้นจากระดับจิตทั้ง 5 ชั้นแล้ว จิตก็จะรวมเข้าเป็นหนึ่งเดียวกับสำนักปริศฐหรือบรมมาได้ (คือกิปรีชญา) ในสภาวะแห่งความสงบที่สมบูรณ์นี้ ความขัดแย้งและความแบ่งแยกต่างๆที่มีอยู่ในจิตใจของมนุษย์จะหมดไป ๗ สภาวะเช่นนี้จิตของมนุษย์ทุกคนจะมีความเป็นหนึ่งเดียวเหมือนกันหมด และเมื่อมนุษย์สามารถยกจิตให้ถึงระดับนี้ได้ แม้ว่าจะเพียงชั่วขณะเดียว มนุษย์ก็จะรู้สึกถึงชีวิตของตนนั้น เต็มไปด้วยความเบิกบาน และความสุขสงบอันลึกซึ้ง จนไม่สามารถที่จะอธิบายด้วยคำพูดได้ ซึ่งสภาวะดังกล่าวนี้เป็นเป้าหมายของการฝึกโยคะ และเป็นเป้าหมายของชีวิตด้วย "การปลดปล่อยจิตใจจากพันธนาการต่างๆ จนจิตเกิดพัฒนาการในทางที่ละเอียดอ่อนขึ้น จะสามารถทำให้จิตตระหนักถึงความสุขอันเป็นอมตะภายในตนเองได้ ซึ่งโดยเฉลี่ยแล้วมนุษย์ส่วนมากนั้น มักจะไม่ได้ตระหนักถึงระดับจิตที่สูงสุดนี้ แต่จะใช้ชีวิตอยู่เพียงในระดับจิตระดับต่ำสองชั้นแรกเท่านั้น ซึ่งได้แก่จิตสำนึกและจิตใต้สำนึก ทั้งนี้เพราะว่าความไม่สงบของจิตระดับต่ำ จะกันไม่ให้จิตใจของมนุษย์ถึงลึกเข้าสู่จิตระดับที่สูงขึ้นได้

แต่ก็มีบางขณะเหมือนกันที่จิตใจของบุคคลบางคน เกิดความสงบขึ้นโดยบังเอิญ จนสามารถที่จะสัมผัสกับ "จิตรู้ทุกสิ่งทุกอย่าง ของจิตสำนึกพิเศษชั้น" เพียงชั่วขณะได้ ซึ่งบุคคลผู้นั้นก็อาจจะเริ่มได้รับประสบการณ์ที่พิเศษบางชนิด เช่น ญาณความปิติเบิกบานอย่างลึกซึ้ง การมองเห็นอนาคต ฯลฯ ทั้งนี้เพราะในช่วงเวลานั้นจิตของบุคคลจะสามารถสัมผัสกับสภาวะแห่งความเป็นหนึ่งเดียว ที่ไม่แบ่งแยก ที่เป็นชุมชนอันมหาศาลแห่งความรู้ต่างๆได้ แต่เมื่อความไม่สงบในจิตระดับที่ต่ำกว่าเกิดขึ้น ความสงบสุขที่เกิด

ขึ้นชั่วขณะนี้ก็จะหายไป

ในประวัติศาสตร์มนุษย์นั้น มีบุคคลเพียงไม่กี่คนเท่านั้นที่ได้ฝึกตนจนสามารถที่จะบรรลุถึง และดำรงอยู่ในสภาวะแห่งสำนึกที่บริสุทธิ์นั้นได้ ผู้นั้นจะตระหนักถึงพลังและความสว่างไสวของจิตสำนึกพิเศษได้ และยังมิมีมนุษย์จำนวนน้อยลง ที่สามารถฝึกตนตระหนักถึงตัวตนที่แท้จริงได้ มนุษย์ส่วนใหญ่ นั้นมักจะประสบความล้มเหลวอยู่เพียงแค่ว่าระดับจิตชั้นต้นๆ เท่านั้น ความสุขความทุกข์ที่ผลักดันเข้าครอบครองจิตใจมนุษย์ ทำให้มนุษย์ส่วนใหญ่ใช้ศักยภาพที่แท้จริงของตนเพียงส่วนเดียวเท่านั้น ส่วนชีวิตที่เหลือ อยู่ไปกับความโง่เขลาและความสับสนเท่านั้น

ร่างกายนั้นเป็นชั้นนอกสุดของชีวิตมนุษย์ ซึ่งมีความสำคัญมาก เนื่องจากร่างกายจะทำหน้าที่เป็นเสมือน พาหนะสำหรับการเดินทางเพื่อค้นหาตนเองของมนุษย์ ร่างกายมนุษย์นั้นมีระบบต่อมไร้ท่อ ที่จะทำหน้าที่ผลิตฮอร์โมนเข้าสู่กระแสเลือด ซึ่งฮอร์โมนนี้จะส่งผลต่อการทำงานของอวัยวะต่างๆ ในร่างกาย เช่น การเติบโต ปฏิกริยาเคมี ในร่างกาย การย่อยอาหาร ระดับพลังงานและระดับความร้อนในร่างกาย ความรู้สึกทางเพศ และอารมณ์ความรู้สึกต่างๆ ทางจิต การผลิตฮอร์โมนอย่างไม่สมดุลย์ของต่อมไร้ท่อต่างๆ จะทำให้จิตใจและอารมณ์เกิดความไม่ปกติขึ้น เช่น จะเกิดความกังวล ความเกลียด ความโกรธ ความกลัว และอารมณ์ด้านลบอื่นๆ ซึ่งจะเป็นสิ่งที่ทำลายความสงบของจิตใจ อันส่งผลต่อสุขภาพของมนุษย์ได้

ต่อมไร้ท่อที่มีความลึกลับมากที่สุด ในร่างกายมนุษย์ได้แก่ ต่อมไพเนียล ซึ่งอยู่ในบริเวณกึ่งกลางสมอง นักปราชญ์โบราณมักจะกล่าวกันว่า ต่อมไพเนียลนี้เป็นที่อยู่ของจิตและ ความคุมความคิดของมนุษย์

นานมาแล้ว สัตว์เลี้ยงลูกบางชนิดเช่นจิ้งจกนั้น มีตาดวงที่สามอยู่บนหัวของมัน ตาดวงนี้จะมีควมไวต่อแสงมาก และจะทำหน้าที่ควบคุมให้จิ้งหะและระบบการไหลเวียนต่างๆ ในร่างกายของมันเป็นไปด้วยดี เมื่อเวลาผ่านไปร่วมล้านๆ ปี ตาที่สามนี้ จะค่อยๆ มีวิวัฒนาการขึ้นเป็นต่อมไพเนียลในกึ่งกลางสมอง โยคีกล่าวว่าต่อมไพเนียลนี้ จะเปรียบเสมือนตาที่สามของการตรัสรู้ ซึ่งหากมีการพัฒนาให้สมบูรณ์ขึ้นแล้ว จะทำให้มนุษย์สามารถเห็นกาลในอดีต ปัจจุบันและอนาคตได้ ในภาวะที่จิตเข้าถึงความสงบเบิกบานของระดับจิตสำนึกที่สูงขึ้น

ซึ่งเมื่อไม่นานมานี้ นักวิทยาศาสตร์ได้ค้นพบว่าต่อมไพเนียลนี้จะผลิตฮอร์โมนที่จะส่งอิทธิพลต่อต่อมไร้ท่ออื่นๆ และอวัยวะต่างๆ ในร่างกาย และจะมีความเกี่ยวข้องกับระดับความสำนึกของจิตด้วย เมื่อต่อมไพเนียลผลิตฮอร์โมนจำนวนมาก มนุษย์จะรู้สึกมีความผ่อนคลายมากขึ้น จนกระทั่งสามารถยกระดับจิตใจไปสู่ภาวะที่มีสติสำนึกที่สมบูรณ์ขึ้นได้ ซึ่งเป็นเวลาหลายศตวรรษมาแล้วที่บรรดาโยคี ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการปรับความสมดุลย์ของฮอร์โมนต่างๆ ในร่างกาย เพื่อให้ตนสามารถที่จะควบคุม

คุณสภาวะของจิตได้ โยคีจึงได้พัฒนาระบบการออกกำลังกายเฉพาะอย่าง ที่จะส่งผลต่อการทำงานของระบบต่อมไร้ท่อที่เรียกว่าอานะซัน (อธิบายแล้ว)

ร่างกายของมนุษย์นั้น มีรากศัพท์มาจากภาษาสันสกฤตว่าอันนามายา โคสะ (Annamaya Kosa) ซึ่งหมายถึง "สิ่งที่ทำขึ้นมาจากอาหาร" ร่างกายที่ประกอบขึ้นด้วยธาตุทั้ง 5 และดำรงอยู่ได้ด้วยอาหารนี้ จะทำหน้าที่เป็นเครื่องจักรหรือพาหนะให้จิตสามารถติดต่อกับโลกภายนอกได้ ดังนั้นความตระหนักที่ว่า "ข้าพเจ้าไม่ใช่ร่างกายนี้" จึงเป็นสัจธรรมขั้นพื้นฐานของพัฒนาการทางจิตวิญญาณ

จิตระดับแรกหรือจิตสำนึก (Conscious Mind) เป็นจิตแห่งความอยากและความปรารถนาต่างๆ จิตสำนึกระดับแรกนี้มีองค์ประกอบสามประการคือ การรับรู้ (sensing) ความปรารถนา (Desireing) และการกระทำ (Acting) จิตสำนึกจะรับรู้แรงกระตุ้นจากสิ่งเร้าภายนอก ได้โดยการใช้อวัยวะรับความรู้สึกทั้ง 5 ซึ่งได้แก่ ตา หู จมูก ลิ้น และผิวหนัง เมื่ออวัยวะได้รับความรู้สึก ก็จะส่งความรู้สึกนั้นไปตามเส้นประสาทสู่สมอง สมองก็จะส่งการรับรู้สู่จิต ในจิตมนุษย์ก็จะเกิดความปรารถนาทั้งในด้านบวกและด้านลบ เมื่อความปรารถนาต่างๆเกิดขึ้น จิตก็จะสั่งให้สมองสั่งงานไปตามระบบประสาทให้อวัยวะที่แสดงความรู้สึกทั้ง 5 ซึ่งได้แก่ มือ เท้า หลอดเสียง อวัยวะเพศและอวัยวะขับถ่าย ให้แสดงปฏิกิริยาตอบสนองต่อสิ่งเร้า เช่น เมื่อเด็กน้อยคนหนึ่งรู้สึกร้อน (ด้วยผิวหนัง) ได้ยินเสียงกระดิ่งของคนขายไอศกรีม (ด้วยหู) จึงวิ่งออกไปหน้าบ้าน (ด้วยขา) มองเห็นรถขายไอศกรีม (ด้วยตา) เกิดความรู้สึกอยากทานขึ้นมา (ด้วยจิตสำนึก) จึงร้องขอเงินบิดา (ด้วยหลอดเสียง) ใช้มือหยิบเงินไปซื้อไอศกรีมมาทาน (ด้วยลิ้น) เป็นต้น

หากมนุษย์ได้พิจารณาเหตุการณ์ในอดีตที่เกิดขึ้นเมื่อชั่วโมง วัน เดือน และปีที่ผ่านมาในชีวิต ก็คงจะพบว่า จิตทำงานในรูปแบบลักษณะเช่นนี้มาโดยตลอด การกระทำต่างๆของมนุษย์นั้น ล้วนเป็นไปเพื่อการสนองตอบต่อความปรารถนาที่เกิดขึ้นในจิตสำนึก ดังนั้นนักพรตโบราณจึงมักจะกล่าวอยู่เสมอว่า อวัยวะรับความรู้สึกทั้ง 5 และอวัยวะแสดงความรู้สึกทั้ง 5 นั้น เปรียบเสมือนม้าป่า 10 ตัวที่จะลากรถ (จิตใจ) ให้กระจายออกไปในทิศทางต่างๆอย่างควบคุมไม่ได้ เพื่อแสวงหาความสุขและความพอใจ รถคันนั้นวิ่งจากที่หนึ่งไปสู่อีกที่หนึ่ง ช้าบ้าง เร็วบ้าง และสะอึกสะอื้นเกิดอุบัติเหตุบ้าง แต่รถคันนั้นก็ไม่เคยที่จะหยุดพักเลย

เมื่อเล็กร้างจากงานหรือเมื่อโรงเรียนเลิก คนจำนวนมากในปัจจุบันจะไปทานอาหารตามภัตตาคารและร้านอาหารต่างๆ ไปเดินหาซื้อของตามร้านสรรพสินค้า จากนั้นก็ไปชมภาพยนตร์หรือฟังเพลงต่างๆ แต่สมรรถภาพของอวัยวะต่างๆในการที่จะผลิต-ผลิตต่อสิ่งต่างๆที่เข้ามาในชีวิตนั้นมีจำกัด และวัตถุที่จะมาตอบสนองให้จิตเกิดความเพลิดเพลินนั้นก็ยังมีจำกัด มนุษย์จึงได้เปลี่ยนวัตถุที่จะมาทำให้จิตเกิดความพอใจอย่างไม่จบสิ้น

เมื่อทานอาหารจนอิ่ม จนการทานอาหารไม่สามารถทำให้เกิดความพอใจได้อีกต่อไป มนุษย์ก็จะไปค้นหาซื้อของ เมื่อซื้อของจนเงินหมดหรือเกิดความเมื่อยล้า จนการเดินซื้อของไม่สามารถทำให้เกิดความเพลิดเพลินได้อีกต่อไป มนุษย์ก็จะไปดูหนังหรือฟังเพลง เพื่อให้จิตใจเกิดความเพลิดเพลินหรือเกิดความสบายขึ้นมาอีก

จิตสำนึกของมนุษย์ในระดับแรกนี้ จะเป็นจิตที่เกี่ยวข้องกับเรื่องของความพอใจและความไม่พอใจของมนุษย์ ความรู้สึกในจิตขั้นนี้จะเป็นเหมือนความพอใจตามสัญชาตญาณอย่างสัตว์ อันได้แก่เรื่องของความหิว ความว่าง ความกลัวและความรู้สึกทางเพศต่างๆ ซึ่งหลักปฏิบัติในศาสนาแทบทุกยุคสมัยล้วนได้สอนว่า มนุษย์นั้นจะผู้ที่ทำลายล้างและน่านับถือได้ ก็ต่อเมื่อไม่ได้แสดงสัญชาตญาณเหล่านี้ออกมา ทำให้มีการพยายามเก็บกดหรือพยายามที่จะลารวมไม่ให้เกิดการแสดงออก ในเรื่องเกี่ยวกับสัญชาตญาณที่เป็นธรรมชาติของมนุษย์นี้ออกมา ที่จริงแล้วมนุษย์ไม่ควรที่จะตั้งข้อรังเกียจหรือปฏิเสธธรรมชาติเหล่านี้ แต่ควรจะควบคุมและจัดให้สัญชาตญาณต่างนั้น ได้มีการแสดงออกมาในทิศทางที่ถูกต้อง ชีวิตของมนุษย์นั้น มีสิ่งที่ละเอียดอ่อนยิ่งไปกว่าความปรารถนาในระดับของจิตสำนึกด้วย ดังนั้นอุดมคติทางด้านวัตถุนิยมในโลกปัจจุบัน ที่เราให้มนุษย์เกิดความเพลิดเพลินกับวัตถุด้วยประสาทสัมผัสต่างๆ ที่เน้นแต่ในเรื่องของอุดมคติทางเศรษฐกิจและการแบ่งปันวัตถุ จึงทำให้จิตใจของมนุษย์เกิดความหยาบมากขึ้นเรื่อยๆ เพราะสนใจแต่ในเรื่องของจิตสำนึก ในระดับที่ต่ำที่สุดและหยาบที่สุด ทำให้จิตไม่สามารถที่จะมุ่งไปสู่ความละเอียดอ่อนของจิตสำนึกพิเศษ ที่จะนำมนุษย์ไปสู่อิสรภาพภายในที่แท้จริงเลย โลกในสังคมปัจจุบันจึงต้องการ ทฤษฎีเศรษฐกิจสังคมที่มีการตระหนักถึงจิตระดับที่มีความละเอียดอ่อนของชีวิตมนุษย์ด้วย และจะต้องพยายามทำความเข้าใจเกี่ยวกับธรรมชาติของจิตที่มีความละเอียดอ่อนนั้น เช่นเดียวกับที่มนุษย์เข้าใจร่างกายภายนอกที่หยาบกว่าด้วย

จิตใต้สำนึก (Sub Conscious Mind) เป็นจิตระดับที่สองของมนุษย์ ที่มีความละเอียดลึกซึ้งไปยิ่งกว่าจิตสำนึก จิตใต้สำนึกมีองค์ประกอบ 2 ประการ คือ เรื่องของความคิดที่ลึกซึ้งและความทรงจำของมนุษย์ ความคิดของคนส่วนใหญ่จะอยู่ในจิตระดับนี้ ไม่ว่าจะเป็นปัญญาชน นักวิเคราะห์ นักแก้ปัญหาและนักวิทยาศาสตร์ส่วนมาก จิตระดับนี้จะอยู่กับปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันและสังคม จิตจะพยายามรวบรวมข้อมูลต่างๆ และนำข้อมูลมาไตร่ตรองอย่างลึกซึ้ง เช่นการคิดเรื่องเกี่ยวกับปรัชญาที่ลึกซึ้งต่างๆ ความพยายามที่จะทำความเข้าใจหลักธรรมในศาสนา และความพยายามทำความเข้าใจระบบสังคมที่มีแตกต่างกันไปตามแต่ข้อมูลที่มนุษย์แต่ละคนได้รับ

จิตในระดับนี้จะทำงานเกี่ยวข้องกับเรื่องของความจำต่างๆด้วย ซึ่งโยคะศาสตร์นั้น ได้แบ่งลักษณะของความจำของมนุษย์ออกเป็นสองชนิดคือ ความจำของสมอง (Cerebral Memory) และความจำเหนือสมอง (Extra Cerebral Memory) ซึ่งเป็นความจำที่เกี่ยวข้องกับสมอง แต่สามารถทำงานได้เหนือกว่าความจำตามปกติของ



สมอง

ความจำสมอง จะได้แก่ความจำที่เกิดขึ้นตามปกติในชีวิตประจำวัน สมองในระดับจิตใต้สำนึกนั้น สามารถจะจำสิ่งต่างๆ ได้มากกว่าที่มนุษย์จะรู้ตัวเสียอีก แต่เนื่องจากความจำเหล่านั้น ได้ถูกปกคลุมไปด้วยความสับสนวุ่นวายของจิตสำนึกในระดับแรก มนุษย์จึงไม่สามารถเห็นถึงความสามารถในการจำของตนได้อย่างชัดเจน ซึ่งหากมนุษย์ได้ทำให้จิตสำนึกนั้น มีความสงบลงด้วยวิธีการต่างๆ เช่นการสะกดจิต หรือการฝึกการปฏิบัติภาวนา เป็นต้น มนุษย์ก็จะสามารถจำประสบการณ์ที่ผ่านมาในอดีต ที่ตนไม่เคยได้ใส่ใจว่ามันได้เกิดขึ้นได้ ตั้งเช่นการทดลองที่นักจิตวิทยาคนหนึ่ง ได้ถามนักศึกษาว่า ตลอดทางจากบ้านมาโรงเรียนนั้น ผ่านเสาโทรศัพท์หมากี่ต้น ซึ่งนักศึกษาก็ไม่สามารถจะตอบได้ แต่หลังจากที่นักจิตวิทยาได้ลองทำการสะกดจิตนักศึกษานั้นดู แล้วถามคำถามเดียวกันอีก ก็ปรากฏว่านักศึกษาสามารถตอบคำถามดังกล่าวได้ และเมื่อมีการลงนับเสาโทรศัพท์เหล่านั้นดูจริง ก็ปรากฏว่ามีจำนวนตรงกับคำตอบของนักศึกษาด้วย

หลังจากที่นักจิตวิทยาได้ทำการวิจัย เกี่ยวกับเรื่องความจำของสมอง เป็นเวลาหลายปี ก็พบว่าแม้ส่วนใหญ่ของสมองจะถูกทำลายไปด้วยเนื้องอก อุบัติเหตุ หรือเกิดความเสื่อมถอยลงด้วยความชรา แต่สารความจำต่างๆ จะไม่ถูกทำลายไปจากสมองเลย สิ่งเหล่านี้จะให้นักวิทยาศาสตร์เชื่อว่า การเรียนและความจำจะก่อให้เกิดรูปแบบของกระแสคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้า หรือรอยความจำ (Engram) ซึ่งจะรักษาค้นความประทับใจของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในอดีตเอาไว้ แนวคิดนี้มีความสอดคล้องกับคำอธิบายทางโยคะศาสตร์ในเรื่องคลื่นความประทับใจ (Vibrational Impression) ที่ประสาทรับความรู้สึกส่งผ่านไปยังระบบประสาทและจิตสำนึก คลื่นความรู้สึกที่ไม่สงบต่างๆ จะทิ้งรอยให้เกิดขึ้นในจิต ความจำเหล่านี้จะสามารถดำรงอยู่ได้เป็นระยะเวลาสั้นหรือยาวนาน ขึ้นอยู่กับความแรงของกระแสคลื่นที่เกิดขึ้น และความระลึกได้ก็คือการที่คลื่นเหล่านี้แสดงออกอีกครั้งหนึ่งในสมอง ทำให้มนุษย์จำประสบการณ์ในอดีตได้

การปฏิบัติการเรียนรู้แบบใหม่ในประเทศบราซิล ที่เรียกว่า ซักเจสโตพีเดีย (Suggestopedia) นั้น จะจัดให้นักศึกษานั่งอย่างสบายบนเก้าอี้ จากนั้นก็จะให้นักศึกษาทำให้ออกใจให้สงบ จนเกิดระดับจิตที่มีสมาธิขึ้น พร้อมกับมีการเปิดเพลงบรรเลงที่อ่อนโยนอย่างช้าๆ ในขณะที่นักศึกษาฟังเพลงและเกิดความรู้สึกที่ผ่อนคลาย ครู่ก็จะอ่านคำศัพท์ หลักไวยากรณ์ และบทสนทนาต่างๆ ในภาษาต่างประเทศไปเรื่อยๆ จิตของนักศึกษาจะจดจ่ออยู่กับเพลงที่อ่อนโยน ในภาวะที่ผ่อนคลายเช่นนี้ จิตจะสามารถดูดซึมข้อมูลต่างๆ ได้เหมือนหนึ่งพองน้ำ วิธีการเช่นนี้ จะทำให้นักศึกษาเรียนรู้ข้อมูลที่จะต้องเรียนเป็นเวลาหนึ่งปี ได้ภายในเวลาเพียงหนึ่งเดือน จิตสำนึกจะรู้สึกผ่อนคลายด้วยเพลงบรรเลงและการภาวนา จนทำให้ความกระวนกระวายต่างๆ ในการเรียนหายไป จิตใต้สำนึกจึงสามารถดูดซึมและบันทึกข้อมูลต่างๆ ได้ดีขึ้น จนดูเหมือนว่าหากจิตสำนึกไม่ได้เกิดความ

วุ่นวายแล้ว ความสามารถในการรับรู้ การสะสมและเก็บข้อมูลของจิตใต้สำนึกนั้น ก็
จะเกิดขึ้นได้อย่างไม่จำกัดขอบเขต ระบบการเรียนรู้เช่นนี้บางครั้งเรียกว่า การเรียนรู้
แบบพิเศษ (Super Learning) ซึ่งสถาบันการศึกษาจำนวนมาก ได้นำไปทดลองใช้
กับการเรียนการสอนวิชาอื่นที่ไม่ใช่วิชาภาษาศาสตร์ ซึ่งก็ปรากฏว่าได้ผลที่ดี

นอกจากความจำของสมองแล้ว มนุษย์ยังมีความจำเหนือสมองอีกด้วย
ซึ่งเป็นความจำที่เกี่ยวข้องกับการระลึกชาติ ที่นักวิทยาศาสตร์ในปัจจุบันเริ่มที่จะให้ความ
สนใจกันมากขึ้น ลึกลับที่ได้บันทึกเกี่ยวกับบุคคลที่สามารถระลึกชาติได้นั้น มีจำนวนมากขึ้น
เรื่อยๆ ซึ่งความจำในระดับนี้ เป็นความจำของจิตหรือวิญญาณ ที่อยู่ในระดับที่มีความละ
เอียดอ่อนเหนือขึ้นไปจากความสามารถของสมอง พ้นไปจากความสามารถทางกายภาพ
ของมนุษย์ โดยมากแล้วเด็กเล็กๆจะเป็นผู้ที่สามารถรักษาความจำชนิดนี้ไว้ได้ เช่นเด็ก
ชายชาวเลบานอนคนหนึ่งสามารถจำบ้านเดิมของตนได้ จำบรรยากาศสองของตน และจำ
ได้แม้กระทั่งตะเกียงน้ำมันด้วย เด็กชายชาวออสเตรียอีกคนหนึ่งก็เช่นกัน พยายามยืนยัน
ว่า ตนคือปู่ของบิดา ผู้ซึ่งเสียชีวิตไปแล้วเมื่อ 6 ปีก่อน ซึ่งก่อนตายปู่ได้กล่าวไว้ว่าตนจะ
กลับมาเกิดอีกเป็นหลานของตนเอง ซึ่งเด็กน้อยก็สามารถหวนหาภิกษาที่ปู่ซ่อนไว้ในกล่อง
นิกายในบ้านได้ เขาเดินตรงไปที่ที่ซ่อนของนาฬิกา หีบของออกมา แล้วกล่าวว่า "อัน
นี้เป็นของฉัน" เขาเรียกน้าว่าลูก และเรียกป้าว่าน้องสาว เป็นต้น

หลังจากที่เด็กอายุได้ 5 ปี เด็กก็จะเริ่มลืมความจำในระดับเหนือ
สมองนี้ไป ทั้งนี้เพราะถ้าความจำดังกล่าวคงอยู่ยาวนาน ชีวิตของเด็กจะต้องอยู่ในโลก
สองโลกในขณะเดียวกัน ซึ่งหลายครั้งเด็กจะไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับร่างกายและ
สภาพแวดล้อมในปัจจุบันได้ ก็จะป่วยและเสียชีวิตไป

นีโอฮิวแมนนิสเชื่อในเรื่องของการเวียนว่ายตายเกิด และได้อธิบาย
ว่า การตายของมนุษย์จะเกิดขึ้นเมื่อกระแสคลื่นของร่างกายและกระแสคลื่นของจิตนั้น ไม่
สามารถปรับสมดุลย์ให้เกิดความสอดคล้องกันได้ จิตและกายจึงแยกออกจากกัน เกิดเป็น
ความตายขึ้น ร่างกายที่ประกอบขึ้นด้วยธาตุทั้ง 5 และอาหาร จะสลายตัวกลับไปเป็นธาตุ
ทั้ง 5 ส่วนจิตนั้นจะไปเกิดในร่างใหม่ ที่มีกระแสคลื่นที่เหมาะสมกับสภาพของจิตนั้น

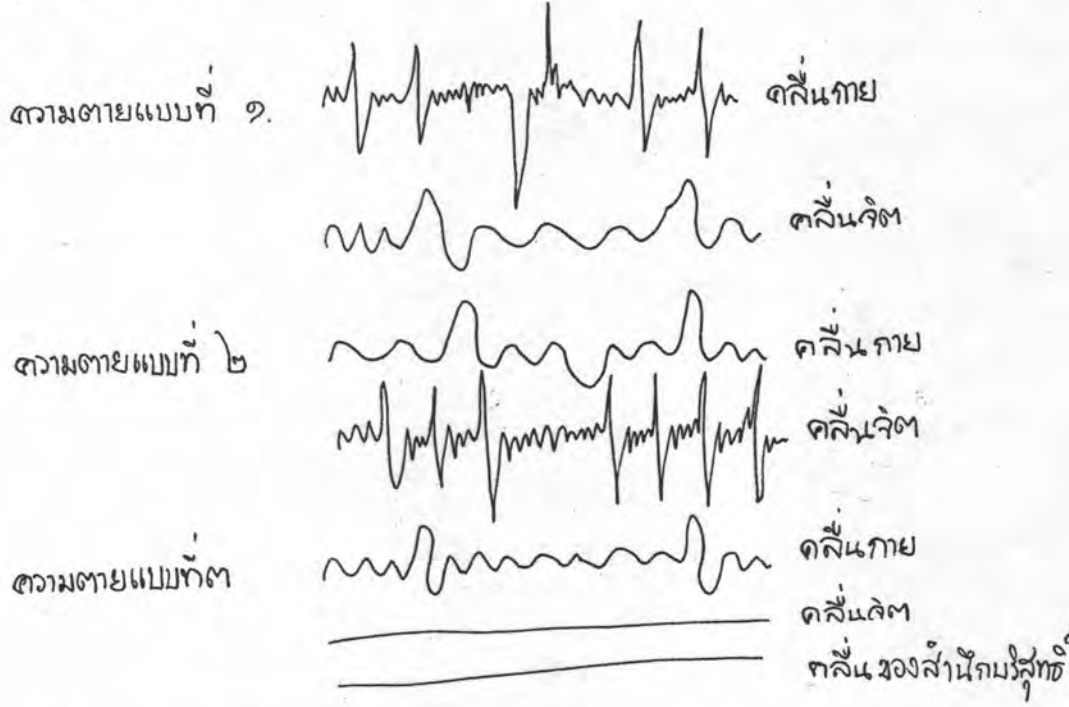
การตายนั้น อาจแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภทคือ

1. ความตายที่เกิดจากการที่กระแสคลื่นทางกายภาพเปลี่ยนไป จนไม่
สามารถจะปรับสมดุลย์กับกระแสคลื่นของจิตได้ เช่น เมื่อเกิดอุบัติเหตุจะเกิดความเจ็บป่วย
 เป็นต้น เมื่อนั้นร่างกายก็จะสูญสลายไป ส่วนจิตจะไปเกิดในร่างกายอื่น

2. ความตายที่เกิดจากการที่กระแสคลื่นของจิต มีการเปลี่ยนแปลงไป
จนไม่สามารถปรับสมดุลย์กับกระแสคลื่นทางด้านร่างกายได้ เช่น คนที่เป็นโรคจิต คนที่
ฆ่าตัวตาย ฯลฯ เป็นต้น สภาพที่เป็นเช่นนั้น จะทำให้ร่างกายสูญสลายได้รวดเร็วขึ้น
และจิตก็จะไปเกิดใหม่ในร่างกายแบบอื่น

3. ความตายที่เกิดจากการที่จิตได้พัฒนาขึ้นอย่างมาก จนสามารถประสานเป็นหนึ่งเดียวกับจิตสำนึกบริสุทธิ์ได้ เมื่อนั้นจิตจะไม่สามารถปรับให้เกิดการประสานกับกระแสคลื่นของร่างกายได้ ชีวิตจึงไม่สามารถจะดำรงอยู่ต่อไปได้ ร่างกายจะสูญสลายไป ส่วนจิตก็จะรวมเข้ากับมวลพลังลึกลับของจิตสากลอันบริสุทธิ์ ที่ไม่มีการเกิดใหม่อีกเลย

มนุษย์ที่มีความสนใจแต่ในเรื่องของวัตถุ จิต จะเกิดความหยابลงต่ำลง เมื่อเสียชีวิตไปจิตก็จะไปเกิดในร่างกายที่จิตและสมองยังไม่ได้พัฒนาจนมีความละเอียดอ่อน เช่นร่างของสัตว์หรือพืช ส่วนจิตที่ได้พัฒนาให้มีความละเอียดอ่อนขึ้นแล้ว ก็จะไปเกิดในร่างใหม่ ที่มีกระแสคลื่นที่สอดคล้องกับสภาพของจิตนั้น เช่นเกิดเป็นมนุษย์ นักพรต ปัญญาชน ฯลฯ เป็นต้น



ดังนั้นความตายจึงไม่ใช่เป็นสิ่งที่น่ากลัวสำหรับมนุษย์อีกต่อไป การตายจะเป็นเพียงการสูญสลายของร่างกายเท่านั้น ส่วนจิตจะยังคงพร้อมที่จะมีการพัฒนาต่อไปในร่างอื่น ๆ จนกระทั่งจิตนั้น ได้พัฒนาจนถึงที่สุด จึงจะรวมเป็นหนึ่งเดียวกับสำนึกบริสุทธิ์ เป็นจิตสากล ความตายจึงเป็นเสมือนการเปลี่ยนเสื้อผ้า และบทบาทของการแสดงเท่านั้น แต่สิ่งที่มนุษย์ควรจะต้องระวังก็คือ จะต้องรู้จักควบคุมจิตให้มีการพัฒนาไปในทางที่ก้าวหน้าขึ้น ไม่ให้เสื่อมถอยลง

ความฝันนั้น ก็เป็นเรื่องที่เกี่ยวกับจิตใต้สำนึกระดับที่สองเช่นกัน ความประทับใจเกี่ยวกับสิ่งที่พบเห็นต่างๆ ในชีวิตประจำวัน จะมีการสะสมไว้ในจิตใต้สำนึก ดังนั้นเมื่อมนุษย์ฝัน ประสบการณ์ที่ได้สะสมไว้ในเซลล์สมอง จะเกิดเป็นภาพที่ไม่มี การประติดประต่อกันขึ้น ในจิตใต้สำนึกเรียกว่าความฝัน ความฝันจะช่วยให้มนุษย์สามารถ

เรียบเรียงประสบการณ์ของชีวิตในแต่ละวันได้ และความฝันจะช่วยทำให้ความปรารถนาที่ไม่ได้รับการตอบสนองในชีวิตจริง เกิดขึ้นจริงในความฝันได้ แต่เมื่อจิตใต้สำนึกเกิดการฝันที่เต็มไปด้วยความตื่นเต้น การหายใจและการเต้นของหัวใจจะเกิดความไม่สม่ำเสมอ ความดันโลหิตจะสูงขึ้น ระดับฮอร์โมนในเลือดจะสูงขึ้น และอุณหภูมิของสมองก็จะสูงขึ้นอย่างน่าตกใจ ความปั่นป่วนในร่างกายเหล่านี้จะเกิดขึ้น ประมาณคืนละ 5-6 ครั้ง จึงไม่น่าจะมีการแปลกใจเลยว่า หลังจากที่บุคคลได้นอนหลับอย่างยาวนานแล้ว หลายๆครั้ง บุคคลยังอาจจะรู้สึกเหนื่อยเหมือนหนึ่งนอนหลับไม่เพียงพอ ความฝันอาจจะมีความเป็นจริงเป็นจัง หรืออาจจะมีความเร้าใจมาก หากระบบประสาทและสมองของมนุษย์มีความอ่อนแอหรือความเครียดอยู่มาก เนื่องจากความวิตกกังวล เมื่อมนุษย์ใช้จิตใจคิดเรื่องต่างๆอยู่อย่างมุ่งมั่นจริงจังจนเกินไป หรือเมื่อการย่อยอาหารเป็นไปอย่างไม่เต็มที่ จากการทำงานอาหารที่มากจนเกินไป หรืออิทธิพลเวลาผ่านไป การย่อยอาหารที่เป็นไปอย่างไม่สมบูรณ์ จะก่อให้เกิดแก๊สที่ระบอบานจิตใจในขณะที่หลับอยู่

คนส่วนใหญ่จำเป็นต้องฝัน เพื่อที่จะระบายคลื่นแห่งความตื่นเต้นของระบบประสาท ที่เกิดขึ้นในร่างกายในแต่ละวันให้ผ่อนคลายลง หากคนธรรมดาไม่ได้ฝันติดต่อกันหลายวัน บุคคลก็อาจจะเกิดความหงุดหงิด และความกดดันขึ้นในใจได้ ผู้ที่ฝึกสมาธิภาวนาจนจิตใจเกิดความสงบลึกซึ้งละเอียดเท่านั้นที่ไม่จำเป็นต้องฝัน ทั้งนี้เพราะการฝึกสมาธิภาวนาจะช่วยระบายความเก็บกดของจิตใจได้เช่นเดียวกับการฝัน ซึ่งหากบุคคลสามารถดำรงไว้ซึ่งความคิดที่บริสุทธิ์ และมีการควบคุมในเรื่องของอาหาร บุคคลก็จะสามารถดำรงอยู่ในภาวะของการผ่อนคลายที่ลึกซึ้ง โดยไม่ต้องฝันได้ตลอดคืน เมื่อตื่นขึ้นบุคคลจึงรู้สึกกระปรี้กระเปร่าและสดชื่น แม้ว่าจะได้นอนเพียงไม่กี่ชั่วโมงเท่านั้น

โดยเฉลี่ยแล้วคนธรรมดาจะใช้เวลาประมาณ 1 ใน 3 ของชีวิตไปกับการนอน และใช้เวลา 1 ใน 5 ของชีวิตไปกับการฝัน ซึ่งจะแตกต่างจากบรรดาโยคีที่จะใช้เวลาเพียง 1 ใน 5 หรือน้อยกว่านั้นของชีวิตไปกับการนอน และใช้เวลาเพียงเล็กน้อยเท่านั้นในการฝัน

มนุษย์ในทุกยุคสมัยมักจะกล่าวการถูกฝันหลอก แต่ในความเป็นจริงนั้นมันเป็นเพียงภาพที่จิตสร้างขึ้น ด้วยความหวั่นไหวและด้วยความกลัวอย่างสุดขีด ตามปรกติแล้วภาพของความคิด ความจำและความฝันนั้นจะตกค้างอยู่ในจิตใต้สำนึก เมื่อจิตมีความกลัวอย่างสุดขีด เช่นหากต้องเดินอยู่คนเดียวในที่เปลี่ยวมืด หรือเมื่อจิตเกิดความกลัวและกังวล เนื่องจากข่าวลือเกี่ยวกับเรื่องของผู้ที่ต่างๆ เมื่อนั้นจิตจะจินตนาการภาพของผี หรือภาพของคนที่คุณกลัวขึ้นในจิตใต้สำนึก การที่จิตมีความคิดหรือจินตนาการอย่างต่อเนื่องรุนแรงเกี่ยวกับผีจนเกิดเป็นสมาธิขึ้น จะทำให้พลังจิตสร้างภาพดังกล่าวให้เกิดเป็นจริงขึ้นได้ ซึ่งนักวิทยาศาสตร์ในปัจจุบันก็ได้เคย ทดลองถ่ายภาพที่เกิดจากการแผ่งจิตมาแล้ว เช่นในกรณีของเท็ด ซีร็อกส์ ที่สามารถไขพลังแห่งการแผ่งจิตสร้างภาพ

ที่ตนปรารถนาขึ้นบนฟิล์มถ่ายรูปได้ นักวิทยาศาสตร์เรียกภาพประเภทนี้ว่าภาพของความคิด (Thoughtography)

ในสังคมโบราณ หมอผีที่มีความสามารถจะขับไล่ผีที่สิงอยู่ในจิตคน โดยการปลุกจิตสำนึกของคนที่ถูกผีหลอกให้ทำงาน ให้รู้สึกตัว เช่นการเขียนตีหรือพรมน้ำ ผ่นน้ำอย่างรุนแรงบนใบหน้าของผู้ป่วย หรือฆาตกรร้ายมนต์คาถาเพื่อให้ผู้เฝ้าดูเกิดความกลัว การทำให้เช่นนี้จะทำให้ผู้ป่วยตกใจ ระบบประสาทเกิดการตื่นตัว จินตสำนึกกลับมาทำงานอีกครั้งหนึ่ง เมื่อนั้นภาพของผีหรือความคิดในภวังค์ของจิตใต้สำนึกก็จะหายไป บุคคลจึงจะกลับรู้สึกเป็นปรกติเหมือนเดิมได้

นอกจากภาพที่เกิดขึ้นในจิตใต้สำนึกของตนเองแล้ว ยังมีนักสะกดจิตจำนวนมาก ที่สามารถทำให้จิตของผู้อื่น เห็นภาพที่ตนจินตนาการขึ้นในจิตใต้สำนึกของตนด้วย เช่นที่นักเล่นกลชาวอินเดียสามารถทำให้คนทั่วไปเห็นเชือกที่ชดอยู่บนพื้น ค่อยๆตั้งตรงขึ้นบนอากาศได้ แต่สำหรับผู้ที่มีจิตใจเข้มแข็งพอ จะต่อต้านอิทธิพลการสะกดจิตของนักเล่นกลได้ และยังคงเห็นว่าเชือกยังคงกองอยู่บนพื้นเหมือนเดิม การสะกดจิตเป็นธรรมชาติอย่างหนึ่งที่จิตใต้สำนึกสามารถทำได้ จิตใต้สำนึกที่แรงกล้าจากการเพ่งจิตของบุคคลคนหนึ่ง จะส่งผลทำให้จิตสำนึกของผู้อื่น (Conscious Mind) รับรู้ในสิ่งที่ตนต้องการหรือกระทำตามคำสั่งที่จิตของตนคิดไว้ได้

นักจิตวิทยา และทันตแพทย์หลายคนในปัจจุบัน เริ่มที่ใช้การสะกดจิตในการช่วยรักษาคนไข้ ไม่ให้เกิดความเจ็บปวดขึ้นได้ แต่แม้ว่าการสะกดจิตจะดูมีประโยชน์สูง แต่มันก็สามารถก่อให้เกิดโทษได้อย่างมหาดศาลทีเดียว ทั้งนี้เพราะการสะกดจิตนั้นจะใช้ได้ผลต่อคนที่มีจิตเลื่อยช้า และอ่อนแอเท่านั้น ผู้ถูกสะกดจิตจะปล่อยให้จิตของตนเลื่อนลอย โดยอำนาจจิตของผู้อื่นที่มีอำนาจจิตเข้มแข็งกว่าตน ทุกครั้งที่ถูกสะกดจิต ผู้ถูกสะกดจิตจะต้องสูญเสียพลังงานทางจิตบางประการไป จนกระทั่งท้ายที่สุดบุคคลจะไม่สามารถควบคุมพฤติกรรมตนเองได้ และจะสูญเสียความมุ่งมั่นของจิตที่พยายามจะเอาชนะอุปสรรค และทำสิ่งต่างๆให้สำเร็จตามความประสงค์ไป โดยไม่ได้เรียนรู้ที่จะควบคุมจิตและพฤติกรรมของตน ตามความต้องการของตนเองเลย

มนุษย์ทุกคนนั้น ต่างปรารถนาที่จะบรรลุถึงภาวะที่เป็นอิสระจากพันธนาการต่างๆโดยสมบูรณ์ ดังนั้นความสามารถที่จะควบคุมจิตตนไม่ให้ตกอยู่ใต้อิทธิพลของผู้อื่น และมีความเป็นนายเหนือตนเองจึงเป็นสิ่งที่สำคัญมาก ที่จะช่วยให้มนุษย์สามารถไปถึงเป้าหมายสูงสุดที่ตนได้ตั้งไว้ได้

จิตสำนึกพิเศษขั้นที่หนึ่ง (Super Conscious Mind) เป็นจิตระดับที่ความตระหนักรู้ต่างๆ (Intuition) เกิดขึ้น ทั้งศาสตร์โบราณและฟิสิกส์สมัยใหม่ต่างได้กล่าวกันถึงเรื่องของจิตสำนึกสากลของจักรวาล (Cosmic Mind) ว่าเป็นเสมือนหนึ่งแหล่งสะสมความรู้ทั้งหมดจากในอดีต ในปัจจุบัน และรวมถึงความรู้ในอนาคตด้วย ดัง

นั้นเมื่อบุคคลสามารถยกระดับจิตของตนให้พ้นจากจิตหยาบ 2 ชั้นแรก ให้เปลี่ยนแปลงเป็น จิตสำนึกพิเศษที่มีความละเอียดอ่อนมากขึ้นได้ จิตก็จะสามารถเข้าถึงจิตสากลซึ่งเป็นแหล่ง ความรู้ และความจริงอันมหาศาล ที่อยู่เหนือข้อจำกัดของกาลเวลา และสถานที่ได้ ณ จิตระดับนี้บุคคลจะสามารถล่วงรู้ถึงความลับต่างๆของจักรวาล ตลอดจนเหตุการณ์ต่างๆที่ เกิดขึ้นในอดีต ในปัจจุบันและที่จะเกิดขึ้นในอนาคตในสถานที่ต่างๆได้

จิตสำนึกพิเศษในระดับแรกนี้ จะเป็นจิตที่จะทำให้บุคคลเกิดความตระหนักรู้ในเรื่องที่เกี่ยวกับชีวิต ทางแก้ปัญหา หรือความลับบางอย่างของจักรวาลได้มากขึ้น ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ต่างๆ ที่อยู่เหนือเรื่องของเหตุผลและตรรกะของจิตใต้สำนึก ก็ จะเกิดขึ้นในจิตระดับนี้ ซึ่งในประวัติศาสตร์ของมนุษย์นั้น มีผู้แสวงหาเพียงไม่กี่คนเท่านั้น ที่มีโอกาสได้สัมผัสกับจิตระดับนี้ การสัมผัสถึงจิตสำนึกระดับนี้แม้เพียงชั่วขณะเดียวก็จะช่วย ให้ศิลปิน นักวิทยาศาสตร์ ตลอดจนนักพรตต่างๆ สามารถสร้างสรรค์ผลงานทางด้านต่างๆ ที่มีคุณค่าออกมาได้

ความคิดที่เกิดขึ้นโดยฉับพลัน โดยไม่ได้ตั้งใจ และไม่ได้มุ่งเน้นภาคคั้น นั้น เป็นความคิดที่เกิดจากจิตสำนึกพิเศษที่อยู่เหนือการวิเคราะห์โดยใช้ตรรกะและเหตุผล ความคิดชนิดนี้ทำให้เกิดเป็นแนวคิดที่แปลก แหวกแนว เป็นความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ขึ้นมาตลอดทุกยุคสมัย เช่น ริชาร์ด วากเนอร์ นักคิดกวีชาวเยอรมันนั้น ได้ประพันธ์บท เพลงที่มีชื่อเสียงขึ้น จากเสียงที่เขาได้ยินอย่างฉับพลันในสมอง ในขณะที่เขามีความสงบ อย่างเต็มที่ ชาร์ล ดาร์วิน ที่ได้พยายามรวบรวมข้อมูลทางวิทยาศาสตร์เป็นเวลาหลายปี นั้น สามารถตระหนักรู้ถึงทฤษฎีวิวัฒนาการ ขึ้นจากความคิดที่เกิดขึ้นโดยฉับพลันในขณะที่ เขานั่งรถม้าเล่นเพลินๆ ไมเคิล แองเจโลนั้น สามารถจะสร้างสรรค์งานทางด้าน ศิลปะที่เขาเรียกว่า "แก่นแห่งวิญญาณ" (Seizure of the soul) ได้ก็ต่อเมื่อ "พลังแห่งพระเจ้า" (Spirit of God) ได้ยกระดับจิตของเขาให้อยู่ในภาวะที่มีความ สุข สงบอย่างลึกซึ้งเท่านั้น และอัลเบิร์ต ไอน์สไตน์เองก็ได้กล่าวว่า เขาไม่ได้ค้นพบ ทฤษฎีสัมพัทธภาพ ด้วยการคิดไตร่ตรองเรื่องของตรรกะและเหตุผลจากข้อมูลที่ได้รวบรวม มา แต่เขาได้ค้นพบทฤษฎีดังกล่าวด้วยวิธีแห่งการตระหนักรู้ (The way of Intuition)

ในบางครั้งกระแสคลื่นจากจิตสำนึกพิเศษ ก็จะส่งอิทธิพลต่อจิตใต้สำนึก ในขณะที่บุคคลนอนหลับเช่นกัน ผลของกระแสคลื่นนี้จะทำให้บุคคลเกิดความฝันชนิดพิเศษขึ้น เรียกว่า "ความตระหนักรู้ในความฝัน" ซึ่งก็จะมีลักษณะเหมือนความตระหนักรู้ที่เกิดขึ้น โดยฉับพลันชนิดอื่นๆ แต่ความตระหนักรู้ที่เกิดในความฝันนั้น มักจะเกิดขึ้น เมื่อจิตใจมี ความจดจ่อผูกพันกับปัญหาบางเรื่องอย่างเข้มข้น จนจิตเข้าสู่วังค์แห่งจิตสำนึกพิเศษขึ้น เช่น เรื่องของมันดาลาเฟ นักเคมีผู้ค้นพบตารางธาตุ อันเป็นพื้นฐานสำคัญของวิชาเคมีใน บัญจุบัน วันหนึ่งขณะที่เขากำลังพยายามศึกษาค้นคว้า และเอาใจใส่เกี่ยวกับเรื่องของ ความสัมพันธ์ของธาตุชนิดต่างๆ ตลอดจนโครงสร้างของอะตอมของธาตุเหล่านี้เป็นเวลา

นาน จนหลับไป จิตใจที่จดจ่อเป็นสมาธิของเขาได้เข้าสู่จิตสำนึกพิเศษ เขาจึงฝันเห็นภาพของตารางธาตุ ซึ่งเมื่อตื่นขึ้นเขาก็รีบบันทึกตารางนั้นไว้ทันที

คาร์ลจุง เป็นนักจิตวิทยาผู้หนึ่ง ที่พยายามค้นคว้าเกี่ยวกับเรื่องของจิตสำนึกพิเศษ โดยเฉพาะเกี่ยวกับเรื่องของ "ความตระหนักรู้ในความฝัน" เขาเป็นลูกศิษย์ของ فروยด์ แต่เขาไม่ชอบที่ فروยด์ ศึกษาเน้นในเรื่องที่เกี่ยวกับเพศมากเกินไป เขาจึงได้แยกตัวออกไปจากแนวคิดแบบ فروยด์ คาร์ลจุงได้แยกความฝันออกเป็น ความฝันชนิดธรรมดา และความฝันชนิดพิเศษที่จะนำข่าวสารสำคัญจากจิตสำนึกพิเศษ ที่ละเอียดลึกซึ่งให้ปรากฏขึ้นในความฝัน ในลักษณะของสัญลักษณ์หรือแนวโน้มบางอย่าง เพราะจิตสำนึกพิเศษนั้นเป็นจิตที่อยู่เหนือไปจากการใช้เหตุผลนิรนัยวิเคราะห์ จึงไม่สามารถที่จะเสนอความคิดได้โดยตรงอย่างชัดเจน สำหรับคาร์ลจุงแล้ว เป้าหมายของชีวิตมนุษย์ก็คือการที่จะได้ตระหนักรู้ถึงจิตระดับที่ลึกซึ้งเหล่านี้ ที่เขาเรียกว่า "ตัวตนด้านใน" (Self within) เพื่อที่จะนำมาใช้เป็นประโยชน์ได้ในชีวิตประจำวัน

การรู้เหตุการณ์ล่วงหน้า (Clairvoyance) และความรู้สึกในการรับรู้ชนิดพิเศษ (Extra Sensory Perception หรือ ESP) หรือการส่งโทรจิต (Mental Telepathy) ต่างๆ นั้น อาจจะมีโอกาสเกิดขึ้นได้ 8-10 ครั้งในชีวิตของคนทั่วไปโดยบังเอิญ เมื่อจิตสำนึกระดับต่ำนั้นได้รับการพักผ่อนอย่างเต็มที่ หรือเมื่อจิตมีสมาธิอย่างแน่วแน่ในเรื่องหนึ่งๆ จนจิตมีกระแสคลื่นที่ละเอียดอ่อน ที่สอดคล้องกับจิตสำนึกพิเศษขึ้น เหตุการณ์ทำนองนี้ ไม่ใช่เรื่องที่เกิดธรรมชาติ แต่เป็นเรื่องที่เกิดขึ้นได้ยากเท่านั้น เช่น เรื่องของหญิงของหนึ่งซึ่งเห็นภาพของลูกชายของเธอกำลังใกล้จะตาย ก่อนที่เธอจะได้รับโทรศัทพ์แจ้งข่าวว่า ลูกชายของเธอประสบอุบัติเหตุรถคว่ำ เสียชีวิตไปแล้วเมื่อประมาณ 2 ชั่วโมงที่ผ่านมา และเรื่องของการทดลองเกี่ยวกับโทรจิตในประเทศเชโกสโลวาเกีย ที่ผู้ส่งโทรจิตได้จินตนาการว่าตนถูกฝังทั้งเป็น ซึ่งผลก็ปรากฏว่าผู้รับโทรจิตเกิดอาการหอบอย่างหนัก เหมือนหนึ่งขาดออกซิเจน เป็นต้น ผู้ที่ได้ฝึกจิตตนด้วยการปฏิบัติภาวนาอย่างสม่ำเสมอ อาจจะได้รับประสบการณ์เช่นนี้บ่อยๆ

นักวิทยาศาสตร์ในยุคปัจจุบันก็มีความสนใจในเรื่องของความสามารถทางจิตกันมากขึ้นเรื่อยๆ ในประเทศสวีเดน ก็ได้มีการใช้หลักการของการฝึกโยคะและสมาธิ ทำให้บุคคลเกิดประสาทรับรู้ชนิดพิเศษขึ้นได้ (ESP) ภายในเวลาเพียงสามเดือน และนักวิทยาศาสตร์ก็ได้คิดวางแผนที่จะใช้ศักยภาพทางจิตของมนุษย์ให้มากขึ้น เช่น การใช้จิตในการสื่อสารความคิดและความรู้สึกต่างๆ เพื่อที่จะสามารถแก้ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับภาษาพูดที่แตกต่างกันของมนุษย์ และปัญหาของคนที่มีหูหนวกเป็นใบ้ต่างๆ ให้สามารถสื่อสารกับผู้อื่นได้ เรื่องของการรักษาโรคด้วยจิตวิทยา การแก้นิสัยที่ไม่พึงประสงค์ต่างๆ และใช้โยคะสมาธิปรับปรุงระบบการศึกษาต่างๆ ตลอดจนในเรื่องของการสำรวจอวกาศหรือการติดต่อกับมนุษย์ต่างดาว เป็นต้น

บุคคลบางคนที่ได้พัฒนาจิตจนเกิดพลังจิตพิเศษขึ้น มักจะใช้พลังจิตนั้น เพื่อครอบงำหรือทำให้ผู้อื่นเกิดความสับสนขึ้น ไม่ว่าตนจะรู้ตัวหรือไม่รู้ตัวก็ตาม ผู้ที่มีพลังจิตบางคนอาจใช้ความสามารถของตน ทำให้ผู้อื่นเกิดความศรัทธาว่าตนเป็นผู้วิเศษ ฯลฯ เพื่อผลประโยชน์บางประการทางด้านอื่นๆ ได้ อำนาจในการเห็นกาลอดีต ปัจจุบัน อนาคต และเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในที่อื่นนั้น เป็นสิ่งที่คนโดยทั่วไปสามารถพัฒนาให้มีขึ้นได้ ด้วย การจ้องมองของที่มีประกายสุกใส เช่น ลูกแก้ว จนจิตมีความสงบในระดับของจิตสำนักพิเศษที่เกิดขึ้นชั่วคราว ทำให้สามารถทำนายเหตุการณ์ต่างๆ ที่จะเกิดขึ้น ได้ใกล้เคียงกับความจริง แต่ภาพที่บุคคลเห็นในสมาธิเหล่านี้หลายครั้ง ก็ไม่ถูกต้องเสมอไป เนื่องจากจิตนั้นอยู่ในสำนักพิเศษเพียงชั่วคราว ความคิดและความจำที่สับสนของจิตได้สำนึกจึงสามารถทำให้ภาพที่เห็นนั้นเกิดความผิดเพี้ยนไป ดังนั้นมนุษย์จึงไม่ควรเชื่อถือหรือเกี่ยวข้องกับคำทำนายของหมอดูและการทรงเจ้าต่างๆ มากจนเกินไป

มนุษย์ในปัจจุบันนั้น มีความเคยชินต่อการได้สิ่งต่างๆ มาอย่างรวดเร็วทันใจ จึงมักจะคิดว่าสภาวะจิตที่เป็นสุขมีความสงบล้ำเลิศนั้น เป็นสิ่งที่สามารถได้มาอย่างรวดเร็วและง่ายดายเช่นกัน มนุษย์ได้หันเข้าหายาเสพติด และยากล่อมประสาทชนิดต่างๆ เพื่อทำให้จิตใจเกิดความเคลิบเคลิ้มขึ้น ซึ่งยาเหล่านี้จะทำให้จิตเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างกระทันหันมากเกินไป จนจิตปรับตัวไม่ได้ บุคคลจำนวนมากในปัจจุบันต่างตระหนักดีแล้วว่า ยาเสพติดต่างๆ นั้น ไม่ใช่วิธีที่จะทำให้จิตใจเกิดความสงบสุขได้อย่างแท้จริง สภาวะที่เกิดขึ้นต่อจิตขณะที่เสพยาเสพติดเข้าไป จะเป็นเพียงสภาวะหลอนจะเป็นเงาแห่งสภาวะที่มีความเบิกบานบริบูรณ์ ซึ่งปรมาจารย์ทางจิตหลายคนในประเทศแถบตะวันตกได้กล่าวเกี่ยวกับประสบการณ์ในการใช้ยาเสพติดของตนว่า "ยานำผู้เสพไปได้แค่ประตูทางเข้าของจิตสำนักพิเศษเท่านั้น" ซึ่ง ณ ภาวะนั้นผู้เสพจะเห็นสภาวะแห่งความสุขเพียงแวบเดียวเท่านั้น แต่ยาจะไม่สามารถนำผู้เสพเข้าไปสำรวจและสัมผัสสภาวะที่เป็นสุขนั้นได้อย่างแท้จริงเลย สวามิรามคาส (Ram Das) หรือริชาร์ด อัลเฟิร์ต ผู้ซึ่งเคยเสพยาเสพติด LSD. มาก่อนที่จะหันมาฝึกการปฏิบัติธรรมตามหลักโยคะศาสตร์กล่าวว่า "การเสพยาเป็นประสบการณ์ที่ก่อให้เกิดความผิดหวังอย่างสูง เพราะตนจะรู้สึกเหมือนหนึ่งว่าได้มาถึงดินแดนสวรรค์ ได้เห็นสภาวะแห่งความสุขทุกอย่าง ได้รู้สึกถึงสภาวะของจิตสำนักที่มีความสุขอย่างมหาศาลเพียงชั่วครู่เดียว แล้วก็ถูกเหวี่ยงกลับสู่ภาวะที่เลวร้ายอีกในทันทีทันใด" การจะบรรลุถึงสภาวะแห่งความสุขที่แท้จริงได้นั้น บุคคลจึงควรจะต้องมีการปฏิบัติสมาธิภาวนา

การศึกษาทดลองทางวิทยาศาสตร์ ได้แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า การฝึกสมาธิภาวนานั้นสามารถรักษาคนคิดยาเสพติดหลายชนิดให้หายขาดได้ ทั้งนี้เพราะสภาวะแห่งความสุขที่มนุษย์สัมผัสได้ด้วยการฝึกสมาธิภาวนานั้น มีความสุขสงบลึกซึ้งที่ยิ่งไปกว่าความสุขที่ได้จากการเสพยาเสพติดนั่นเอง นอกจากนี้การเข้าถึงจิตสำนักพิเศษโดยนับ-

พลันในหลายกรณี ร่างกายจะไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพจิตใหม่ได้ ซึ่งก็อาจทำให้เกิดอาการจิตวิปลาศ หรือความไม่สามารถที่จะควบคุมจิตใจของตนเองได้ ดังที่นักทรงเจ้าเข้าผี ที่มีความไวต่อการรับรู้อำนาจของจิตเหนือสำนึก มักจะกล่าวการที่จะถูก"ผีสิง"อยู่เสมอ การถูกทรงหรือการถูกผีสิงนั้นความจริงก็คือ สภาพของคนทรงที่ไม่สามารถควบคุมอำนาจจากจิตสำนึกพิเศษของตนได้นั่นเอง นอกจากนี้ยาเสพติดยังสามารถก่อให้เกิดอันตรายต่ออวัยวะต่างๆในร่างกายได้ เช่น เกิดโรคตับ ม้าม และต่อมน้ำเหลืองต่างๆอีกเสบ เป็นต้น และอาการอีกเสบของผู้ที่ติดยาเสติดนั้น ส่วนใหญ่ก็เป็นอาการที่รักษาให้หายขาดได้ยากด้วย

อัจฉริยะศิลปินของโลกหลายคน เช่น เบลค แวร์เลน คอเลอริจด์ เบาเคอแลร์และแวนโกท์ ฯลฯ ล้วนผลิตผลงานยอดเยี่ยมทางด้านศิลปะของตนด้วยจิตสำนึกพิเศษของตน แต่บุคคลเหล่านี้ก็มักจะประสบความทุกข์ และความยากลำบากอย่างมาก ในการที่จะปรับสภาพจิตที่อยู่ในสภาวะแห่งจิตสำนึกพิเศษนี้ให้เข้ากับชีวิตประจำวันได้ ดังที่แวนโกท์มักจะรู้สึกอยู่เสมอว่า ตนเป็นโรคจิต และท้ายที่สุดเขาก็ฆ่าตัวตาย

โยคีจึงมักที่จะ เน้นถึง เรื่องความสำคัญของการเตรียมร่างกาย และจิตให้สามารถรับและควบคุมอำนาจอันมหาศาลของจิตสำนึกพิเศษได้ อย่างค่อยเป็นค่อยไป ดังที่ปรมาจารย์บางคนได้สอนศิษย์ของตนว่า "หลอดไฟดวงเล็กๆจะชารุดด้วยกระแสไฟฟ้าแรงสูงฉับใด ระบบประสาทและเซลล์ต่างๆตามร่างกาย ก็ไม่สามารถที่จะปรับสภาพให้รับพลังแห่งสำนึกบริสุทธิ์ได้ฉับนั้น หากเราจะส่งกระแสแห่งความสุขอันสมบูรณ์ให้แก่เจ้าเดี๋ยวนี เซลล์ทุกเซลล์ในร่างกายของเจ้าจะรู้สึกร้อนเหมือนหนึ่งถูกไฟเผาอยู่ทีเดียว" การเสพยาเสติดนั้น ก็เป็นเช่นเดียวกับการถูกสะกดจิต เพราะจะทำให้จิตสูญเสียอำนาจแห่งการควบคุมตนเองไป ซึ่งจะไม่เป็นแนวทางที่จะทำให้บุคคลพัฒนาตนได้อย่างถูกต้อง

จิตสำนึกพิเศษระดับที่สอง จะเป็นจิตระดับที่สามารถแยกความรู้สึกผิดชอบชั่วดีต่างๆในชีวิตได้ และจะเป็นจิตระดับที่ไปพ้นจากความยึดมั่นถือมั่นทั้งปวงได้ตามปรกติแล้ว จิตของมนุษย์มักจะเกี่ยวพันอยู่กับเฉพาะโลกของวัตถุที่มาสัมพันธ์กับตนภายนอกเท่านั้น มนุษย์มักจะไม่รู้ตัวว่า รอบๆตัวมนุษย์นั้นมีกระแสคลื่นจำนวนมากไหลผ่านไปมาอยู่ตลอดเวลา ทั้งนี้เพราะประสาทรับความรู้สึกของมนุษย์นั้น มีขีดความสามารถที่จำกัด มนุษย์จะรับคลื่นแม่เหล็ก-ไฟฟ้าที่มีความถี่เฉพาะช่วงได้เท่านั้น ส่วนคลื่นที่มีความถี่สูงอีกประมาณ ๑๐% นั้นมนุษย์ไม่สามารถจะมองเห็น และอาจจะไม่รู้จักรับคลื่นเหล่านั้นเลยก็ได้ ทั้งนี้เพราะประสาทรับความรู้สึกของมนุษย์นั้น ไม่สามารถที่จะรับรู้กระแสคลื่นเหล่านี้ได้ เช่น รั้งลิลอตราไวโอเล็ต รั้งลิลแกมมา รั้งลิลเอกซ์ รั้งลิลคอสมิก ฯลฯ เป็นต้น จนนักฟิสิกส์บางคนเคยกล่าวว่า "ผมสงสัยเหลือเกินว่า จะมีใครบ้างใหม่ที่มีความคิดที่ละเอียดอ่อนมาก จนสามารถที่จะยอมรับได้ว่าความจริงนั้น ไม่ใช่สิ่งที่ปรากฏแก่สายตาเสมอไป"

เมื่อจิตสามารถเข้าถึงจิตสำนึกพิเศษระดับที่สองนี้ จิตจะหลอมรวม

เป็นหนึ่งในเดียวกับทะเลแห่งกระแสน้ำที่ไม่มีขอบเขตจำกัด จิตจะเคลื่อนออกจากโลกแห่ง
 ความรู้สึกไปสู่โลกที่มีความเป็นอมตะ บุคคลเหล่านี้จะรู้สึกว่ามีกระแสคลื่นจำนวนมาก วิ่ง
 ผ่านไปมาในทุกทิศทาง โดยที่ไม่มีจุดเริ่มต้นหรือจุดจบ บุคคลจะรู้สึกถึงความลับเกี่ยวกับการ
 กำเนิดของสรรพสิ่งต่างๆ ตั้งแต่ก้อนหินจนถึงดวงดาว จะรู้สึกถึงความไม่แบ่งแยก และ
 จะรู้สึกว่าเรื่องของกาล และสถานที่ที่แตกต่างกันนั้น ไม่มีอีกต่อไป จิตที่ขยายกว้างออก
 จะเห็นความเปลี่ยนแปลงของจักรวาล ตั้งแต่การเกิดเนบิวลาจนถึงการเกิดของอิเล็ก
 ตรอนและโปรซิตรอนที่วิ่งผ่านกาลเวลาไปๆมาๆ สำหรับผู้ที่ยกระดับจิตให้อยู่ในชั้นจิตสำนึก
 พิเศษระดับสองได้ จะรู้สึกว่าทุกสิ่งที่ผ่านมาในชีวิต ไม่ว่าจะเป็นเรื่องทุกข์หรือสุข
 ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของความเฟลิดเฟลินหรือเศร้าโศก ต่างก็เป็นละครของกระแสคลื่นที่
 แตกต่างกัน คนเหล่านี้ฉลาดเกินกว่าที่จะยึดติดอยู่กับรูปแบบชั่วคราวของชีวิต เพราะว่า
 พวกเขาได้สัมผัสกับสิ่งที่มีความเป็นอมตะแล้ว

คนในโลกส่วนมากมักจะติดยึดกับ มายาการของสิ่งที่ผ่านเข้ามาใน
 ชีวิต ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการครอบครอง ความมั่งคั่ง ความรัก หรือความเป็นหนุ่ม
 สาว ฯลฯ ว่าเป็นสิ่งที่มีความเที่ยงแท้ถาวร แม้ว่ามนุษย์จะได้เห็นคนชรา คนทุกข์
 การคว่ำครวญและคนตายต่างๆมามากแล้วก็ตาม แต่มนุษย์ก็ไม่เคยที่จะคิดว่าวันหนึ่งตนก็จะ
 ต้องแก่และตายเช่นกัน ผู้ที่สามารถยกจิตไปถึงขั้นของจิตสำนึกพิเศษระดับสอง ที่เป็นขั้น
 แห่งสติแล้วเท่านั้น ที่จะพัฒนาความรู้อิทธิบาทที่แท้จริง ว่าอะไรคือมายาการของชีวิต
 และสิ่งใดคือสิ่งที่จะนำไปสู่ความเป็นอมตะได้ จิตที่รวมเข้าเป็นหนึ่งเดียวกับความจริงแท้
 ของชีวิต จะทำให้มนุษย์รู้ว่าทุกสิ่งในโลกจะต้องถึงจุดจบสักวัน ดังนั้นพวกเขาจึงสามารถ
 ปรับใจให้ไปพ้นจากความกลัว ความกังวล ความสูญเสียและความตายได้

เมื่อมนุษย์รู้จักสภาพความจริงตามธรรมชาติของโลกและชีวิตแล้ว ชีวิต
 ที่ไม่ยึดมั่นถือมั่นกับสิ่งต่างๆย่อมจะเกิดขึ้นได้เอง มนุษย์จะสามารถตระหนักถึงสิ่งที่เป็
 นนิรันดรภาพได้ ก็ต่อเมื่อรู้จักปลดปล่อยความยึดมั่นถือมั่น ในสิ่งที่มีชื่อจำกัดทั้งหมดไปเสีย
 ผู้ที่มีความไม่ยึดมั่นถือมั่นในสิ่งต่างๆ จะตระหนักได้ว่าทุกสิ่งที่มีอยู่ในจักรวาลจะต้องมีการ
 เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ดังนั้นไม่ว่าจะทำไรหรือขาดทุน ไม่ว่าจะได้เกียรติหรือด้อยเกียรติ
 จิตใจก็จะยังคงสามารถดำรงความสงบอยู่ได้

หลักปฏิบัติในศาสนาหลายข้อ ได้ตีความคำว่าความไม่ยึดมั่นถือมั่น
 (Non- Attachment) ไปในลักษณะของการบำเพ็ญเพียร ทำให้นักบวชหรือผู้ถือปฏิบัติ
 เกรงในศาสนาต่างๆ ได้พยายามที่จะทรมานตนบ้าง งดสิ่งที่จะทำให้ใจและกายเกิด
 ความเฟลิดเฟลินบ้าง หรือตั้งข้อรังเกียจในเรื่องของสัญชาตญาณอย่างลัทธิขงจื้อบ้าง การหนี
 ไปหลบอยู่ตามป่าเขาและถ้ำต่างๆบ้าง เพื่อไม่ให้จิตใจเกิดความรู้สึกผูกพันนี้ โดยการ
 พยายามหลีกเลี่ยงความสะทกสะท้าน และปฏิเสธความเป็นชีวิตไป ในความเป็นจริงแล้ว
 ผู้ที่สามารถไปพ้นความผูกพันนี้ ความยึดมั่นถือมั่นต่างๆของชีวิต จะไม่ปฏิเสธชีวิตเลย

แต่กลับจะสวมกอดความเป็นชีวิตไว้ เพราะหากเขาจะสามารถรู้สึกถึงความเป็นอมตะที่ซ่อนอยู่ภายในตนเองได้ เด็กๆจะเป็นผู้ที่ชอบเปลี่ยนแปลงสิ่งทีตนเองชอบอยู่เสมอ ทั้งนี้เพราะเด็กไม่มีความยึดมั่นถือมั่นในสิ่งใดๆเลย เด็กจึงเห็นทุกสิ่งทุกอย่างว่าเป็นพลังจากสำนักบริสุทธิ์สากลเท่ากันหมด เด็กจึงเห็นทุกสิ่งทุกอย่างในโลกนี้เป็นสิ่งที่สวยงามไปหมด และจะเข้าไปเกี่ยวข้องกับสิ่งต่างๆเหล่านั้น โดยไม่มีการตั้งข้อรังเกียจใดๆเลย

จิตสำนักพิเศษขั้นสูงสุด เป็นจิตที่มีความละเอียดอ่อนมากที่สุด เป็นจิตที่ปรารถนาแต่เพียงความสุขที่แท้จริง เมื่อความรักและความปรารถนาในความเป็นนิรันดร์นั้นมีความเข้มข้นมาก จนกลายเป็นความรู้สึกเพียงอย่างเดียวของชีวิต บุคคลก็จะสามารถยกจิตตนให้เข้าถึงจิตสำนักพิเศษระดับที่สามนี้ได้ ซึ่งจิตในระดับนี้จะเป็นประตูด่านสุดท้ายก่อนที่มนุษย์จะรวมเป็นหนึ่งเดียวกับสมบูรณภาพ เมื่อจิตพัฒนามาถึงระดับนี้ บุคคลจะรู้สึกว่าตนเองมีความใกล้เคียงกับสำนักบริสุทธิ์ที่อยู่ภายในมาก จนกระทั่งไม่สามารถหยุดความปรารถนาที่จะรวมเป็นหนึ่งเดียวกับสมบูรณภาพได้เลย นักพรตบางคนได้อธิบายความรู้สึกนี้ไว้ว่า เป็นเสมือนหนึ่งความรู้สึกของชโยมที่ทราบว่ามีทองคำที่มีคุณค่าซ่อนอยู่ในห้อง ชโยมนั้นยอมไม่สามารถที่จะบังคับใจตนไม่ให้พยายามที่จะหาทางเข้ามาหาชโยมได้ฉันใด ผู้ที่มีจิตพัฒนาถึงระดับนี้ยอมไม่สามารถที่จะควบคุมตนเองไม่ให้ปรารถนาในสมบูรณภาพได้ฉันนั้น

จิตประกัลสสรภายใน หากจิตมีความยึดติดผูกพันกับสิ่งภายนอกแม้เพียงสิ่งเดียว จิตจะไม่สามารถตระหนักถึงจิตที่ประกัลสสรภายในได้เลย แต่เมื่อความปรารถนาอันแรงกล้าที่จะรวมเป็นหนึ่งเดียวกับสมบูรณภาพนั้นได้เกิดขึ้น จนความปรารถนาในเรื่องอื่นหมดไป จนยึดตาตัวตนต่างๆได้หลอมรวมเป็นหนึ่งเดียวกับสิ่งที่เป็นอุดมคติ จิตจะมุ่งตรงเข้าสู่สมบูรณภาพจนกระทั่งจิตหายไปใในกระแสแห่งนิรันดร์ภาพนั่นเอง การบรรลุนิรันดร์ขั้นสูงสุดนี้จะเกิดขึ้นแบบฉับพลัน เหมือนหนึ่งการจุดไม้ขีดไฟนั้น สามารถทำให้ถ้าที่มีความมืดสนิทนั้นสว่างขึ้นได้ในพริบตาทีเดียว ณ ภาวะนี้ความโง่เขลา และมายาการต่างๆจะปลาสนาการไปจากจิตใจอย่างถาวร ความสำนึกรู้ของบุคคลนั้นเกิดขึ้นในมหาสมุทรแห่งสำนักบริสุทธิ์ เมื่อจิตของบุคคลเริ่มมีกระแสคลื่นแบบเดียวกับกระแสคลื่นของสำนักบริสุทธิ์ จิตของบุคคลและจิตสากลจะรวมกันเป็นหนึ่งเดียวกัน ซึ่งจะเป็นภาวะที่มีความเบิกบานอย่างที่สุด มีความสุข และมีสงบอันลึกซึ้งไร้ขอบเขตจำกัด มีความหลุดพ้นจากพันธนาการทุกชนิด จิตจะไปพ้นจากการแบ่งแยกต่างๆ และจะไปพ้นจากอิทธิพลของกระแสคลื่นทั้งปวงด้วย ภาวะนี้จะเป็นความสว่างไสว ไม่มีรูปร่าง ไม่มีการเปลี่ยนแปลง ไม่เกิดและไม่ตายอีกต่อไป บุคคลผู้ที่ได้สัมผัสภาวะที่สูงสุดนี้ เมื่อกลับคืนสู่สติรู้สำนึกตัวแล้ว จะยังรู้สึกว่าระลอกคลื่นแห่งความเบิกบานจากอาณาจักรกลับ ได้โอบเข้าสู่จิตของเขา เหลลทุกเซลล์ของเขาจะสั่นสะท้านด้วยด้วยกระแสคลื่นแห่งสำนักบริสุทธิ์ เหมือนได้ดื่มด่ำน้ำพุแห่งความเบิกบาน หากเขาจะสามารถเห็นว่าสำนักบริสุทธิ์นั้นอยู่ในทุกหนทุกแห่งได้

เขาจะรู้สึกเหมือนว่าได้อลิ้มรสชาติที่หวานฉ่ำ ได้กลิ่นที่หอมชื่นใจ และได้สัมผัสกับสิ่งที่มี
ความอ่อนโยนจับความรู้สึก และเขาจะตระหนักว่าลึกเข้าไปในทุกๆ สิ่งนั้น มีสำนึกที่บริสุทธิ์
ซ่อนอยู่ และเขาก็จะเพลิดเพลินกับการเล่นชอนหาเกี่ยวกับตัวตนของตนเอง สำนึกบริสุทธิ์นี้จะ
มีความสัมพันธ์กับจิตเท่านั้น ร่างกายมนุษย์นี้มาจากดิน และจะมีการเปลี่ยนแปลงไปได้
เสมอ แต่จิตจะคงอยู่เหมือนเดิมไม่ว่าบุคคลจะอยู่ในวัยเด็ก วัยรุ่น วัยผู้ใหญ่หรือวัยชรา
ก็ตาม

บุคคลผู้ที่ตระหนักถึงจิตในสภาวะที่สูงที่สุดนั้น จะไม่สามารถอธิบาย
สภาวะที่ตนรู้สึกออกมาเป็นคำพูดได้ สภาวะแห่งสำนึกที่สูงที่สุดจะไม่สามารถเข้าใจได้ด้วย
คำอธิบาย แต่จะต้องเข้าใจจากประสบการณ์แท้ของตนเอง ชีวิตตามปกติของมนุษย์นั้น
จะดำเนินถึงแต่เพียงร่างกายและจิตสำนึกในระดับต่ำเท่านั้น มนุษย์จึงรู้สึกว่าตนมีความแตกต่าง
ต่าง และมีความแตกต่างจากบุคคลอื่นๆ ไม่ว่าจะด้วยกำแพงแห่งเชื้อชาติ ชนชั้น เพศ
หรือผิวพรรณต่างๆ มนุษย์จะสร้างกรอบล้อมรอบตนเอง และผู้ใดที่มีคุณสมบัติที่คล้ายกับ
ตนก็จะได้รับการยอมรับว่าเป็นพวกเดียวกัน ไม่ว่าจะด้วยความเชื่อ ปรัชญา และกฎระเบียบ
ต่างๆ และหากบุคคลมีสิ่งที่แตกต่างกันไปจากตนหรือพวกของตน ผู้นั้นก็จะได้ไม่ได้รับการ
ยอมรับ และจะถูกตราหน้าว่าเป็นคนแปลกหน้า ฯลฯ ความรู้สึกที่ผิดพลาดของการแบ่ง
แยกมนุษย์ด้วยจิตในระดับที่หยาบนี้ ทำให้ประวัติศาสตร์ของมนุษยชาติเกิดปัญหาการเอารัด
เอาเปรียบ และเกิดปัญหาสงครามมานับครั้งไม่ถ้วนแล้ว

ในความเป็นจริงนั้น ร่างกายและจิตในระดับที่หยาบของมนุษย์เท่านั้น
ที่จะมีความแตกต่างกัน ส่วนจิตสำนึกพิเศษทั้งสามระดับและตัวตนที่แท้จริงของมนุษย์นั้น
เป็นสิ่งเดียวกัน ผู้ที่ไต่ยกจิตให้ไปพ้นจากจิตระดับที่หยาบ จะสามารถขจัดรั้วทางด้านจิต
ใจและสังขมออก จนสามารถมองเห็นว่าทุกสิ่งทุกอย่างนั้นมีความเท่าเทียมและเหมือนกัน
ได้ และบุคคลผู้ที่เห็นว่าทุกสิ่งทุกอย่างนั้น เป็นสิ่งที่มีคุณค่าเท่าเทียมกันหมดเท่านั้น ที่จะ
สามารถทำให้สังคมมีความประสานกลมกลืนเป็นหนึ่งเดียวกันได้

ในปัจจุบันโลกและสังคมกำลังขาดความรักที่บริสุทธิ์ (Universal
love) จึงทำให้สภาพสังคมของมนุษย์นั้น เต็มไปด้วยความกลัว การใช้อำนาจ ขาด
ความอบอุ่น ความนับถือและความไว้วางใจซึ่งกันและกัน สังคมที่เน้นแต่ในเรื่องปัญหา
ทางเศรษฐกิจและการพัฒนาวัตถุ จนละเลยเรื่องของจิตใจ และการพัฒนาทางจิตวิญญาณ
ไป ทำให้สังคมในปัจจุบันเกิดความเสื่อมถอยลง คุณค่าที่คนในสังคมยึดถือกัน เป็นแต่คุณ
ค่าเทียมที่จะทำให้จิตสำนึกของมนุษย์เกิดความปรารถนาอย่างไม่มีที่สิ้นสุด จนทำให้เกิด
เป็นความละโมภ การเอารัดเอาเปรียบ และความรู้สึกผิดหวังขึ้น โลกในปัจจุบันจึงกำลัง
ต้องการการปรับปรุงแก้ไข ซึ่งผู้ที่มีจิตใจเป็นสากล ผู้ที่มีความรักต่อมนุษยชาติและจักรวาล
อย่างบริสุทธิ์ โดยไม่มีการแบ่งแยกเท่านั้นที่สามารถทำได้ หากผู้นำสังคมและสมาชิก
ส่วนมากในสังคมสามารถพัฒนาจิตตนให้มีความละเอียดอ่อนขึ้น จนมีความรู้สึกที่ประสาน

สอดคล้องกันเป็นหนึ่งเดียวแล้ว สภาพสังคมที่มนุษย์ปรารถนาก็ย่อมสามารถเกิดขึ้นได้
สรุปประเด็นที่สำคัญ

1. นีโอฮิวแมนนิสได้นำเสนอเกี่ยวกับเรื่องโครงสร้างของสมองและ
โครงสร้างของจิตมนุษย์ 5 ระดับที่น่าสนใจ โดยมีผลการทดลองทางวิทยาศาสตร์และ
หลักฐานปรากฏการณ์ต่างๆยืนยัน

2. ความรู้เกี่ยวกับเรื่องโครงสร้างของสมอง เป็นประโยชน์ต่อการ
พัฒนาปัญญาและทักษะของมนุษย์ ซึ่งระบบการศึกษาสามารถนำเอาความรู้เรื่องนี้มาประยุกต์
ใช้ ในการปรับหลักสูตรและวิธีการเรียนการสอน เพื่อให้มนุษย์สามารถพัฒนาศักยภาพที่
ซ่อนอยู่ในตนเองได้มากขึ้น

3. ความรู้เกี่ยวกับเรื่องโครงสร้างของจิตมนุษย์ 5 ระดับ เป็นสิ่งที่
มีประโยชน์ต่อการพัฒนาจิตและปัญญาของมนุษย์ได้ ซึ่งระบบการศึกษาสามารถนำเอาความ
รู้เรื่องนี้มาประยุกต์ใช้ ในการปรับหลักสูตรและวิธีการเรียนการสอน เพื่อให้มนุษย์สามารถ
พัฒนาศักยภาพที่ซ่อนอยู่ในตนเองได้มากขึ้น

4. นีโอฮิวแมนนิสอธิบายเรื่องเกี่ยวกับผี พลังจิตพิเศษ เรื่องเกี่ยวกับ
อัจฉริยภาพและปรากฏการณ์มหัศจรรย์ของมนุษย์ ว่าเป็นเรื่องธรรมดาที่มนุษย์ทุกคนสามารถ
ทำให้เกิดขึ้นได้ ไม่ใช่เป็นเรื่องของไสยศาสตร์หรือปรากฏการณ์ที่ลึกลับ แต่เป็นเรื่อง
ของธรรมชาติและศักยภาพของจิตที่ได้พัฒนาขึ้นแล้ว อย่างมีเหตุผลและน่าสนใจ

การวิเคราะห์เกี่ยวกับเรื่องโครงสร้างสมองของมนุษย์

1. คนทั่วไปในสังคมปัจจุบันมีความรู้เกี่ยวกับเรื่องโครงสร้างสมอง
และโครงสร้างของจิตกันน้อยมาก ทำให้มนุษย์โดยทั่วไปไม่ได้พัฒนาใช้ศักยภาพของสมอง
และจิตของตนอย่างเต็มที่ การที่นีโอฮิวแมนนิสได้นำเอาผลจากการค้นคว้าทดลองเกี่ยวกับ
เรื่องจิตและสมองของนักวิทยาศาสตร์ มาเรียบเรียงอย่างมีความสอดคล้องกับปรากฏการณ์
แปลกๆที่เกิดขึ้นในชีวิตของมนุษย์ เช่นผลการวิจัยที่กล่าวว่า "เด็กที่เติบโตมาในสภาพแวดล้อม
ที่มีความแปลกใหม่ และมีความหลากหลายนั้น จะมีไอคิวที่สูงกว่าเด็กที่เติบโตใน
สภาพแวดล้อมที่จำกัดถึง 20 จุด " แสดงว่าสภาพแวดล้อมที่หลากหลายนั้น จะมีส่วนใน
การเสริมสติปัญญา และทักษะทางด้านต่างๆ สูงกว่าเด็กที่เติบโตในสภาพแวดล้อมที่จำกัด
ผลจากการทดลองกับผู้ที่สมองซีกซ้ายและขวาทำงานไม่ต่อเนื่องกัน พบว่าการทำงานของ
สมองทั้งสองซีกนั้นมีความแตกต่างกันจริง สมองแต่ละส่วนนั้นมีความสำคัญต่อพัฒนาการของ
ศักยภาพในด้านต่างๆของมนุษย์ อย่างไม่ควรที่จะเน้นเฉพาะหรือละเลยส่วนใดส่วนหนึ่งเลย
เพราะพัฒนาการที่ไม่สมดุลย์ของสมองทั้งสองซีก จะนำมาซึ่งความไม่สมบูรณ์ของการใช้
ศักยภาพมนุษย์ การทดลองของนักจิตวิทยาเกี่ยวกับเรื่องของความจำสมองขณะถูกสะกดจิตที่
พบว่ามนุษย์นั้นจะมีความจำมากเกินกว่าปรกติ หากสามารถนำจิตไปสู่ระดับจิตใต้สำนึก



ได้โดยไม่ให้จิตสำนึกทราบ. ผลการทดลองเกี่ยวกับวิธีการเรียนการสอนพิเศษ ที่พบว่า เมื่อจิตใจอยู่ในสภาวะที่ผ่อนคลาย และไม่ห่วงว้าวจากสภาพแวดล้อมภายนอกแล้ว ความจำและการเรียนรู้ของมนุษย์จะมีประสิทธิภาพมากขึ้น สถิติที่บันทึกปรากฏการณ์เกี่ยวกับการระลึกชาติได้นั้น มีปริมาณมากขึ้นเรื่อยๆ แสดงให้เห็นถึงความจำของจิตวิญญาณว่ามีอยู่จริง การกำเนิดใหม่ของจิตนั้นก็จริง ผลจากการทดลอง การถ่ายภาพที่เกิดจากการแผ่จิตของเท็ด ซีรียอส ที่เรียกว่าภาพของความคิด การใช้การสะกดจิตในการรักษาคนไข้ ไม่ให้เกิดความเจ็บปวดขึ้น การทดลองส่งโทรจิต และการใช้ประสาทรับรู้ชนิดพิเศษต่างๆ แสดงให้เห็นว่าพลังจิตเป็นสิ่งที่มียู่จริง และสามารถฝึกให้มีการพัฒนาขึ้นได้ ทำให้การนำเสนอเกี่ยวกับเรื่องโครงสร้างของสมองและโครงสร้างของจิตมนุษย์ 5 ระดับนั้นมีความน่าสนใจอย่างมาก แม้ว่าจะมีข้อความบางตอนที่ฟังดูค่อนข้างจะเหลือเชื่อ เช่นข้อความที่ว่ามนุษย์โดยทั่วไปในปัจจุบันนั้น มีการใช้ศักยภาพทางจิตและสมองของตนเพียง 1-2% เท่านั้น เป็นต้น ซึ่งเมื่อลองนำข้อความนี้มาวิเคราะห์ดู โดยใช้ข้อเสนอแนะอื่นๆ ของนีโอฮิวแมนนิสซาย ก็จะเห็นว่าข้อมูลนี้ มีเค้าแห่งความเป็นจริงอยู่มาก เพราะคนโดยทั่วไปในปัจจุบันนั้น มีความสนใจที่หลากหลาย ทำให้จิตสำนึกไม่ได้ผ่อนคลายและหยุดนิ่ง จิตใต้สำนึกที่ทำงานเกี่ยวกับความคิดและความจำจึงทำงานไม่ได้เต็มที่ นอกจากนี้มนุษย์โดยทั่วไปในปัจจุบันยังมีประสบการณ์ ความจำ และกิจกรรมที่มากมายในชีวิต เมื่อมีการหยุดการทำงานของจิตสำนึก จิตใต้สำนึกก็จะมีการทำงานอยู่มากมาย ทำให้ศักยภาพของจิตสำนึกพิเศษที่มีอยู่อย่างมหาศาล เช่น เรื่องของความคิดสร้างสรรค์ ความตระหนักรู้ การรู้เห็นโดยรอบค้ำ หลังจิตพิเศษในลักษณะต่างๆ ตลอดจนความสุขสงบที่สมบูรณ์และความรู้ที่ยิ่งใหญ่ต่างๆ ไม่สามารถที่จะเกิดขึ้นได้เลย การศึกษาที่เน้นแต่เรื่องการพัฒนาสมองซีกซ้าย ที่ทำให้การทำงานของสมองซีกขวาเกี่ยวกับเรื่องความคิดสร้างสรรค์ ความตระหนักรู้ อารมณ์ความรู้สึกอันละเอียดอ่อน จินตนาการ ฯลฯ ไม่สามารถที่จะพัฒนาขึ้นได้ เป็นต้น ด้วยเหตุผลต่างๆ เหล่านี้ทำให้นีโอฮิวแมนนิสเห็นว่า มนุษย์โดยทั่วไปในปัจจุบัน มีการใช้ศักยภาพทางจิตและปัญญาของตนน้อยมาก เพียง 1-2 % เท่านั้น

2. ความรู้เกี่ยวกับเรื่องโครงสร้างของสมอง ที่เน้นให้เด็กได้มีการใช้ประสาทสัมผัสในการรับรู้สิ่งแวดล้อมรอบตัว และได้มีการปะทะสังสรรค์กับสิ่งแปลกใหม่รอบตัวอย่างมากในช่วง 6 ปีแรกในชีวิต ที่นีโอคอร์เทกซ์จะมีการเจริญเติบโตมากที่สุดถึง 80% จะทำให้เด็กเป็นคนที่มีความสามารถที่พัฒนาขึ้นได้ ดังนั้นการเลี้ยงดูเด็กเล็กและการจัดสภาพแวดล้อมที่มีบรรยากาศการเรียนรู้อันเหมาะสม จึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญมากต่อพัฒนาการของมนุษย์ทางด้านปัญญา ในโรงเรียนนีโอฮิวแมนนิส จึงได้จัดกิจกรรมที่หนุนให้เด็กได้มีการใช้ประสาทสัมผัสต่างๆ อย่างมาก เช่น การเล่นเกมบะทราย หรืออ่างน้ำ ที่เด็กจะใช้ประสาทมือในการดวงสิ่งของไปมาได้มาก การให้เด็กได้ใช้ประสาทหู ในการทายเสียง ประสาทลิ้นในการทายรส ประสาทสัมผัสในการทายสิ่งของที่ซ่อน

อยู่ ในการแยกแยะออกหภูมิที่แตกต่างกัน ในการแยกแยะความอ่อน แข็ง หยาบ ละเอียด ใช้ประสาทตาในการแยกแยะความแตกต่างระหว่างรูปทรง กว้าง การใช้ประสาทในจมูก ในการดมกลิ่นที่แตกต่างกัน และใช้ประสาทความรู้สึกให้ตื่นเต้น อ่อนโยน สนุกสนาน สงสาร ฯลฯ ไปกับนิทานที่เสริมจินตนาการ ตลอดจนมีการฝึกประสาทสัมผัสพิเศษให้ได้ ทำงานโดยการนั่งสมาธิ และเกมส์จินตนาการต่างๆ เหล่านี้จะเป็นวิธีการที่เสริมให้เด็ก ได้พยายามใช้ศักยภาพต่างๆของตนให้เต็มที่สุด

นอกจากนี้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องสมองสองซีก ที่มีการทำงานและพัฒนา การที่แตกต่างกัน ยังสามารถนำมาปรับระบบการศึกษา เพื่อให้มนุษย์มีการพัฒนาสมอง อย่างมีความสมดุลมากขึ้น อันจะส่งผลทำให้มนุษย์ไม่เพียงแต่สามารถใช้ก้อยคำ วิเคราะห์ ใช้เหตุผล ตรรกะ มีทักษะเชิงวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์อันเป็นคุณสมบัติของสมองซีก ขวาได้ดีเท่านั้น แต่ยังสามารถพัฒนาอารมณ์ความรู้สึก การสังเคราะห์ ความตระหนักรู้ ความคิดสร้างสรรค์ การมองสิ่งต่างๆแบบรวมๆ ทักษะทางศิลปะและนาฏศิลป์ ดนตรีอันเป็นคุณสมบัติของสมองซีกซ้ายได้ดีขึ้นอีกด้วย ในโรงเรียนนีโอฮิวแมนนิส จึงจะ มีการสอนวิชาการ ในเรื่องการอ่าน การเขียน และคณิตศาสตร์ ที่มีสอนกันในโรงเรียนทั่วไปด้วยวิธีใหม่ ที่ให้เด็กได้มีการเล่นเกม มีนิทาน มีการใช้จินตนาการ และ ศิลปะควบคู่ไปกับการเรียนการสอนทางด้านวิชาการด้วย ในขณะที่เดียวกันก็จะเสริมให้มี กิจกรรมการเรียนการสอนที่มีการพัฒนาสมองซีกขวามากขึ้นอีกด้วย เช่น การเล่นเกม- จินตนาการ การนั่งสมาธิ การเล่นเกม การเล่นเกม และการเล่นดนตรี และการจัดสภาพแวดล้อม ทางการศึกษาให้เด็กรู้สึกอิสระ มีโอกาสใช้จินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์ และสัมผัส กับธรรมชาติต่างๆ เป็นต้น ซึ่งก็มีผลทำให้เด็กได้เรียนรู้ด้วยความสนุก เป็นอิสระ มีความอยากรู้อยากเห็น และมีความสุข ได้มากกว่าการเรียนรู้ที่ใช้การท่องจำที่จะทำให้ เกิดความกลัวผิดหรือความเบื่อหน่ายได้ การเรียนรู้แบบนีโอฮิวแมนนิสเด็กจะรู้สึกว่าการ เรียนรู้เป็นการลองผิดลองถูก ความผิดถูกเป็นเรื่องธรรมดา จนทำให้ไม่เกิดเป็นความ เกรียตทางอารมณ์ ที่จะทำลายจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ไป การศึกษาจึงไม่ใช่ เป็นเรื่องของการเติมข้อมูลลงไปในสมอง แต่เป็นเรื่องของการทนบำรุงให้ศักยภาพใน ด้านต่างๆของมนุษย์นั้น มีการพัฒนาขึ้นเพื่อจะได้สามารถปรับสภาพแวดล้อม ให้มีความ เหมาะสมสอดคล้องกับตนเองและสรรพสิ่งอื่นๆได้

การศึกษาแบบนีโอฮิวแมนนิส ที่มีการประยุกต์ความรู้เกี่ยวกับเรื่อง โครงสร้างของสมองมาใช้เป็นประโยชน์ต่อการจัดระบบการศึกษา จึงเป็นตัวอย่างของ การใช้แนวคิดของนีโอฮิวแมนนิสมาพัฒนาปัญญาและทักษะของมนุษย์ ให้มีการใช้ศักยภาพที่ ซ่อนอยู่ในตนเองได้มากขึ้น

เรื่องเกี่ยวกับโครงสร้างของสมอง ที่แนวคิดแบบนีโอฮิวแมนนิสได้ นำเสนอนั้น เป็นความจริงทางวิทยาศาสตร์ที่มีความน่าสนใจอย่างมาก ความรู้ในเรื่อง

เกี่ยวกับการทำงานของสมองซีกซ้ายและขวา เป็นสิ่งที่ เป็นประโยชน์ ที่ระบบการศึกษา น่าจะนำมาประกอบการพิจารณา เพื่อจะได้สามารถจัดการศึกษาได้อย่างสอดคล้อง กับ พัฒนาการโดยรอบด้านของมนุษย์ การศึกษาที่ผ่านมาที่เน้นแต่ในเรื่องของการอ่าน การ เขียนและการคำนวณ ซึ่งเป็นภาระเน้นการทำงานของสมองซีกซ้ายมากเกินไป ทำให้ มนุษย์ไม่มีพัฒนาการทางด้านอารมณ์ความรู้สึก และขาดปัญหาที่เกิดจากการตระหนักรู้เอง เช่นความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของสมองซีกขวาไป ทำให้มนุษย์มองสิ่งต่างๆอย่างแบ่งแยก เป็นส่วนๆ โดยขาดการมองในลักษณะรวม ซึ่งอาจจะทำให้ภาพของความจริงที่มนุษย์เห็น นั้น ผิดไปจากสภาพที่แท้จริงได้ ดังนั้นระบบการศึกษาจึงน่าที่จะนำเอาความรู้เกี่ยวกับ เรื่องของโครงสร้างสมอง มาช่วยปรับระบบการศึกษาทั้งในระบบโรงเรียนและนอกระบบ โรงเรียน ให้มีความสอดคล้องกับพัฒนาการของมนุษย์และสังคมให้มากขึ้นได้

ซึ่งความรู้เกี่ยวกับเรื่องโครงสร้างของสมองนี้ ก็เป็นสิ่งที่มีความ สำคัญต่อการจัดกับการศึกษานอกระบบโรงเรียนมากเช่นกัน โดยเฉพาะเรื่องเกี่ยวกับการ สอนให้ชาวชนบทรู้จักคิดเป็นนั้น เป็นสิ่งที่หนังสือหรือข้อมูลต่างๆนั้น ไม่สามารถที่จะให้ได้ การใช้ศักยภาพทางความคิดนั้น เป็นเรื่องของการพัฒนาคุณภาพภายในของมนุษย์ที่จะต้องมีการพัฒนาขึ้น ซึ่งความรู้เกี่ยวกับเรื่องการพัฒนาของสมองของนีโอฮิวแมนนิสส์นี้ สามารถ จะช่วยในเรื่องการจัดกิจกรรมต่างๆกับชาวชนบทได้ การสอนเรื่องเกี่ยวกับชีวิตและวิธี การพัฒนาศักยภาพด้านต่างๆของตนเอง เช่นเรื่องการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ อารมณ์ และจิตใจ เรื่องของการคิดเป็น การเข้าใจชีวิตและสังคม ฯลฯ นั้น เป็นเรื่องที่มีความ สำคัญ ที่จะก่อประโยชน์ให้แก่ผู้เรียนรู้ได้ทันที โดยไม่ต้องรู้หนังสือมาก่อนเลยก็ได้ โดย ไม่ต้องรู้เรื่องราวที่ซับซ้อนมากมายก่อนที่จะนำมาใช้ประโยชน์ได้ อีกทั้งวิธีการเรียนการ สอนนั้น ก็สามารถที่จะใช้เพลง ละคร ภาพวาด และการบอกกล่าวที่ผู้เรียนมีความคุ้นเคยอยู่แล้ว เป็นสื่อกลางในการสอนได้ ซึ่งจะทำให้ชาวชนบทสามารถนำไปใช้ได้ ประโยชน์ต่อการพัฒนาชีวิตและสังคมของตนให้ดีขึ้นได้

นอกจากนี้การศึกษานอกระบบโรงเรียนยังสามารถ ประยุกต์ใช้แนวคิดนีโอ ฮิวแมนนิส เพื่อสอนให้คนที่ได้รับการศึกษาแล้ว ให้มีพัฒนาการทางด้านอารมณ์ความรู้สึก ตลอดจนจิตใจและปัญญาในระดับที่ละเอียดอ่อนขึ้นได้ด้วย เพื่อให้คนที่มีการศึกษาได้มีพัฒนาการ ไปในทางที่เป็นประโยชน์ต่อชีวิตตนและสังคมได้ ซึ่งอาจจะทำให้ปัญหาสังคมที่มีอยู่ในปัจจุบัน นั้นลดน้อยลงได้

3. ความรู้เกี่ยวกับเรื่องโครงสร้างของจิตมนุษย์ 5 ระดับนั้น ได้ กล่าวถึงเรื่องของความจำ และความคิดว่าจะสามารถพัฒนาขึ้นได้ หากมีการฝึกเรื่อง ของจิตสำนึก ที่เป็นเรื่องเกี่ยวกับประสาทสัมผัส ความปรารถนาและการกระทำสิ่งต่างๆ ลง ดังนั้นจึงได้มีการใช้ความรู้นี้ในการพัฒนาการเรียนการสอนแบบพิเศษขึ้น โดยให้มีการฝึกจิตสำนึกลงด้วยการอยู่ในอาการที่มีการผ่อนคลาย ฟังเพลงที่ช่วยให้จิตใจเกิดความ

สบาย ได้รับความปรารถนาต่างๆ พร้อมกับการฟังข้อมูลเรื่องต่างๆ ซึ่งการเรียนรู้โดยวิธีนี้ จะทำให้จิตใจสำนึกที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับความคิด และความจำ ทำงานได้ดีขึ้น

ความรู้เกี่ยวกับเรื่องจิตสำนึกพิเศษ ที่กล่าวว่าความคิดสร้างสรรค์ ความตระหนักรู้ และความรู้เกี่ยวกับความรู้ทั้งหมดในจักรวาล ตลอดจนสถานะของจิตที่เป็นสุขสงบ เบิกบานต่างๆ สามารถพัฒนาขึ้นโดยการพัฒนาจิตให้เป็นอิสระจากอิทธิพลของจิตสำนึกและจิตใต้สำนึก ซึ่งจะทำให้ได้โดยการฝึกสมาธิ (ดูเรื่องการพัฒนาจิตและปัญญา) จะทำให้ความตระหนักรู้แปลกๆ เกิดขึ้นได้ดังที่ได้เกิดกับอัจฉริยะทั้งหมดในอดีตมาแล้ว ดังนั้นในการศึกษาแบบนีโอฮิวแมนนิสจึงได้สนับสนุนให้มนุษย์ได้มีการฝึกสมาธิอย่างสม่ำเสมอขึ้น ทั้งในการศึกษาระดับเด็กเล็ก และผู้ใหญ่ ความรู้เกี่ยวกับเรื่องโครงสร้างของจิตแบบนีโอฮิวแมนนิส จึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาจิตและปัญญาของมนุษย์จนถึงที่สุดได้ ซึ่งระบบการศึกษาสามารถนำเอาความรู้เรื่องนี้มาประยุกต์ใช้ ในการปรับหลักสูตรและวิธีการเรียนการสอน เพื่อให้มนุษย์สามารถ พัฒนาศักยภาพที่ซ่อนอยู่ในตนเองได้มากขึ้น

4. นีโอฮิวแมนนิสอธิบายว่า จิตของมนุษย์นั้น มีศักยภาพในการสร้างภาพขึ้นจากความคิดได้ จิตใจที่จดจ่ออยู่กับสิ่งใดสิ่งหนึ่งเพียงอย่างเดียวอย่างเดียวนั้น มีพลังสามารถที่จะกระทำสิ่งที่มนุษย์เข้าใจว่าเป็นสิ่งมหัศจรรย์ได้ เช่น การแสดงทางทีวีของนักมายากลที่ชวนให้ผู้ชมช่วยกันถอดข้อด้วยพลังจิต ซึ่งปรากฏว่าเด็กเล็กที่จิตไม่มีความวุ่นวายลับสนจะกระทำการถอดข้อด้วยพลังจิตที่บริสุทธิ์ และแน่นอนเป็นหนึ่งในเดียวนั้นได้เป็นอย่างดี นีโอฮิวแมนนิสจึงได้อธิบายเรื่องเกี่ยวกับผี ไว้ว่าอาจจะเป็นเรื่องของการสร้างภาพของจิตใจที่มีความกลัวอย่างมากได้ เพราะจิตใจที่มีความกลัว จะมีความจดจ่อแต่กับเรื่องผีเพียงอย่างเดียว จึงสามารถที่จะสร้างภาพของผีให้ปรากฏเป็นจริงขึ้นได้ นอกจากนี้บรรดาหมอดู นักสะกดจิต ฯลฯ ที่มีการฝึกพลังจิตของตนอยู่เสมอ นั้น ก็สามารถให้พลังจิตพุ่งให้ผู้อื่นเห็นภาพที่ตนต้องการจะให้เห็นได้ด้วย ซึ่งเรื่องนี้มีผลการทดลองยืนยันว่าการสร้างภาพด้วยพลังจิตนั้น เป็นสิ่งที่สามารถกระทำได้

นีโอฮิวแมนนิสอธิบายว่า จิตที่มีความแน่วแน่จะมีพลังมาก โดยเฉพาะจิตที่มีความแน่วแน่ที่จะบรรลุถึงสมบูรณ์ภาพ เพราะจิตนั้นจะสามารถเข้าถึงระดับจิตสำนึกพิเศษ อันจะทำให้ความคิดสร้างสรรค์ หรือความตระหนักรู้ ที่อยู่นอกกรอบของความทรงจำและประสบการณ์ในชีวิตของมนุษย์นั้น เกิดขึ้นได้ ดังที่อัจฉริยะในอดีตนั้นล้วนคิด ทำ และค้นพบ ในสิ่งที่หนีไปจากกรอบของการค้นพบและประสบการณ์ความรู้แบบเดิมทั้งสิ้น ซึ่งสิ่งนี้เป็นธรรมชาติของจิตที่ได้ฝึกให้มีความแน่วแน่ นอกจากการรู้ในสิ่งที่อยู่เหนือความจำแล้ว การพัฒนาพลังจิตยังทำให้มนุษย์สามารถกระทำในสิ่งที่ปรากฏการณ์ที่มหัศจรรย์ได้ด้วย เช่น การรักษาโรค การเดินบนผิวน้ำ การส่งโทรจิต การรู้เหตุการณ์ล่วงหน้า ฯลฯ ได้ ซึ่งความรู้เกี่ยวกับเรื่องจิตสำนึกพิเศษนั้น สามารถอธิบายเหตุการณ์เหล่านี้

ได้ว่า เป็นกิจกรรมของพลังจิตที่ส่งอิทธิพลต่อการทำงานของร่างกายและจิตใจ ให้มีการทำงานที่ผิดปกติขึ้น ให้มีการปรับสมดุลย์ของธาตุต่างๆ ฯลฯ จึงทำให้มนุษย์สามารถกระทำในสิ่งที่กระทำไม่ได้ตามปกติ

มนุษย์ในปัจจุบันนั้น มีการใช้ชีวิตในสภาวะแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ทำให้จิตสำนึกและจิตใต้สำนึกนั้น มีการทำงานอยู่ตลอดเวลา จนมนุษย์ไม่เคยรู้สึกถึงการมีอยู่ของจิตสำนึกพิเศษเลย จึงทำให้มนุษย์ไม่เชื่อในศักยภาพพิเศษของจิตตนเองว่ามีอยู่จริง ซึ่งเรื่องนี้เริ่มมีนักวิทยาศาสตร์ นักจิตวิทยา และนักวิชาการยุคหลังเริ่มทำการทดลองเกี่ยวกับการใช้พลังจิต ในการทำงานด้านต่างๆแล้ว ซึ่งหากการค้นพบในเรื่องของพลังจิตนั้น มีความก้าวหน้าขึ้น ชีวิตของมนุษย์ในอนาคตอาจจะมีการเปลี่ยนแปลงไปจากวิถีชีวิตในปัจจุบันเป็นอย่างมาก

ความรู้เกี่ยวกับเรื่องของโครงสร้างของจิตมนุษย์นั้น แม้ว่าในหลายประเด็นจะมีความสอดคล้องกับการค้นพบทางวิทยาศาสตร์ แต่ก็ยังมีอีกหลายเรื่องที่วิทยาศาสตร์ยังไม่สามารถพิสูจน์ได้ แต่กระนั้นแนวคิดที่นีโอฮิวแมนนิสเสนอก็ยังคงมีความน่าเชื่อถือ เพราะได้มีการกล่าวอ้างถึงปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจริงกับมนุษย์ อย่างมีเหตุผลที่น่าสนใจ เช่น เรื่องของการเวียนว่ายตายเกิดและการระลึกชาติ ภาวะแห่งความสุขสงบที่สมบูรณ์และจิตสำนึกพิเศษขั้นสูงสุด ฯลฯ ประเด็นเหล่านี้เป็นเรื่องที่วิทยาศาสตร์น่าจะให้ความสนใจ ทำการศึกษาค้นคว้าความจริงกันต่อไป โดยอาจจะใช้ข้อเสนอแนะของแนวคิดแบบนีโอฮิวแมนนิส เป็นแนวในการศึกษาได้ว่า สิ่งที่น่าเสนอมานั้นมีความจริงหรือไม่อย่างไร เพื่อที่มนุษย์จะได้สามารถมีพัฒนาการที่ก้าวหน้าได้ต่อไปได้

ปัญหาที่เกิดจากความรู้สึกแบ่งแยกที่เกิดขึ้นในจิตใจส่วนลึกของมนุษย์

ชีวิตของมนุษย์ในปัจจุบันนี้ กำลังดำเนินไปอย่างผิดพลาด ความทุกข์ในทุกระดับทั้งทางด้านกายภาพ จิตใจและจิตวิญญาณนั้น เกิดขึ้นทุกหนทุกแห่งทั้งในประเทศที่เจริญแล้ว และในประเทศด้อยพัฒนา ทั้งในหมู่คนมั่งคั่งและคนยากจน

ประเทศด้อยพัฒนา กำลังประสบปัญหาความยากจน ความป่วยไข้ การขาดแคลนอาหารและโรคระบาดต่างๆ ขณะที่คนในประเทศที่มั่งคั่ง ก็จะมีอาการเครียดทางจิตใจสูง มีความกังวล มีสติการเป็นโรคจิตและโรคหัวใจอันเป็นโรคที่คนมั่งคั่งเป็นกันมาก โลกในปัจจุบันไม่มีที่ใดที่จะมีความสงบสุขที่แท้จริงได้ ในหมู่คนจนก็ต้องการกินร่นเพื่อความอยู่รอด คนจนจะรู้สึกผิดหวังอย่างรุนแรงกับวัฏจักรสังคมที่เอารัดเอาเปรียบและไร้ความยุติธรรม ส่วนกลุ่มของคนที่มีมั่งคั่ง ผู้ซึ่งหลงติดอยู่กับความปรารถนาอื่นไม่มีที่สิ้นสุดของตน ก็จะเจ็บปวดเพราะความว่างเปล่า และความรู้คุณค่าของชีวิต

ในปัจจุบัน มีคนจำนวนมากที่ไม่สามารถจะปรับจิตใจของตนให้เข้ากับ ความแปลกแยก และสภาพแวดล้อมที่ไม่เหมาะสมต่อพัฒนาการของชีวิตได้ สติของคนเป็นโรคจิตในปัจจุบันจึงได้ทวีขึ้นจนเป็นที่น่าวิตก โรงพยาบาลมากกว่าครึ่งหนึ่งในสังคมตะวันตกนั้น จะเต็มไปด้วยผู้ป่วยที่เป็นโรคจิต

มลภาวะของความเจริญในปัจจุบันนี้ ไม่เพียงแต่ทำลายธรรมชาติ และสภาพแวดล้อมที่บริสุทธิ์และสงบของมนุษย์ไปเท่านั้น แต่ยังส่งผลร้ายต่อร่างกายมนุษย์อีกด้วย ดังนั้น สงครามนองเลือดที่เกิดขึ้นระหว่างมนุษย์และธรรมชาติ มนุษย์ผู้เป็นฝ่ายที่รุกรานจึงเป็นฝ่ายที่พ่ายแพ้อย่างสิ้นเชิง

ความเครียดของคนในสังคมปัจจุบันนี้ มีปริมาณมากขึ้นทุกที ความขัดแย้งระหว่างชนชั้น เชื้อชาติ เผ่า วรรณะและศาสนาต่างชนั้น มีอยู่ทั่วไปหมด และความเจริญแห่งเทคโนโลยีที่มีทิศทางไปสู่ความหายนะนั้น ก็กำลังเติบโตขึ้นอย่างรวดเร็ว ดังที่กล่าวครึ่งหนึ่งของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีขั้นสูงนั้น มนุษย์ได้ใช้ไปในการประดิษฐ์อาวุธทำลายล้างที่มีความรุนแรงมากยิ่งขึ้นทุกที และแม้ว่าเงินที่ใช้ในการสร้างระเบิดปรมาณูลูกหนึ่ง จะสามารถสร้างที่อยู่อาศัยให้แก่คนจำนวนหกล้านครอบครัวก็ตาม ชาติต่างๆในโลกก็ยังคงใช้เงินจำนวนหนึ่งล้านดอลลาร์ ในทุกๆ ๑๐ วินาทีไปในการสร้างอาวุธสงคราม ซึ่งผลที่ได้รับแทนที่มนุษย์จะสามารถป้องกันตนเองจากภัยต่างๆได้ มนุษย์จะกลับมุ่งหน้าไปสู่การทำลายล้างตนเองมากขึ้นทุกที ซึ่งมนุษย์จะต้องทำการแยกแยะปัญหาเหล่านี้ให้ชัดเจนและถูกต้อง เพื่อที่จะสามารถหาทางแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสมด้วย เพราะปัญหาที่มีความชัดเจน ย่อมนำไปสู่คำตอบที่มีความแจ่มชัดได้

เหตุของปัญหาทั้งมวลนั้น ไม่ได้อยู่ที่ความหิวโหย หรือการสะสมอาวุธนิวเคลียร์ การว่างงานหรือการติดยาเสพติด การข่มขืนกษัตริย์เผด็จการหรือการใช้ทรัพยากรของโลกอย่างไม่มีที่ยั้งคิด (Rape of the Earth) แต่เหตุของปัญหาทั้งมวล

อยู่ที่จิตของมนุษย์ ความเลื่อมโทรมของโลกมนุษย์เกิดมาจากเรื่องของจิตใจที่มีความเลื่อมโทรมทั้งสิ้น ดังนั้นหากมนุษย์ต้องการที่จะเปลี่ยนแปลงโลกและสังคมให้มีสภาพที่ดีขึ้นแล้ว มนุษย์จะต้องเปลี่ยนแปลงจิตสำนึกของตน และของคนในสังคมให้มีความอ่อนโยนและแจ่มชัดขึ้น

แนวคิดเกี่ยวกับความจริงในอดีตที่ได้กล่าวอย่างผิดพลาดว่า จักรวาลนี้เปรียบเสมือนเครื่องจักรเครื่องใหญ่ เป็นโลกแห่งวัตถุ ที่ไม่มีการประสานเกี่ยวข้องกับจิตใจที่พยายามจะแสวงหาหนทางที่จะควบคุมวัตถุเลย แนวคิดแบบวัตถุนิยมที่คับแคบได้ทำให้ค่านิยมในเรื่องของการแสวงหาผลกำไร และฐานอำนาจนั้นแพร่กระจายออกไปจนสิ่งนี้ได้กลายเป็นเป้าหมายที่สูงสุดของชีวิตมนุษย์ ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของมนุษย์ ทำให้เกิดการเอารัดเอาเปรียบทุกรูปแบบขึ้นในสังคม การเอาเปรียบมวลชน สตรีเพศ สัตว์ พืชสิ่งของและทรัพยากรต่างของบนโลกนั้น เป็นไปอย่างไม่ถูกต้องเพียงเพื่อให้เกิดผลกำไรและความสะดวกสบายแก่ บุคคลเพียงคนเดียวหรือกลุ่มเดียวเท่านั้น ระบบเช่นนี้เป็นระบบที่เฉื่อยช้า และระบบนี้กำลังค่อยๆทำลายตัวมันเองไปอย่างช้าๆด้วย

ขณะที่ระบบเก่ากำลังค่อยๆสลายตัวไปอย่างช้าๆ แนวคิดเกี่ยวกับความจริงแบบใหม่ที่กำลังได้รับการยอมรับขึ้น ทศณะการมองโลกแบบใหม่ซึ่งนักวิทยาศาสตร์ และปัญญาชนรุ่นใหม่กำลังให้ความสนใจกันมากขึ้นนั้น แท้ที่จริงแล้วก็คือปรัชญาที่เก่าแก่ที่สุดบนพื้นโลก ซึ่งปรมาจารย์ทางจิตวิญญาณได้กล่าวสอนไว้เมื่อประมาณ ๗๐๐๐ปีมาแล้ว แต่ในปัจจุบันนี้กำลังได้รับความสนใจและมีทิศพิสูจน์โดยนักฟิสิกส์ยุคใหม่ขึ้น แนวคิดการมองความจริงแบบใหม่หรือโบราณที่ว่านี้ ได้แก่การมองว่าจักรวาลนั้นเป็นสายใยแห่งความสัมพันธ์ที่มีความซับซ้อน ซึ่งเป็นขบวนการที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างไม่หยุดนิ่ง ดังที่ฟริตจิตอบ คราปรากล่าวว่า "เป็นการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องจากสิ่งหนึ่งไปสู่อีกสิ่งหนึ่งเหมือนหนึ่งการร้ายรำของพลังงานแห่งจักรวาล" แนวคิดนี้จะมองว่าจักรวาลนั้นมีความเกี่ยวพันต่อเนื่องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ปรัชญาการต่างที่ที่เกิดขึ้นนั้น จะมีความเกี่ยวข้องและต้องพึ่งพากัน เป็นเหตุและปัจจัย การปฏิบัติแนวคิดแห่งการมองความจริงเช่นนี้จะเป็นเหตุให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในความรู้ทุกสาขา ซึ่งมีการเรียกแนวการมองความจริงนี้ว่า การมองจักรวาลอย่างรอบด้าน (Holistic หรือ Wholistic view of the Universe)

แต่ค่านิยมและกระแสสังคมที่เกิดจากโครงสร้างสถาบัน ที่เป็นอยู่ในปัจจุบันนี้ จะกลับเห็นว่ามนุษย์นั้น มีความแตกต่างกันในด้านเชื้อชาติ ชนชั้น ศาสนา และเผ่าพันธุ์ต่างๆ มนุษย์นั้นมีการแบ่งแยกและไม่เกี่ยวข้องกัน ซึ่งจะไม่ได้สะท้อนให้เห็นถึงความเข้าใจในแนวความคิดใหม่นี้เลย จิตสำนึกของมนุษย์จะยังคงได้รับอิทธิพลจากแนวโน้มของจิตใจที่ชอบการแบ่งแยก ที่เป็นความรู้สึกส่วนลึก (Sentiment) ที่มักจะแบ่งแยกและทำให้มนุษย์เกิดความแปลกแยกกับสิ่งต่างๆในจักรวาล ที่อยู่รอบตัวของมนุษย์เอง



ดังนั้นหากต้องการที่จะเยียวยารักษาความเลื่อมโทรมของโลกในสภาพปัจจุบัน มนุษย์จะต้องวิเคราะห์และทำความเข้าใจในความรู้สึกที่แตกต่างกันเหล่านี้อย่างระมัดระวัง เพื่อให้เกิดความแจ่มชัดขึ้น ดังนี้คือ

1. ความรู้สึกถิ่นฐานนิยม (Geo-Sentiment) ความรู้สึกนี้เกิดมาจากความรักและความผูกพันธ์ในดินแดนเฉพาะแห่งใดแห่งหนึ่ง ความรู้สึกนี้กำหนดให้จิตใจจำกัดอยู่เฉพาะในถิ่นฐานหนึ่งถิ่นฐานใดบนพื้นโลก ความรู้สึกผูกพันธ์กับสถานที่เฉพาะแห่งเช่นนี้ จะทำให้มนุษย์เกิดความรู้สึกผูกพันธ์กับ ระบบความล้มพันธ์ ระบบเศรษฐกิจ และระบบศาสนาในถิ่นนั้นๆ ด้วย

จิตที่มีความรู้สึกผูกพันธ์กับถิ่นเฉพาะ เช่นนี้ ใ้ทำให้เกิดความขัดแย้งและสงครามอันยืดเยื้อยาวนานขึ้นแล้ว เช่นสงครามระหว่างยิวและปาเลสไตน์ที่ต่างถือว่ากรุงเยรูซาเล็มเท่านั้นที่เป็นดินแดนศักดิ์สิทธิ์ทางศาสนา จึงได้ทำสงครามแย่งชิงดินแดนกันมาเป็นเวลายาวนานกระทั่งปัจจุบัน ซึ่งในความเป็นจริงนั้นหากมนุษย์มีทัศนะการมองจักรวาลอย่างใจกว้างและมีเหตุผลแล้ว ดินแดนแห่งหนึ่งก็ไม่ควรที่จะมีความศักดิ์สิทธิ์กว่าดินแดนอื่นๆเลย ภารกิจของมนุษย์จะพึงกระทำที่แท้คือ

2. ความรู้สึกชุมชนหรือกลุ่มคนนิยม (Socio-Sentiment) แม้ว่าความรู้สึกเช่นนี้จะขยายกว้างไปกว่าความรู้สึกถิ่นฐานนิยม แต่ความรู้สึกเช่นนี้ก็ได้อำนาจให้เกิดอันตรายแก่สังคมมากกว่าความรู้สึกถิ่นฐานนิยมหลายเท่าเท่านัก ความรู้สึกแบบชุมชนนิยมนี้จิตจะไม่ยึดมั่นอยู่กับถิ่นฐานแห่งใดแห่งหนึ่ง แต่จะยึดมั่นอยู่กับชุมชนเฉพาะแบบใดแบบหนึ่ง ดังนั้นบุคคลจะคิดแต่เรื่องของผลประโยชน์ชุมชน แนวคิดเศรษฐกิจการเมือง และศาสนาของชุมชนเท่านั้น และแม้ว่าความคิดเช่นนี้จะก่อให้เกิดความเคียดรื้อนต่อชุมชนอื่นๆ คนที่มีความรู้สึกเช่นนี้ก็จะไม่สนใจ

ความรู้สึกที่มีความผูกพันธ์ต่อชุมชนเช่นนี้ จะสามารถพัฒนาเป็นความรู้สึกแบบศาสนานิยม หรือการนิยมในลัทธิสังคมนิยมและเศรษฐกิจต่างๆ ได้

ความรู้สึกศาสนานิยมนั้นก็จะได้แก่ ความรู้สึกของจิตที่จำกัดอยู่เฉพาะความเชื่อในศาสนาหนึ่งศาสนาใดเท่านั้น เช่นความเชื่อที่ว่า "พระเจ้าของเราเท่านั้นที่เป็นพระเจ้าที่แท้จริง คนในศาสนาเราเท่านั้นที่เป็นผู้ที่ได้รับการเลือกสรรจากพระเจ้า" เป็นต้น ความรู้สึกเช่นนี้จะทำให้มีการปฏิเสธศาสนาอื่น หรือเกิดเป็นความขัดแย้งจนอาจกลายเป็นเหตุที่ทำให้เกิดสงคราม ขึ้นได้

ด้วยแรงจูงใจจากแนวคิดของลัทธิทางเศรษฐกิจสังคมนิยม จะทำให้คนกลุ่มหนึ่งคิดที่จะเอาเปรียบคนกลุ่มอื่นๆ ได้ว่า "ขอให้เราใช้แผ่นดินและแรงงานของคนกลุ่มอื่น เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ชุมชนของเรา" และความคิดแบบนี้ก็ได้พัฒนาขึ้นเป็นแนวคิดแบบจักรวรรดินิยม ซึ่งทำให้คนจำนวนน้อยที่สามารถควบคุมอุตสาหกรรมที่มั่งคั่งนั้น สามารถตั้งลาซาอยู่ทั่วโลก เพื่อกว่านซื้อวัตถุดิบและแรงงานราคาถูก พร้อมกับหา

ตลาดระบายสินค้าที่ตนผลิตขึ้นอย่างมากมาได้ ความร่วมมือประสานงานกันของนายทุนระหว่างประเทศนี้ ทำให้เกิดเป็นบริษัทข้ามชาติต่างๆ ซึ่งบางบริษัทนั้นมีอิทธิพลต่อสังคมมากยิ่งขึ้นกว่ารัฐบาลของชาติเสียอีก สถิติที่น่าจะให้ความสนใจกันอย่างหนึ่งก็คือ ยอดขายของบริษัทข้ามชาติที่ใหญ่ที่สุดในโลกจำนวน 12 แห่งนั้น มีปริมาณเท่ากับรายได้ประชาชาติของประเทศจำนวน 2 ใน 3 ในโลกรวมกันทีเดียว ซึ่งประเทศที่กำลังพัฒนาต่างก็รู้สึกผิดหวังที่เงินทุนและเทคโนโลยีจากต่างชาติ ตลอดจนผลประโยชน์ต่างๆที่ชาติที่เจริญแล้วได้เสนอให้แก่ตน ในรูปของความช่วยเหลือต่างชนิด ที่จริงแล้วเป็นเพียงการหลอกลวงเท่านั้น ทั้งนี้เพราะในท้ายที่สุดเศรษฐกิจของประเทศ หลังจากที่ได้รับความช่วยเหลือจากอเมริกา ก็จะตกอยู่ภายใต้อำนาจของอภิมหาบริษัทของโลกทั้งสิ้น บริษัทข้ามชาติจะเป็นผู้กำหนดทิศทางทางการค้าทั้งหมด การซื้อวัตถุดิบราคาถูกมา และขายสินค้าสำเร็จรูปในราคาที่แพงไป จะทำให้ประเทศที่กำลังพัฒนาทั้งหลายนั้น จมอยู่ในหนี้สินที่ท่วมท้นมากขึ้นเรื่อยๆ ปัจจุบันหนี้สินของประเทศที่ยากจนทั้งหมดนั้น มีปริมาณที่เพิ่มขึ้นถึงเท่าตัว ซึ่งนับเป็นเงินจำนวนล้านๆ

ผลประโยชน์ที่แท้จริงของการลงทุนของบริษัทข้ามชาตินั้น จะตกอยู่กับผู้นำท้องถิ่น ที่สนับสนุนให้การลงทุนเกิดขึ้น ดังเช่นที่เมื่อไม่นานมานี้ บุคคลชั้นนำจำนวน 5% ของประเทศบราซิลนั้น จะได้รับส่วนแบ่งของรายได้เพิ่มมากขึ้นถึง 50% ในขณะที่มาตรฐานการครองชีพของประชาชนมากกว่าครึ่งหนึ่งของประเทศ อันได้แก่ผู้ที่อาศัยอยู่ในชนบทนั้นกำลังลดน้อยลงเรื่อยๆ เหมือนเพชร ทอง และยูเรเนียมในประเทศแอฟริกาใต้ ได้สร้างความมั่งคั่งให้แก่ชาวตะวันตกอย่างมหาศาล แต่ประชากรผิวดำ 4 ใน 5 คนนั้น กลับต้องอาศัยอยู่ในสถานที่ที่มีความกันดารที่สุดในประเทศ และเด็กชาวผิวดำจำนวนกว่าครึ่งนั้น ก็ต้องเสียชีวิตไปก่อนที่จะมีอายุครบ 5 ปี เป็นต้น

กิจกรรมของบริษัทข้ามชาติในประเทศที่กำลังพัฒนานั้น ได้ทำให้เกิดส่วนที่มีการพัฒนาเล็กน้อยขึ้นในดินแดนที่ยากจนแล้วหลัง เหมือนหนึ่งการสร้างเกาะแห่งความชุ่มชื้นขึ้นท่ามกลางทะเลแห่งความทุกข์โศก โรคภัย ไข้เจ็บ และหิวโหย และแม้ว่าโลกในปัจจุบันนี้ จะสามารถผลิตอาหารธัญพืชและโปรตีนได้ในปริมาณที่มากกว่าสองเท่าของอาหารที่โลกต้องการ แต่ในทุกๆ นาที ก็จะมีคนโดยเฉพาะเด็กตายด้วยโรคขาดอาหารไป

เมื่อไม่นานมานี้ ประเทศที่กำลังพัฒนาจึงได้เรียกร้องให้มีการจัดสรรความมั่งคั่งของโลกเสียใหม่ แต่ในการประชุมระดับโลกครั้งล่าสุดนั้น อเมริกาก็ได้ปฏิเสธข้อเสนอนี้โดยกล่าวว่า ประเทศที่ยากจนควรจะต้องรู้จักยืนหยัดและพึ่งพาตนเอง ด้วยความสามารถของตนเอง และเมื่อการเจรจาตั้งกล่าวไม่ประสบความสำเร็จ ประเทศเล็กๆจำนวนมาก จึงเริ่มที่จะมีการควบคุมการใช้ทรัพยากรของตนเองมากขึ้น

เมื่อประธานาธิบดีอัลเลน เดอแห่งประเทศชิลวาเตอร์ ได้กล่าวอย่างชัด-

แจ้งในที่ประชุมสหประชาชาติว่า บริษัทข้ามชาติของอเมริกาชื่อ "อนาคอนดา คอปเปอร์" ได้ทำเหมืองแร่ทองแดงในประเทศชิลีอย่างมีการเอาัดเอาเปรียบมาก เป็นเวลา 42 ปี มาแล้วที่บริษัทนี้ได้รับผลกำไรมานับล้านดอลลาร์ ในขณะที่มีเงินลงทุนเพียง 30 ล้านดอลลาร์เท่านั้น ซึ่งหากจะคิดคู่ให้ดีแล้วเงินส่วนแบ่งจากผลกำไรนับล้านนั้น เพียงเล็กน้อยก็ จะสามารถช่วยให้เด็กขาดอาหารจำนวน 6 แสนคนในประเทศชิลีนั่น มีความสุขขึ้นได้ และหลังจากที่เอลเลนเคได้กล่าวเช่นนั้น บริษัทข้ามชาติก็เริ่มประสบปัญหาในการทำงาน องค์การซี ไอ เอ จึงได้ใช้เงินจำนวน 11 ล้านดอลลาร์จากค่าภาษีอากรของอเมริกาเพื่อสนับสนุนกิจกรรมของขบวนการต่อต้านการต่อสู้ทางการเมืองของอัลเลนเค และหนุนกำลังทหารให้นายพลจันต่าก่อรัฐประหารขึ้น และอัลเลนเคก็ได้ถูกลอบสังหารไป รัฐบาลทหารที่เกิดขึ้นใหม่ ได้คืนสัมปทานเหมืองแร่ให้แก่บริษัทข้ามชาติโดยทันที

รูปแบบของการต่อสู้เช่นนี้ เกิดขึ้นในที่ต่างๆทั่วโลก กลุ่มผู้บังคับที่มีความเชื่อในแนวคิดทางเศรษฐกิจสังคมแบบหนึ่ง ได้ขู่อัดเอากำไรจากประเทศอาณานิคมของตน และเพื่อให้การเอาัดเอาเปรียบเป็นไปได้อย่างง่ายดายขึ้น บริษัทเหล่านี้จะ ใช้เงินซื้อความร่วมมือจากผู้นำท้องถิ่น และหนุนให้ผู้นำจอมปลอมเหล่านี้อยู่ในอำนาจได้นานขึ้น ซึ่งประเด็นนี้อธิการบดีแห่งมหาวิทยาลัยนอตเตอร์ดามก็ได้กล่าวไว้ว่า "มนุษย์ไม่สามารถหวังที่จะเห็นความสงบสุขที่แท้จริงได้ หากทรัพยากรจำนวน 80% ของโลก อยู่ในมือของคนเพียง 20% เท่านั้น"

ในปัจจุบันจึงมีผู้ถูกกดขี่จำนวนมากขึ้นทุกที ที่กำลังต่อสู้ดิ้นรนเพื่อให้ได้ซึ่งเสรีภาพและเกียรติยศของความเป็นมนุษย์กลับคืนมา ความขัดแย้งที่เกิดมาจากความรู้สึกแบบชุมชนนิยมนี้ เกิดขึ้นในดินแดนทุกแห่งตั้งแต่เอเชียอาคเนย์ถึงอัลซาวาดอร์

เพื่อช่วยให้การเอาัดเอาเปรียบนั้นเป็นไปได้อย่างสะดวกขึ้น ผู้เอาเปรียบสังคมในประเทศมั่งคั่ง จึงได้ใช้วิธีการที่มีความละเอียดอ่อนขึ้น ในการควบคุมมวลชน โดยจะเริ่มด้วยการทำให้จิตใจของผู้ที่ถูกกดขี่เต็มไปด้วยความรู้สึกด้อย ทำให้ผู้ถูกกดขี่เชื่อว่า ผู้กดขี่เป็นคนที่มีความสามารถเหนือกว่า ทำให้ผู้กดขี่รู้สึกกลัวภาษาและวัฒนธรรมของตนนั้นมีความด้อยกว่า ดังที่ครุมาห์ นักปฏิวัติผู้ยิ่งใหญ่ของอาฟริกาได้เคยเขียนไว้ว่า "การโฆษณาชวนเชื่อของจักรวรรดินิยมผู้เอาเปรียบทั้งหลาย ได้กดให้ความตั้งใจที่จะต่อสู้ของพวกเราหายไป ภาพยนตร์โฆษณาที่ยกย่องให้เราเห็นว่าอารยธรรมของตะวันตกนั้นเป็นสิ่งที่ดีกว่า การเกษตรแบบสงบ และการผลิตอาวุธอย่างมีคุณธรรม นักสอนศาสนาชาวคริสต์เตียน และศูนย์ข่าวสารต่างๆ ทำให้ทวีปอาฟริกาทั้งทวีปถูกยึดโดยไม่ต้องเห็นแม้แต่ทหารเรือสักคน มันเป็นการรณรงค์ทางด้านจิตวิทยา ให้เราเชื่อว่าเราไม่สามารถที่จะปกครองตนเองได้ เพราะความล้าหลังของเรา ดังนั้นประชาชนของเราจึงเริ่มหันหน้าเข้าหิ้งหุ่นกระบอกและผู้ช่วยเหลือชาวตะวันตก ที่ได้รับการฝึกฝนมาอย่างดีแล้วมากขึ้น ทุกหนทุกแห่งเขาจะประกาศคำขวัญว่า ชาวอาฟริกันเป็นคนที่รักความ

สงบและเกลียดการนองเลือด คำขวัญที่ทำให้นักปฏิวัติชาวอาฟริกัน ประสบความสำเร็จ
มาโดยตลอดในประวัติศาสตร์"

การเอาโรคเอาเปรียบทางจิตวิทยา ที่ทำให้ผู้ถูกเอาเปรียบเกิดความ
รู้สึกด้อยนี้ ไม่ใช่เกิดเฉพาะกับมนุษย์ในประเทศโลกที่สามเท่านั้น แต่เกิดกับชนกลุ่มน้อย
ของประเทศที่พัฒนาแล้วด้วย ผู้ถูกเอาเปรียบจะตกเป็นทาสอำนาจของชนชั้นปกครองก็
เพราะความรู้สึกกลัว ผู้ปกครองได้ใช้สื่อมวลชนที่ละเอียดอ่อนทำให้ผู้ถูกเอาเปรียบเชื่อใน
สิ่งที่ตนต้องการให้ผู้อื่นรู้สึกอย่างขอยกย่องและซับซ้อน เพื่อให้การปกครองเป็นไปได้อย่าง
ง่ายดายขึ้น

จักรวรรดินิยมได้ใช้ความรู้สึกของศาสนานิยม เพื่อช่วยให้การเอาโรค
เอาเปรียบเป็นไปได้อย่างสะดวกขึ้น ซึ่งผู้สอนศาสนาทั้งมวลก็อาจจะกระทำไปโดยไม่รู้ตัว
ด้วยซ้ำ แต่บางคนนั้นก็ตั้งใจช่วยด้วยความเต็มใจ

เป็นเวลาร่วมทศวรรษมาแล้วที่ผู้เอาเปรียบ ได้ใช้ไสยศาสตร์ต่างๆ
และความรู้สึกแบบศาสนานิยม (Socio-Religion) ในการครอบงำ และทำให้อเมริกาใต้
ตกอยู่ในสภาพที่ล้าหลังได้คือ เมื่อเจ้าที่ดินผู้มั่งคั่งในบราซิลพบว่า คนงานบางคนของตน
ได้เข้าร่วมในขบวนการปฏิวัติพีเซนต์ ลิกูว์ (Peasants League) เขาได้จ้างนักบวช
มาทำพิธีนำคนเดินขบวนแถว ให้มีการสวดลูกประคำกล่าวถึงพระเจ้าและพระแม่มารี และ
เมื่อขบวนแห่บูชาพระเจ้ามาถึงลานหญ้าหน้าโบสถ์ เจ้าที่ดินก็ได้สั่งให้ทุกคนคุกเข่าลงพร้อม
กับกล่าวว่า "แผ่นดินที่พวกเจ้าอาศัยอยู่นั้น เป็นสมบัติที่บิดาของเรามอบให้ ในขณะที่
พวกเจ้าไม่ได้รับมรดกใดๆเลย มันไม่ใช่ความผิดของเราที่เราเกิดมามั่งคั่ง และท่านเกิด
มายากจน ทุกสิ่งทุกอย่างเป็นไปตามพระประสงค์ของพระเจ้า พระองค์ทรงทราบว่าพระ
องค์กำลังทำอะไร เมื่อท่านได้มอบที่ดินให้แก่เรา แต่ไม่ได้มอบให้แก่พวกเจ้า ดังนั้น
ใครก็ตามที่ทำการปฏิวัติต่อต้านเรา ก็เท่ากับเป็นการต่อต้านพระประสงค์ของพระเจ้า ดัง
นั้นการปฏิวัติจึงเป็นบาปที่ยิ่งใหญ่ เราจึงอยากจะขอให้ทุกคนยอมรับในพระประสงค์ของ
พระเจ้า มิฉะนั้นแล้วพระองค์อาจจะทรงพิโรธพวกเจ้า แล้วพวกเจ้าก็จะสูญเสียวิญญาณ
อมตะไป พวกเจ้าควรที่จะยอมรับความยากจนบนพื้นนิภ เพื่อที่จะได้รับชีวิตนิรันดร์บน
สวรรค์ คนยากจนนั้นเป็นผู้ที่ได้รับพระพรจากพระเจ้าอยู่แล้ว ในขณะที่ผู้มั่งคั่งไม่ได้รับ
ดังนั้นพวกเจ้าจึงเป็นผู้ที่โชครึกลงกว่าเรา เพราะพวกเจ้าอยู่ใกล้สวรรค์มากกว่าเรา ทำใ
พวกเจ้าจึงได้เลือกเดินในทางที่ผิด ปฏิเสธที่จะใช้แรงงานในไร่ และปฏิเสธที่จะจ่าย
ค่าเช่าให้แก่เรา นั้นเป็นสิ่งที่เราได้ตกลงกันแล้วมิใช่หรือ เราไม่ได้เป็นผู้ที่สร้างเงื่อน
ไขเช่นนี้ขึ้น ด้วยตัวเราเอง โปรดฟังและยอมรับคำแนะนำของเรา หากพวกเจ้าคนใด
กำลังเข้าร่วมกับขบวนการปฏิวัติพีเซนต์ ลิกูว์ จงเลิกเสียเดี๋ยวนี้ ปีศาจที่เคยล่อหลอก
พระคริสต์มากำลังล่อหลอกชาวคริสต์เทียมทุกคน ขบวนการลิกูว์เป็นขบวนการที่ร่วมมือกับ
ปีศาจ เพราะว่ามันต้องการที่ดินที่ไม่ใช่ของมัน และมันพยายามล่อหลอกให้คนยากจนหลง

ไปจากทางที่จะนำเราไปสู่อิสรภาพที่ถาวร" ชาวนชนบทผู้เรียบง่าย ผู้กล่าวที่จะขัดพระบัญชาของพระเจ้า จึงตกอยู่ภายใต้การเอาเปรียบต่อไป และเมื่อมีผู้ล้มล้างคนเหล่านี้ว่า "ทนอยู่ในสภาพที่อดอยากแค้นแค้นได้อย่างไร" พวกเขา ก็ตอบว่า "มัน เป็นความปรารถนาของพระเจ้า เราต้องยอมรับมันให้ได้"

ลักษณะอย่างหนึ่งของการเอาเปรียบทางจิตวิทยาที่เห็นได้ชัด ก็คือการครอบงำทางวัฒนธรรม จักรวรรดินิยมจะยึดเยี่ยคภาษา ศิลปะ การแต่งกาย ความคิด และการแสดงออกทางวัฒนธรรมอื่นๆ ให้แก่คนในประเทศอาณานิคมของตน และเมื่อสิ่งต่างๆ เหล่านี้มีอิทธิพลเหนือสังคมเมื่อใด เมื่อนั้นการพัฒนาอย่างเสรีของสังคมนั้นๆ ก็จะเป็นอัมพาตไป ด้วยความรู้สึว่าตนค้อยกว่า ทางจิตวิทยา สภาพเช่นนี้เกิดขึ้นทั่วไปในโลกปัจจุบัน โดยเฉพาะค่านิยมที่ส่งผ่านมาทางภาพยนตร์ วรรณกรรม ซึ่งสามารถแพร่กระจายได้อย่างรวดเร็ว และสามารถทำให้จิตใจของมวลชนมีความกลัวที่จะต่อสู้หรือปฏิวัติให้ได้มาซึ่งเสรีภาพที่แท้จริง

วัฒนธรรมจอมปลอม (Pseudo-Culture) เหล่านี้ เป็นสิ่งที่มีความแปลกแยกกับวัฒนธรรมเดิม จึงทำให้คนในสังคมเกิดความขัดแย้งในจิตใจขึ้น และด้วยความรู้สึว่าตนค้อยกว่า ผู้ถูกเอาเปรียบจึงละเลยคุณค่าเดิมในวัฒนธรรมของตน และยอมรับเอาค่านิยมของผู้เอาเปรียบมาใช้ และหากระบบคุณค่าและวัฒนธรรมเดิมของคนในสังคมได้สูญหายไป การต่อสู้เพื่อให้ได้มาซึ่งเสรีภาพทางเศรษฐกิจและการเมือง ก็จะเป็นสิ่งที่เป็นไปได้ยาก

ประเทศฟิลิปปินส์นั้น เป็นตัวอย่างที่ดี ที่จะแสดงให้เห็นถึงผลร้ายของวัฒนธรรมจอมปลอมคือ หลังจากท้อมเมริกันได้ปลดปล่อยให้ฟิลิปปินส์เป็นอิสระจากจักรวรรดินิยมสเปนในปี 2441 แล้ว อเมริกันก็ได้เข้าแทนที่สเปนทันที โดยเริ่มจากรณรงค์โฆษณาชวนเชื่อให้ชาวฟิลิปปินส์มีวัฒนธรรมจอมปลอมแบบอเมริกาขึ้น และพยายามที่จะกดวัฒนธรรมแบบฟิลิปปินส์ลง ไม่ว่าจะเป็นภาษา หนังสือ บทความ ภาพยนตร์ และแม้แต่การชักธงชาติของฟิลิปปินส์เองก็ตาม ระบบโรงเรียนทั่วประเทศล้วนจัดตั้งขึ้นตามระบบของอเมริกา โดยมีการสอนเป็นภาษาอังกฤษ สอนประวัติศาสตร์เกี่ยวกับประเทศอเมริกามากยิ่งกว่าประวัติศาสตร์ของฟิลิปปินส์เอง ซึ่งโดยรวมแล้วหมายถึง การทำให้ชาวฟิลิปปินส์มีวิถีชีวิตแบบชาวอเมริกันนั่นเอง การกระทำเช่นนี้ทำให้อเมริกาได้รับการยกย่องว่า เป็นผู้ที่มีจิตใจเสียสละ ยอมรับภาระที่จะให้การศึกษาแก่น้องน้อยผิวสีน้ำตาล ผู้ซึ่งยังไม่พร้อมที่จะปกครองตนเองได้ ขณะเดียวกันชาวฟิลิปปินส์ก็จะมีการเลียนแบบอเมริกัน ก้นมากขึ้น และจากนั้นระบบเศรษฐกิจการเมืองและสังคมของฟิลิปปินส์ ก็จะถูกควบคุมโดยอเมริกาโดยสิ้นเชิง

เบื้องหลังหน้ากากของวัฒนธรรมจอมปลอมนั้น คีตกรที่แท้จริงของฟิลิปปินส์จึงเป็น จักรวรรดินิยมกลุ่มใหม่ ที่มีการเอาเปรียบทางเศรษฐกิจสังคม ซึ่งผู้

ถูกเอาเปรียบมองไม่เห็นและไม่รู้ตัว ชาวฟิลิปปินส์ต่างคิดว่าอเมริกาเป็นมหามิตร ผู้มีความสนใจความเจริญของชาติตนอย่างจริงจัง ซึ่งนี้ทำให้นักปฏิวัติชาวฟิลิปปินส์เสื่อมถอยลงด้วยการถูกกดขี่ทางจิตวิทยา และอ่อนล้าด้วยการต่อสู้ที่ไม่เท่าเทียมกัน พวกเขาจึงกลับสู่ความเฉื่อยเนือยเหมือนในยุคที่เคยถูกปกครองโดยสเปนมา

กลยุทธ์ที่ชาวดุลาดินี้ทำให้เกิดผลที่น่าสลดใจ ซึ่งต่อเนื่องมาแม้กระทั่งในปัจจุบันนี้ ชาวฟิลิปปินส์ในปัจจุบันจะสามารถกล่าวชื่อรัฐในอเมริกาได้ทั้งหมด และมีคารม คลั่งไคล้ศิลปินและนักกีฬาชาวอเมริกัน ได้เหมือนหนึ่งว่าเป็นวีรบุรุษของตน โดยไม่เหลือเอกลักษณ์ของความเป็นชาติฟิลิปปินส์ไว้เลย ฟิลิปปินส์ในปัจจุบันกำลังประสบกับปัญหาวิกฤตการณ์ทางด้านเอกลักษณ์ ในขณะที่อเมริกากำลังพยายามที่จะตั้งฐานทัพนอกประเทศ ขนาดใหญ่ที่สุดของตนในประเทศฟิลิปปินส์ บริษัทข้ามชาติชาวอเมริกาจึงเป็นกลุ่มที่มีอิทธิพลต่อระบบเศรษฐกิจของฟิลิปปินส์มากที่สุด แต่ก็ยังดีที่เมื่อไม่นานมานี้ ได้มีสถานการณ์บางอย่างที่แสดงถึงการเปลี่ยนแปลงในประเทศฟิลิปปินส์ขึ้นบ้าง

ความรู้สึกแบบชุมชนนิยมนี้ มีอันตรายยิ่งกว่าความรู้สึกแบบถิ่นฐานนิยมมาก การเอาวัดเอาเปรียบผู้อื่นเพื่อคนในชุมชนของตน ทำให้มนุษย์ลืมไปว่าผู้ที่ถูกกดขี่นั้นก็มีสิทธิที่จะใช้ชีวิตของตนอย่างมีเกียรติและมีเสรีได้เช่นกัน และหากจะวิเคราะห์ประวัติศาสตร์ของโลกดู ก็จะพบว่าเมื่อใดก็ตามที่มนุษย์กลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง จะเอาเปรียบคนกลุ่มอื่นๆทางด้านเศรษฐกิจ ก็จะเริ่มโดยการเอาเปรียบทางด้านจิตวิทยาก่อน โดยการสร้างให้ผู้ถูกเอาเปรียบเกิดความรู้สึกด้อยขึ้น ซึ่งประเทศจำนวนมากในปัจจุบัน กำลังตกเป็นเหยื่อของกลุ่มผู้มีความรู้สึกผูกพันกับชุมชนทางด้านเศรษฐกิจและสังคมอยู่

ความรู้สึกนิยมความร่วมมือกันระหว่างชาติ และความรู้สึกแบบมนุษยนิยมโดยทั่วไปนั้น จะเป็นความรู้สึกที่มีพัฒนาการขึ้นมากกว่าความรู้สึก 2 แบบแรก แต่ก็ไม่ใช่เป็นความรู้สึกที่มีความละเอียดลึกซึ้งที่สุดของมนุษย์ มนุษย์นั้นมักจะมีความรู้สึกผูกพันกับเพียงสิ่งที่อยู่ใกล้ตัว แล้วจึงค่อยๆมีการขยายออกไปอย่างกว้างขวางขึ้น เช่น เมื่อมนุษย์เกิดมาก็จะรู้จักรักตนเอง รักครอบครัว ต่อมาก็จะมีการพัฒนาขึ้นเป็นความรักหมู่บ้าน รักแผ่นดินเกิด รักสังคม รักชาติ รักชุมชน จนกลายเป็นการรักเพื่อนชาติอื่นๆ รักเพื่อนมนุษย์เผ่าพันธุ์อื่นๆ และการรักมนุษยชาติได้ เป็นต้น มนุษย์บางกลุ่มอาจจะคิดว่า "เราต้องการที่จะทำงานให้กับคนทุกชนชาติทุกเผ่าพันธุ์" แต่ความคิดเช่นนี้ก็หายไปเพราะในส่วนลึกแล้ว คนกลุ่มนี้ก็ยังมีนิยามที่จะให้มีการแบ่งแยกระหว่างกลุ่มต่างๆกันอยู่ คั้งนั้นเมื่อเกิดวิกฤตการณ์เกี่ยวกับการเอาวัดเอาเปรียบ หรือความอยุติธรรมระหว่างประเทศขึ้น คนกลุ่มนี้ก็จะเปลี่ยนความคิดและความตั้งใจเดิมของตนไป โดยการสนับสนุนชนชาติหนึ่งและต่อต้านชนชาติอื่น และผลท้ายสุดที่จะได้รับก็คือ การทำสงครามระหว่างกลุ่มชาติพันธมิตรต่างๆขึ้น

แต่ก็มีกลุ่มคนบางกลุ่ม เช่นกันที่มีจิตใจขยายกว้างออกไปจนไปพ้นจาก

ความรู้สึกอันคับแคบบนพื้นฐานนิยม ชุมชนนิยม ชาตินิยม และกลุ่มพันธมิตรนิยมต่างๆ ได้
คนกลุ่มนี้สามารถยอมรับได้อย่างแท้จริงว่า ที่แท้จริงแล้วมนุษย์นั้นมีความเสมอเหมือนกัน
มีความเป็นหนึ่งเดียวกันด้วยกันทั้งหมด เรียกความรู้สึกเช่นนี้ว่า "ความรู้สึกมนุษยนิยม"
(Humanistic Sentiment) แนวคิดนี้แม้จะฟังดูน่าสนใจ แต่แนวคิดนี้ก็ไม่ใช่นำคิดที่
จะใช้แก้ปัญหาความเสื่อมโทรมของโลกทั้งหมดได้ ด้วยเหตุผลสองประการคือ

1. ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์ด้วยกันเอง เกิดเป็นปัญหาความรุนแรง
ระหว่างชาติขึ้น ในสังคมโลกปัจจุบัน มีคนจำนวนมากที่กำลังอดอาหาร ดังนั้นชนชาติ
อื่นๆ จึงได้ให้ความช่วยเหลือด้วยการส่งอาหารไปให้ ซึ่งการกระทำเช่นนี้เป็นการกระทำ
ที่น่ายกย่องว่าเป็นสิ่งที่มีมนุษยธรรมอย่างไม่ต้องสงสัย แต่ในขณะเดียวกัน ในส่วนลึกของ
จิตใจของผู้ให้บริจาคบางคนก็ยังมีความคิดว่า "เราควรใช้คนเหล่านี้เป็นผู้ส่งวัตถุไปให้แก่
เราหรือมิฉะนั้นก็เป็นผู้ที่ซื้อสินค้าจากเรา เพราะคนเหล่านี้เป็นหนี้บุญคุณเราอยู่" ความ
รู้สึกให้โดยหวังผลตอบแทนเช่นนี้ อาจเรียกได้ว่าเป็นมนุษยนิยมจอมปลอม (Pseudo-
Humanism) ซึ่งเป็นความคิดที่มีอยู่ในใจของมนุษย์เกือบทั่วทุกมุมโลก

ประธานาธิบดีเคนเนดีแห่งสหรัฐอเมริกา นั้น ได้เคยเปิดเผยว่าเหตุ
หนึ่งที่ทำให้อเมริกาให้ความช่วยเหลือแก่ประเทศที่กำลังพัฒนา ก็เพราะ สินค้าที่อเมริกาส่ง
ไปช่วยประเทศที่ยากจนนั้น ที่จริงแล้วก็เป็นสินค้าส่วนเกินจากการผลิต ที่จะสามารถทำ
ให้ผู้ที่มีความช่วยเหลือ เกิดความนิยมในสินค้าเหล่านั้นขึ้น และเมื่อโครงการช่วย
เหลือสิ้นสุดลง ความต้องการในสินค้าเหล่านั้นก็จะยังคงมีอยู่ต่อไป ความล้มเหลวทางการ
ค้าในระยะยาวก็ย่อมเกิดขึ้นได้อย่างแน่นอน ด้วยวิธีการทำนองนี้ ประเทศทุนนิยมจึง
สามารถเปิดตลาดธุรกิจแห่งใหม่ขึ้นได้ ตลอดจนสามารถแทรกซึมตลาดธุรกิจที่มีผู้ครอง
ตลาดอยู่แล้วได้สำเร็จ

หากมีการพิจารณาโครงการช่วยเหลือของต่างชาติให้ดี อาจจะเป็น
ได้ว่า โครงการเหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งซึ่งช่วยในการเจรจาต่อรองได้วิธีหนึ่งด้วย เช่นเมื่อ
เกิดทศภิภักย์ในฤดูหนาวในปี 2500 ในประเทศอินเดีย รัฐบาลสหรัฐได้ส่งอาหารไปให้
ความช่วยเหลือโดยทันที แต่ในขณะเดียวกัน บริษัทน้ำมันของอเมริกาก็จะทำการเจรจา
ขอตังโรงงานผลิตปิ๋ยในประเทศอินเดียด้วยเช่นกัน ซึ่งกรณีนี้ประเทศอินเดียเคยปฏิเสธมา
ก่อน เพราะต้องการให้อุตสาหกรรมปิ๋ยนั้น มีการพัฒนาขึ้นพร้อมกับพัฒนาการทางการ
เกษตร และมีชาวอินเดียเองเป็นเจ้าของอุตสาหกรรม ดังนั้นเพื่อจูงใจให้รัฐบาลอินเดีย
ยอมรับความช่วยเหลือทางด้านการอาหารจึงได้ส่งไปทีอิน-
เดียอย่างไม่มีขีดจำกัด และในที่สุดรัฐบาลอินเดียก็ได้ยอมตกลงเช่นลัญญาให้อเมริกาไป
ตั้งอุตสาหกรรมปิ๋ยในประเทศอินเดียได้

ในปี 2523 รัฐบาลสหรัฐได้ให้เงินช่วยเหลือแก่ประเทศอื่นๆ เป็นเงิน
ถึง 600 ล้านดอลล่าร์ แต่เงินช่วยเหลือเหล่านี้นำมาซึ่งผลกำไรมากขึ้นถึงกว่าสิบเท่า โดย

การทำสัญญาการลงทุนระหว่างประเทศขึ้น และผู้ที่อยู่เบื้องหลังมนุษยนิยมแบบจอมปลอมทั้งหมดนี้ก็คือ นายทุนผู้ร่ำรวยนั่นเอง

ยุทธวิธีในการทำงานของมนุษยนิยมจอมปลอมอีกประการหนึ่งก็คือ การช่วยเหลือในเรื่องของการรื้อหนังสือ ซึ่งวิธีการเหล่านี้แท้ที่จริงแล้ว เป็นขบวนการที่ทำให้เกิดการเอาเปรียบทางจิตวิทยาและทางวัฒนธรรมขึ้น เพราะจะทำให้ประชาชนส่วนใหญ่เกิดความล้าหลังทางด้านการศึกษาและจิตใจของตนเองขึ้น และท้ายที่สุดประเทศเหล่านี้ก็จะกลายเป็นประเทศอาณานิคมทางอ้อมไป

นักมนุษยนิยมจอมปลอมจะกล่าวถึงการช่วยเหลือ และย่ำถึงเรื่องของอุดมคติทางด้านมนุษยธรรม แต่ในความเป็นจริงแล้วกลับเป็นผู้ทำร้ายผู้อื่นโดยทางอ้อม คนกลุ่มนี้จะสร้างความรู้สึกที่เหนือกว่าขึ้น (Superiority Complex) ว่า "เราทำไปเพราะความสงสารผู้อื่น" ซึ่งความคิดเช่นนี้จะไม่นำมาซึ่งความประสานกลมกลืนระหว่างมนุษยชาติ แต่จะกลับทำลายความสุขสงบในสังคมได้ในระยะยาว มนุษยนิยมจอมปลอมนั้นแท้ที่จริงแล้วพัฒนามาจากความรู้สึกแบบชาตินิยม ซึ่งไม่ใช่ความรู้สึกที่จะทำให้สังคมเกิดความสงบขึ้นได้อย่างแท้จริง เมื่อความรู้สึกแบ่งแยกระหว่างชาติเกิดขึ้น การเอาตัวเอาเปรียบในทุกรูปแบบก็จะยังคงดำรงอยู่ต่อไป

ในปัจจุบันคนส่วนใหญ่ในโลกกำลังอยู่ในความมืดมน ผู้เอาเปรียบในปัจจุบันได้พัฒนายุทธวิธีในการเอาเปรียบของตนได้อย่างซับซ้อนขึ้น ตามอารยธรรมที่มีความก้าวหน้าขึ้น ดังนั้นการจะช่วยเหลือให้พ้นจากหายนะ มนุษย์จึงต้องแกะรอยการเอาเปรียบที่อำพรางอยู่เหล่านี้ให้ได้ มนุษย์ต้องเรียนรู้ว่าสิ่งใดคือการเปลี่ยนแปลงที่จอมปลอม การช่วยเหลือที่จอมปลอม มนุษย์จะต้องรู้ว่าการกระทำเช่นใด ไม่ใช่การกระทำที่จะนำมาสู่ความเจริญก้าวหน้าแท้ที่จริง รู้ว่าสิ่งใดคือวิชาการจอมปลอมที่จะหลอกลวงมนุษย์ให้ไปสู่อหายนะ และมนุษย์จะต้องช่วยให้ผู้อื่นสามารถเข้าใจความหลอกลวง ซึ่งจะเป็นผลภาวะต่อโลก กาย ใจ และจิตวิญญาณของมนุษย์เหล่านี้ให้ได้

หากในจิตใจของผู้เอาตัวเอาเปรียบนั้น เต็มไปด้วยความโหดเหี้ยม เจ้าเล่ห์ และในจิตใจของผู้ถูกเอาเปรียบ ก็เต็มไปด้วยความกลัวและความไม่รู้เท่าทัน สังคมจะเกิดความเฉื่อยช้าล้าหลังขึ้น จนคนในสังคมไม่สามารถที่จะคิดอย่างเป็นอิสระได้ และแม้เมื่อโอกาสแห่งการต่อต้านมาถึง ความมกคตันและความคิดที่อยู่ในกรอบก็จะทำให้บุคคลรู้สึกว้า "เราทำอย่างนั้นไม่ได้ ทำอย่างนี้ไม่ได้ เราไม่มีสิทธิ์ที่จะทำสิ่งนี้หรอก" ทำให้อิสรภาพที่มีอยู่ของมนุษย์เต็มไปด้วยความกลัว เหมือนหนึ่งเมื่อจับนกที่ชอบบินในที่สูงมาอยู่ในกรง นกจะสูญเสียศักยภาพในการบินไป และต่อมาเมื่อได้เปิดประตูกรง นกก็จะไม่สามารถบินหนีไปได้ นกจะกลับคิดว่า "เราค่อนข้างจะปลอดภัยอยู่ในกรงนี้ ทำไมจะต้องไปเสี่ยงภัยบินอยู่บนท้องฟ้า ขอให้เราพอใจกับอาหารและน้ำที่เขานำมาเลี้ยงเราเถิด" และบางครั้งผู้ถูกกดขี่ก็ยิ่งอาจจะแสดงปฏิกิริยาต่อต้านสิ่งที่เป็นความจริงอย่างม-

งายด้วยว่า "เราจะไม่ฟังดอก เราไม่เชื่อดอก คนเหล่านี้คงจะหลงเชื่อการหลอกลวงของผู้ที่ไม่หวังดีต่อสังคมบางกลุ่มไป" ซึ่งจะทำให้ผู้ถูกกดขี่ ยังคงถูกครอบงำด้วยการเอาโรคเอาเปรียบทางจิตวิทยาต่อไป

2. ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์และสรรพสิ่งอื่นๆ ทำให้เกิดความรุนแรงในเรื่องนี้เวคนิเวทียาขึ้น นักมนุษยนิยมหลายคนได้กล่าวคำปราศรัยอย่างจับใจซาบซึ้งตลอดจนได้หลั่งน้ำตาให้แก่ความทุกข์ยากของมนุษยชาติในโลก แต่หลังจากที่จบการปราศรัยคนเหล่านี้ก็จะนั่งทานเสตต์ได้อย่างสบายใจ โดยไม่ได้ตระหนักว่า วัว หมู ไก่ และสัตว์อื่นขวนั้นก็ต้องเจ็บปวด เป็นทุกข์และตายไป เพื่อเป็นอาหารของคนเลย และคนเหล่านี้ก็ไม่ได้ตระหนักว่า โรงงานอุตสาหกรรมเนื้อสัตว์นั้นเป็นเหตุที่สำคัญอย่างหนึ่ง ที่ทำให้เกิดการขาดอาหารขึ้นบนโลกได้ เป็นต้น

มนุษย์ในปัจจุบันนี้ มีการใช้ความรุนแรงกันมาก ไม่เพียงแต่กับมนุษย์ด้วยกันเท่านั้น แต่ยังใช้ความรุนแรงกับสัตว์พืช และสภาพแวดล้อมอื่นๆ อีกด้วย เพียงเพื่อให้ได้มาซึ่งผลกำไรในระยะสั้น มนุษย์บางกลุ่มก็สามารถทำให้คนอื่นตาย และสรรพสิ่งอื่นขวนั้น ต้องทนทุกข์ได้อย่างมหาศาลมาแล้ว เป็นจำนวนนับไม่ถ้วนในประวัติศาสตร์มนุษย์

โรงงานอุตสาหกรรมไม้สำเร็จรูปและโรงงานอุตสาหกรรมกระดาษได้เป็นเหตุหลักที่ทำให้เกิดการทำลายป่าขึ้น น้ำมันจากซากพืชและสัตว์ที่เกิดจากการเผาไหม้ต่างๆ จะทำให้ชั้นบรรยากาศเกิดคาร์บอนไดออกไซด์จำนวนมากขึ้น และจะส่งผลให้โลกเสียสมดุลย์ของความร้อนไป ทำให้เกิดความผิดปกติในเรื่องฤดูกาล ฯลฯ ขึ้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้ก็ก่อกวนมนุษยนิยมจอมปลอม ไม่ได้ตระหนักถึงหรือไม่ต้องการที่จะสนใจ สิ่งเหล่านี้จึงเป็นสิ่งที่ทำให้สภาพของชีวิตของคนในโลกในปัจจุบันนั้น ก้าวสู่ภาวะที่เป็นอันตรายได้

ในความเป็นจริงนั้น สรรพสิ่งทุกชนิดนั้นมีคุณค่าอยู่สองชนิดคือ คุณค่าจากการใช้ประโยชน์ (Utility Value) และคุณค่าที่แท้จริงของการมีสิ่งนั้นๆ อยู่ (Existential Value) มนุษย์โดยทั่วไปนั้นจะอนุรักษ์เฉพาะสิ่งที่มีคุณค่าทางการใช้ประโยชน์แก่ตนเท่านั้น เช่น วัว ไก่ ปลา ฯลฯ เพราะเป็นสัตว์ที่มนุษย์ใช้เป็นประโยชน์กันมาก แต่สำหรับมันั้น ในปัจจุบัน กำลังเริ่มร่อยหรอลง เพราะคุณค่าทางการใช้มันเป็นประโยชน์นั้นมีน้อยลง เนื่องจากพัฒนาการทางด้านยานพาหนะ ซึ่งอีกไม่นานมนุษย์อาจจะสามารถเห็นมาได้เพียงเฉพาะในสวนสัตว์เท่านั้น

สิ่งที่ยังไม่มีประโยชน์ทางการใช้สอยแก่มนุษย์นั้น ต่างก็มีคุณค่าในการมีชีวิตอยู่ในตัวของมันเอง ฉะนั้นมันจึงควรมีสิทธิ์ที่จะสามารถดำรงอยู่ต่อไปได้ ความรู้สึกแบบมนุษยนิยม ความรักและเมตตาอันบริสุทธิ์ของมนุษย์ ควรจะแผ่ขยายออกไปสู่สรรพสิ่งทั้งปวงทั้งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต และหนทางนี้เท่านั้นที่จะนำมนุษย์ไปสู่หนทางแห่งสมบูรณ์ภาพที่แท้จริงได้

และเมื่อจิตส่วนลึกของมนุษย์ สามารถที่จะขยายออกไปโอบอ้อมสรรพสิ่ง

ทั้งมวลในจักรวาล ทั้งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิตได้แล้ว เมื่อจิตส่วนลึกของมนุษย์เกิดความรู้สึกที่เป็นสากลนิยมขึ้นแล้ว (Universalism) ความรู้สึกเช่นนี้จะเรียกว่าเป็นความรู้สึกแบบนีโอฮิวแมนนิส ซึ่งจะเป็นหลักปฏิบัติเพื่อให้เกิดความรักสากล (Universal love) ต่อสรรพสิ่งทั้งมวลในจักรวาล

นีโอฮิวแมนนิสจะเป็นความรู้สึกที่เกิดมาจาก การตระหนักรู้ในส่วนลึกของจิตมนุษย์ ที่จะเห็นความเป็นหนึ่งเดียวที่ต่อเนื่องกันของจักรวาล จะเห็นว่าสำนักที่บริสุทธิ์นั้น มีอยู่ในส่วนลึกที่สุดของอะตอม โมเลกุล อิเล็กตรอน โปรตอน และนิวตรอนของทุกสิ่งทุกอย่าง สำนักนั้นเป็นแหล่งที่มาของทุกสิ่ง ซึ่งผู้ใดก็ตามที่ระลึกถึงความจริงข้อนี้ และสามารถดำรงให้ความรู้สึกนี้ให้อยู่ในจิตใจของตนได้ จะเรียกได้ว่าเป็นผู้ที่มีความรู้สึกแบบนีโอฮิวแมนนิส

ผู้ที่นิยมวัตถุส่วนมาก จะมีจิตใจที่เสื่อมถอยจนกลายเป็นผู้เอาใจเอาเปรียบได้ง่าย แต่ความรู้สึกแบบนีโอฮิวแมนนิสนั้น ไม่ได้มองโลกและสรรพสิ่งทั้งมวลด้วยสายตาที่จะใช้ประโยชน์ เพื่อความสะดวกและความเพลิดเพลินของตน แต่จะกลับมองเห็นว่าทุกสิ่งทุกอย่างเป็นสิ่งที่มีความบริสุทธิ์ มีความรัก และมีศักยภาพที่ยิ่งใหญ่เป็นอมตะซ่อนอยู่ ดังนั้นความสัมพันธ์ที่มีต่อมนุษย์จึงเป็นไปในอีกรูปแบบหนึ่ง

ในสังคมตลอดทุกยุคสมัยมา สภาวะของสำนักบริสุทธิ์ ที่ตระหนักถึงความเป็นหนึ่งของสรรพสิ่งทั้งมวลนั้น เป็นความรู้สึกที่มีแต่นักการศาสนา กวี และศิลปิน โดยมากเท่านั้นที่สามารถสัมผัสถึง ดังนั้นกลุ่มนีโอฮิวแมนนิสจึงพยายามที่จะ เสนอหนทางที่จะทำให้ความรู้สึกที่เหมือนกับความซาบซึ้งในธรรมชาติของบรรดาศิลปินนั้น กลายเป็นสิ่งที่มนุษย์โดยทั่วไปนั้นสามารถตระหนักถึงได้ในชีวิตประจำวัน ซึ่งนักวิทยาศาสตร์ในปัจจุบันต่างก็พยายามค้นคว้าทดลองเพื่อที่จะให้ ได้มาซึ่งรูปแบบของการมองความจริงแบบรอบด้านขึ้น. (Holistic Paradigm of Reality)

นีโอฮิวแมนนิสจะเป็นแนวคิดที่ช่วยอธิบายให้มนุษย์เข้าใจว่า สิ่งมีชีวิตที่ฉลาดที่สุดนั้น ควรทำหน้าที่ที่จะต้องปกป้องรักษาจักรวาลอันกว้างใหญ่ ให้สามารถดำรงอยู่ได้นาน อย่างมีความสุข มนุษย์แต่ละคนนั้นจึงไม่ควรที่จะรู้สึกว่าคุณมีความค้อยและมีความผิดบาปอยู่ตลอดเวลา แต่ควรที่จะตระหนักว่าคุณนั้นมีความบริสุทธิ์ ที่สงบลึกซึ้งอยู่ในส่วนลึกของจิตสำนักพิเศษ ที่จะสามารถสร้างสังคมใหม่ที่มีความสุขสงบโดยทั่วกันขึ้น

การศึกษาเป็นสิ่งที่มีความสำคัญมาก การใช้ปัญญาวิเคราะห์รูปแบบการเอาใจเอาเปรียบที่หลากหลาย และการทำให้ประชาชนตระหนักรู้ถึง กลยุทธ์การเอาใจเอาเปรียบทางจิตวิทยาที่มีอิทธิพลอย่างมากต่อชีวิต จนกระทั่งไม่สามารถที่จะต่อต้านการเอาใจเอาเปรียบได้อีกต่อไป การพัฒนาจิตใจให้มีเหตุผลมากขึ้น จะช่วยให้มนุษย์สามารถวิเคราะห์เหตุการณ์ต่างๆ ได้อย่างกระจ่างขึ้น จะช่วยให้มนุษย์สามารถเอาชนะความรู้สึกแบบกลุ่มนิยมที่มีความคับแคบทั้งมวลได้ จนผู้เอาใจเอาเปรียบไม่สามารถที่

จะให้ความรู้สึกแบบกลุ่มนิยมในการทำให้มนุษย์เกิดความแตกแยกได้อีก

เมื่อปัญหาที่มีเหตุผลได้พัฒนาขึ้น ความรู้สึกแบ่งแยกที่คับแคบต่างๆ จะเริ่มหมดไป ปัญหาที่มีเหตุผลนี้เป็นสิ่งที่มีความสำคัญมาก ซึ่งแม้แต่กลุ่มผู้ที่ได้รับการศึกษาก็จะต้องพัฒนาปัญญาเช่นนี้ขึ้น ด้วยความช่วยเหลือของผู้ที่ได้รับการศึกษา กลุ่มผู้ไม่รู้หนังสือจะสามารถเรียนรู้ได้โดยการฟังจากผู้อื่น ดังนั้นการจัดสัมมนาเพื่อให้เกิดการกระจายความรู้ไปในทุกส่วนของสังคม จึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญมาก เพื่อว่าประชาชนจะสามารถใช้แสงสว่างแห่งความจริงในการตัดสินใจทุกสิ่งทุกอย่างได้

แต่ขณะที่มนุษย์พยายามที่จะเข้าใจถึงความสำคัญของการศึกษา มนุษย์ก็ควรที่จะทราบถึงผลเสียของการศึกษาด้วยว่า ข้อมูลที่ไม่ถูกต้องจะสามารถนำไปสู่ความรู้ที่ผิดพลาดได้เช่นกัน คำโฆษณาชวนเชื่อของผู้เอารัดเอาเปรียบนั้นมีความซับซ้อนและมีความจูงใจมาก จนมนุษย์จะต้องมีความตื่นตัวอย่างมาก จึงจะสามารถแกะรอยแห่งความจริงอันได้ ผู้เอารัดเอาเปรียบจะใช้สื่อมวลชนทุกชนิด เพื่อช่วยให้ประชาชนเกิดความเชื่อในความบริสุทธิ์ใจของตน ซึ่งประชาชนส่วนมากก็มักจะเชื่อในสิ่งที่ได้รับการตีพิมพ์ในหนังสือหรือหนังสือพิมพ์ จนทำให้เกิดความลัษน และไม่สามารถคิดออกไปนอกเหนือจากกรอบข้อมูลที่สื่อมวลชนเสนอมาได้ ดังนั้นมนุษย์จึงไม่ควรที่จะเชื่อหรือยอมรับทุกสิ่งที่คุณได้อ่านหรือได้ฟังมาโดยทันที แต่จะต้องมีการวิเคราะห์โดยรอบด้านเสียก่อน จึงจะสรุปด้วยการใช้เหตุผล และการวิเคราะห์ก็ไม่ควรที่จะจบลงเพียงเท่านั้น แต่ควรที่จะมีการใช้เหตุผลแยกแยะว่า สิ่งนั้นมีประโยชน์ต่อความสงบสุขของคนทั้งหมดหรือไม่ หากมีประโยชน์จริงจึงควรที่จะทุ่มเทชีวิตจิตใจเพื่อสร้างสรรค์งานนั้นขึ้น ความคิดพิจารณาไตร่ตรองขั้นนี้ เรียกว่าความรู้สึกชอบชั่วดี (Conscience) ความรู้สึกชอบชั่วดีนี้เป็นสิ่งที่สำคัญมาก ที่จะทำให้มนุษย์สามารถขจัดความมั่งงายไปจากจิตใจได้ มนุษย์จะไม่สามารถปลงล้างความฝังใจเกี่ยวกับความรู้สึกผิดบาป ที่ลลอกหลอนจิตใจของตน จากการเอารัดเอาเปรียบทางศาสนาได้เลย มนุษย์จะไม่สามารถแกะรอยของการเอารัดเอาเปรียบทางจิตวิทยา ไม่สามารถตระหนักถึงการล่อลวงอำพรางของผู้เอารัดเอาเปรียบ และจะไม่สามารถช่วยเหลือทั้งตนเองและผู้อื่นจากภาวะการถูกเอารัดเอาเปรียบได้เลย หากมนุษย์ไม่ได้พัฒนาความรู้สึกชอบชั่วดีขั้นนี้

ด้วยความรู้สึกที่แท้จริง มนุษย์จะสามารถเข้าใจรูปแบบของการเอารัดเอาเปรียบในสังคม ที่มีการพรางตัวอยู่ได้อย่างชัดเจน มนุษย์จะสามารถก้าวไปข้างหน้าได้ด้วยความมั่นใจและความแข็งแกร่ง เพื่อที่จะขจัดความรู้สึกแบบกลุ่มนิยมที่คับแคบทั้งหมด และมนุษยนิยมจอมปลอมได้ ดังนั้นมนุษย์จึงควรที่จะต้องปลดปล่อยปัญญาของตนและทุกคนให้เป็นอิสระ ให้เกิดการเห็นทุกสิ่งทุกอย่างตามความเป็นจริงได้

สิ่งแรกที่จะต้องมีการทำกัน เพื่อให้คนในสังคมเกิดความรู้สึกแบบนีโอ-ฮิวแมนนิสก็คือ การยกระดับจิตสำนึกของประชาชน ด้วยการให้การศึกษาและการสัมมนา

เพื่อว่าประชาชนจะได้สามารถตระหนักถึงรูปแบบของความฉ้อฉลที่มีอยู่โดยรอบได้ แต่การรู้เพียงอย่างเดียวก็ไม่สามารถทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงใดๆได้ ดังนั้นมนุษย์จึงจะต้องมีการฝึกตน ด้วยวิธีการปฏิบัติสมาธิ ภavana อาสนะ การทานอาหารที่ถูกต้อง การปฏิบัติตามหลัก 16 ประการ และการปฏิบัติตามหลักคุณธรรมยามะ นียามะ ฯลฯ ในระยะแรกบุคคลอาจจะไม่ได้รู้สึกเห็นด้วย หรือไม่ได้เข้าใจการปฏิบัติเหล่านี้อย่างลึกซึ้ง แต่ในระยะต่อไป เมื่อมนุษย์ได้ฝึกตน จนสามารถเข้าใจสาระแห่งข้อปฏิบัติต่างๆแล้ว ว่าเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อชีวิตที่เป็นอหฺมคฺคิต บุคคลก็จะสามารถพัฒนาขึ้นจนรู้สึกได้ว่าการปฏิบัติธรรมเป็นสิ่งที่คุณจะต้องกระทำ เพื่อที่จะช่วยเหลือให้คนอื่นในสังคม ได้ตระหนักถึงความสำคัญของธรรมะต่างๆเหล่านั้นด้วย

การปฏิบัติธรรมนอกจากจะช่วยให้คุณสามารถตระหนักถึงความผิดชอบชั่วดีแล้ว ยังสามารถที่จะให้พลังและปัญญาแก่บุคคล เพื่อทำให้บุคคลสามารถเข้าใจความเอารัดเอาเปรียบ และความไม่ถูกต้องได้อย่างชัดเจน จนสามารถกำจัดอุปสรรคแห่งความก้าวหน้าของสังคมเหล่านี้ไปได้

มนุษย์ในปัจจุบัน เริ่มมีการต่อต้านการเอารัดเอาเปรียบ อย่างชัดเจนมากขึ้น ในรูปของลัทธิการเมือง กลุ่มเคลื่อนไหว และองค์กรต่างๆ ที่สำคัญก็คือมนุษย์จะต้องกำจัดความรู้สึกตัวใครตัวมันที่เห็นแก่ตัวให้หมดไป การต่อต้านไม่ควรเป็นไปเพียงเพื่อผลประโยชน์ของกลุ่ม แต่ควรจะคำนึงถึงการสามารถที่จะพัฒนาขึ้นมาได้อย่างเที่ยงแท้ เที่ยงใสแก่กันของกลุ่มต่างๆ มิฉะนั้นแล้วปัญหาต่างๆที่มีอยู่ในปัจจุบันนั้น ก็จะไม่สามารถที่จะแก้ไขให้หมดไปได้

การที่มนุษย์จะสามารถตระหนักถึงอหฺมคฺคิตอันสูงส่ง ของนีโอฮิวแมนนิส และมีหลักการพัฒนาแบบเที่ยงแท้ เที่ยงใสได้ ในชีวิตประจำวัน มนุษย์จะต้องมีการเปลี่ยนแปลงจิตสำนึกของตน ดังนั้นการปฏิบัติตนเพื่อการปลดปล่อยจิตสำนึกให้เป็นอิสระจากพันธนาการของความมั่งงายและความเห็นแก่ตัว จึงมีความสำคัญมาก การปฏิบัติตนตามหลักธรรมต่างๆ จะช่วยปรับให้จิตใจมีความสมดุลยิ่งขึ้น จนสามารถประสานกับโลกภายนอกได้อย่างดีขึ้น ทำให้บุคคลมีความแข็งแกร่งและทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้นโดยรอบด้านได้

การปฏิบัติตนนี้มีพื้นฐานอยู่บนโยคะศาสตร์แบบโบราณ ที่บรรดาโยคีได้ทำการทดลองวิจัยภายในจิตใจของตนเองมา โยคะศาสตร์เป็นเทคนิคในการพัฒนาศักยภาพทางกาย ทางใจและทางจิตวิญญาณ ให้มีความละเอียดอ่อนมากขึ้นๆ จนสามารถบรรลุถึงเป้าหมายอันเป็นนิรันดร์แห่งชีวิตได้

ในจักรวาลอันกว้างใหญ่นี้ มีธรรมชาติที่ลึกลับอยู่มากมาย ตั้งแต่เรื่องของอะตอม ไปจนถึงเรื่องของแกแลคซี ทุกสิ่งมีการเปลี่ยนแปลงไปจากระดับหนึ่งไปสู่อีกระดับหนึ่ง ในทุกสสารเหล่านั้น จะมีสำนึกที่บริสุทธิ์ซ่อนอยู่ และเมื่อมนุษย์สามารถ

รวมจิตของตนให้ประสานกลมกลืนกับสำนักที่บริสุทธิ์นั้นแล้ว มนุษย์จะรู้สึกถึงความประสานกลมกลืนกับทุกสิ่งในจักรวาล ไม่ว่าจะเป็นใบหญ้าหรือดวงอาทิตย์ ความตระหนักรู้เช่นนี้จะทำให้พลังชีวิตของมนุษย์แผ่กว้างออกไปทั่วจักรวาล

การฝึกจิตให้สามารถตระหนักถึงสภาวะที่บริสุทธิ์ ที่มีความไม่แบ่งแยก และเป็นหนึ่งเดียวกันนี้เรียกว่า การฝึกจิตวิญญาณ (Proto Psycho-Spirituality) ซึ่งจะฝึกได้โดยการใช้จินตนาการช่วย หลักการที่ว่า "เมื่อคุณคิด คุณจะเป็น" (As you think, So you become) นักจิตวิทยาในปัจจุบันต่างยอมรับกันแล้วว่า จิตของมนุษย์จะกลายเป็นสิ่งที่มีคล้ายคลึงกับสิ่งที่ตนคิดและตั้งเป็นอุดมคติไว้ ดังนั้น การฝึกสมาธิและจินตนาการของมนุษย์ จะค่อยๆ เปลี่ยนจิตใจของมนุษย์ ให้มีความบริสุทธิ์ สงบ และเบิกบาน ได้เหมือนภาวะของสำนักที่บริสุทธิ์ได้

วิธีการทางวิทยาศาสตร์ที่นีโอฮิวแมนนิสใช้เป็นพื้นฐานอยู่นั้น จึงเริ่มโดยการปรับให้เซลล์แต่ละเซลล์ที่ประกอบขึ้นเป็นสรีระของมนุษย์นั้น มีความบริสุทธิ์ขึ้น จากการทานอาหารที่ถูกต้อง การออกกำลังกายที่เหมาะสม ซึ่งจะช่วยให้มนุษย์มีสมรรถนะทางอารมณ์ จากนั้นวิธีการฝึกภาวนาก็จะช่วยให้มนุษย์สามารถขยายระดับจิตใจของตนให้มีความละเอียดอ่อน แผ่กว้างขยายออกจนสามารถบรรลุตระหนักถึงภาวะแห่งสำนักที่บริสุทธิ์นั้นได้

ดังนั้นมนุษย์จึงควรที่จะระวังความคิดของตนไม่ให้คิดร้ายต่อผู้อื่น แต่ควรที่จะคิดแต่ในเรื่องของความสงบสุขของมนุษยชาติและสรรพสิ่งทั้งมวล วิธีการปฏิบัติเหล่านี้เป็นสิทธิตามธรรมชาติ ที่ผู้ที่เกิดมาเป็นมนุษย์ทุกคนสามารถปฏิบัติตามได้ ไม่เพียงเท่านั้น การปฏิบัติเหล่านี้ยังช่วยให้มนุษย์สามารถมีพัฒนาการได้อย่างแท้จริงด้วย

คนจำนวนมากมักจะกล่าวถึงเรื่องของอุดมคติ แต่ในความเป็นจริงนั้น เมื่อมีเหตุการณ์ต่างๆ เกิดขึ้น บ่อยครั้งที่ความเห็นแก่ตัว และจิตใจที่คิดในทางลบก็เกิดขึ้น ทำให้มนุษย์มีการแสดงออกในทางที่ไม่เป็นอุดมคติได้

ในปัจจุบันนักจิตวิทยาจำนวนมากจึงเริ่มตระหนักว่า การฝึกสมาธินั้น เป็นสิ่งที่ช่วยให้จิตใจเกิดพลังได้มาก ช่วยชำระจิตให้เกิดความบริสุทธิ์ขึ้น และเป็นวิธีการที่ได้ผลที่สุดในการชำระความคิดที่ไม่ดีออกไปจากจิตใจได้ ผู้ที่ฝึกสมาธิ จะพบว่าจิตใจของตนนั้นค่อยๆ เปลี่ยนไป ความคิดในแง่ลบจะลดน้อยลงทีละอย่าง จิตจะเริ่มรู้สึกถึงความสงบอันละเอียดอ่อน เริ่มรู้สึกถึงความประสานกลมกลืนกันของตนและทุกสิ่งรอบๆ ตัว ความวิตกกังวลและความลังเลสงสัยต่างๆ จะน้อยลง จิตใจจะไม่เกิดความหม่นหมองอีกต่อไป ปัญญาจะมีเริ่มมีพัฒนาการขึ้น จนมีความละเอียดอ่อนและมีความไวต่อความรู้สึกต่างๆ มากขึ้น มนุษย์จะสามารถเข้าใจธรรมชาติที่แท้จริงของสิ่งต่างๆ ได้ง่ายขึ้น จะสามารถอ่านแรงจูงใจเบื้องหลังการกระทำของคนอื่นได้ และจะสามารถแกะรอยความเคลื่อนไหวของศัตรูผู้หลบซ่อนตัวอยู่ของมนุษยชาติได้

ด้วยการฝึกสมาธิภาวนาเท่านั้น ที่มนุษย์จะสามารถพัฒนาพลังจิตให้สามารถเอาชนะความชั่วร้ายต่างๆได้ การฝึกสมาธิ จะทำให้จิตใจจดจ่ออยู่กับสำนักที่บริสุทธิ์อยู่เสมอ จะช่วยให้มนุษย์มีความตั้งใจที่แน่วแน่ขึ้น จนสามารถเอาชนะอุปสรรคทั้งหมดได้

หลังจากที่ได้ฝึกสมาธิภาวนาอย่างสม่ำเสมอ มนุษย์จะค่อยๆรู้สึกว่าการสำนึกสูงส่งนั้น มีอยู่ในทุกสิ่ง บัจเจกชนจำนวนมากที่ได้เปลี่ยนแปลงจิตใจส่วนลึกของตนด้วยการฝึกสมาธิภาวนา เมื่อมีการร่วมมือกัน จะสามารถก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านจิตใจของมนุษยชาติทั้งหมดได้ ทำให้มนุษย์มีพัฒนาการอย่างรวดเร็วขึ้นได้

สรุปประเด็นที่สำคัญ

1. ความรู้สึกที่มีความผูกพันกับสิ่งหนึ่ง และมีความแบ่งแยกกับสิ่งอื่นใด ในส่วนลึกของจิตใจมนุษย์นั้น เป็นเหตุให้เกิดปัญหาความขัดแย้ง และการเอาใจเอาเปรียบระหว่างมนุษยชาติ ตลอดจนเป็นสิ่งที่ถ่วงไม่ให้ความก้าวหน้าที่แท้จริงนั้นเกิดขึ้นได้
2. การนำเสนอเรื่องปัญหาที่เกิดจากความแบ่งแยก ในส่วนลึกของจิตใจมนุษย์ของนีโอฮิวแมนนิสึนั้น ไม่ใช่เป็นการนำเสนอลอยๆ แต่มีการยกตัวอย่างที่เกิดขึ้นจริงในประวัติศาสตร์สังคมประกอบ
3. ความรู้สึกที่ไม่แบ่งแยก หรือความรักที่เป็นสากลของนีโอฮิวแมนนิสึนั้น เป็นความรู้สึกที่สามารถแก้ปัญหาของโลกในปัจจุบันได้ จึงควรจะมีการส่งเสริมให้มนุษย์เกิดความรู้สึกนี้ขึ้น
4. การศึกษา การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การช่วยเหลือผู้อื่นอย่างจริงใจโดยไม่หวังผลตอบแทน การคิดในสิ่งที่ตั้งามสร้างสรรค์ และการฝึกสมาธิภาวนา จะช่วยให้มนุษย์สามารถพัฒนาความรักที่เป็นสากล ที่ไม่แบ่งแยกได้

การวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดจากความรู้สึกแบ่งแยกของจิตใจมนุษย์

1. ความรู้สึกที่มีความผูกพันกับสิ่งหนึ่ง และมีความแบ่งแยกกับสิ่งอื่นใด ในส่วนลึกของจิตใจมนุษย์นั้น เป็นเหตุให้เกิดปัญหาความขัดแย้ง และการเอาใจเอาเปรียบระหว่างมนุษยชาติ ตลอดจนเป็นสิ่งที่ถ่วงไม่ให้ความก้าวหน้าที่แท้จริงนั้นเกิดขึ้นได้ เช่น ความรู้สึกที่ผูกพันอยู่กับดินแดนเพียงแห่งเดียวแบบถิ่นฐานนิยมนี้ จะทำให้มนุษย์ปิดกั้นตัวเองให้ผูกติดอยู่กับถิ่นฐานเพียงแห่งเดียว ซึ่งจะเป็นการปิดกั้นประสบการณ์ของตนเอง จากการเรียนรู้ประสบการณ์ใหม่ในถิ่นอื่นๆได้ และทำให้ผู้ที่มีความรู้สึกผูกพันเช่นนี้ ตกเป็นเครื่องมือของผู้ที่ใช้ความรักถิ่นฐานของตน ในการแสวงหาอำนาจทางการเมืองได้ ซึ่งผลก็คือมนุษย์อาจจะถูกขู่เหย้าให้ก่อสงครามระหว่างกัน เพื่อแย่งชิงดินแดนเฉพาะแห่งขึ้น คนบางกลุ่มอาจจะมีความเชื่อว่า ดินแดนแห่งหนึ่งมีความศักดิ์สิทธิ์กว่าดินแดนอื่น ดินแดน

หนึ่งเป็นของบรรพบุรุษ ที่จะต้องมีการอนุรักษ์ไว้ หรืออาจจะเชื่อตามทันทว่า มีเฉพาะที่
แห่งเดียวเท่านั้น ก็จะเหมาะกับการทำการค้าเฉพาะอย่าง จึงได้ทำให้เกิดการแย่งชิง
หรือความยึดมั่นในที่แห่งเดียวขึ้น จนได้เปิดโอกาสให้คนมีประสบการณ์ใหม่ในสถานที่แห่ง
ใหม่เลย ความเจริญก้าวหน้าก็แท้จริงจึงไม่เกิดขึ้น

ส่วนความรู้สึกที่มีความผูกพันกับชุมชนแบบใดแบบหนึ่ง จะทำให้บุคคล
เกิดความแบ่งแยกกับคนในชุมชนอื่นไป เช่น ชาวยุโรปที่มีความรักและผูกพันในพวกพ้อง
ของตน จะรู้สึกว่าพวกของตนนั้นมีความเจริญมากกว่า มีความฉลาดและมีความสามารถ
มากกว่าคนกลุ่มอื่นๆ หรือเผ่าพันธุ์อื่น ซึ่งความรู้สึกเช่นนี้ เมื่อพัฒนาขึ้นก็เกิดเป็นปัญหา
ต่างๆ เช่นการเหยียดผิว จักรวรรดินิยม หรือการเอาัดเอาเปรียบ ทางเศรษฐกิจ
สังคมและการเมืองรูปแบบอื่นๆขึ้น ผู้ที่มีความรักและผูกพันกับกลุ่มชนเพียงอย่างเดียวจะ
ไม่คำนึงถึงความรู้สึกของคนกลุ่มอื่นๆ จึงสามารถเอาเปรียบผู้อื่นได้อย่างไม่รู้สึกผิด ซึ่ง
ความรู้สึกเช่นนี้ ได้ก่อให้เกิดสงครามระหว่างผิว สงครามเพื่อเรียกร้องเอกราช ฯลฯ
ตามมา

ความรู้สึกที่ผูกพันกับชุมชนทางศาสนา หรือลัทธิการเมือง ก็จะทำ
ให้บุคคลเกิดความแบ่งแยกกับคนในศาสนาอื่น และลัทธิการเมืองอื่นๆ จนมีการโจมตีกัน
ทางความคิดและการกระทำต่างๆ และมีการพัฒนาเป็นสงครามระหว่างศาสนาและลัทธิ
การเมืองขึ้น

ความรู้สึกที่แบ่งแยกในส่วนลึกของจิตใจมนุษย์ ทำให้มนุษย์ไม่ต้องการ
ที่จะเรียนรู้ คุณค่าและการดำเนินชีวิตของวัฒนธรรมอื่น ทำให้มนุษย์ไม่สามารถที่จะเรียน
รู้สาระและประโยชน์จากวัฒนธรรมอื่นๆ มาพัฒนาสังคมและชีวิตของตนเองให้เจริญขึ้น ซึ่ง
ความรู้สึกเช่นนี้ จะทำให้จิตใจของมนุษย์เกิดความคับแคบขึ้น จนอาจพัฒนาเป็นความคิด
เผด็จการที่ต้องการจะเปลี่ยนแปลงผู้อื่นให้หันมาวิถีชีวิต และมีความคิดแบบตนได้ ขณะ
เดียวกันคนกลุ่มนี้ ก็จะไม่ถือว่าคนกลุ่มอื่นเป็นคนกลุ่มเดียวกับตน จึงยังสามารถที่จะ
เอาเปรียบคนกลุ่มอื่นๆ เพียงเพื่อผลประโยชน์ของกลุ่มตนได้

ต่อมาเมื่อมีผู้ทรงคุณในเรื่องของความร่วมมือระหว่างชาติ ความเท่า
เทียมกัน ความไม่แบ่งแยก และความรักสามัคคีกันระหว่างมนุษย์ขึ้น ก็มีคนบางกลุ่มที่แม้
ภายนอกจะปฏิบัติตามหลักการที่ดั่งกล่าวมาแต่เบื้องหลังนั้น ก็เป็นไปในลักษณะของ
การแสวงหาประโยชน์ที่แฝงรูปในเรื่องของภาพพจน์เท่านั้น ส่วนเนื้อหาที่ยังเป็น เรื่องของ
การค้าและการเอาัดเอาเปรียบกันอยู่ เพราะในส่วนลึกของจิตใจแล้ว คนเหล่านี้ยัง
รู้สึกว่า การเอาเปรียบคนกลุ่มอื่นเป็นสิ่งที่ชอบธรรมอยู่ ซึ่งความคิดและความรู้สึกเช่นนี้
ทำให้การเอาัดเอาเปรียบมีลักษณะที่มีความซับซ้อนมากขึ้น

คนบางกลุ่มนั้น แม้จะเป็นผู้ที่เริ่มมีความรู้สึกที่ไม่แบ่งแยกระหว่างมนุษย์-
ชาติได้อย่างแท้จริง แต่คนกลุ่มนี้ก็ยังคงมีความสัมพันธ์กับธรรมชาติ พืชและสัตว์รอบๆตัวอย่าง

ไม่เหมาะสม กระทั่งทำให้สภาพแวดล้อมของมนุษย์เสียความสมดุลย์ไป ป่าไม้เริ่มร่อยหรอลง พืชและสัตว์ป่าเริ่มมีการสูญพันธุ์ และสัตว์เลี้ยงก็เริ่มไม่สามารถที่จะเติบโตในลักษณะที่เป็นธรรมชาติของตนได้ สภาพแวดล้อมรอบตัวมนุษย์เริ่มที่จะเป็นพิษ ทั้งทางด้านอากาศ น้ำ เสียง และสุขภาพของจิตใจ สัตว์ พืชและสภาพแวดล้อม เริ่มที่จะสูญเสียคุณค่าที่แท้จริงของตน เหลือเพียงคุณค่าที่มนุษย์มองเห็นเท่านั้น

การวิเคราะห์ว่า ปัญหาของสังคมนั้นเกิดจากจิตใจที่นิยมการแบ่งแยกและความนิยมการเอาเปรียบของมนุษย์ ของนีโอฮิวแมนนิส จึงเป็นการพยายามสาวปัญหาให้ถึงต้นเหตุที่แท้จริงว่า ความเดือดร้อน ความระส่ำระสาย ความแตกแยก ฯลฯ ของมนุษย์ในปัจจุบันนั้น ล้วนเกิดมาจากปัญหาของจิตใจที่ยังไม่ได้พัฒนาทั้งสิ้น การพัฒนาแต่ทางด้านวัตถุเทคโนโลยี และความร่ำรวยของมนุษย์นั้น ยังไม่เป็นที่พอเพียงสำหรับสังคมที่สงบสุข และยังไม่สามารถทำให้มนุษย์เกิดสมบูรณภาพได้ ดังนั้นมนุษย์จึงต้องมีการพัฒนาในเรื่องของจิตใจ อารมณ์ความรู้สึก และปัญญาที่แท้ที่จะเห็นความจริงโดยรอบได้

2. การนำเสนอเรื่องปัญหาที่เกิดจากความแบ่งแยก ในส่วนลึกของจิตใจมนุษย์ของนีโอฮิวแมนนิสนั้น ไม่ใช่เป็นการนำเสนอลอยๆ แต่มีการยกตัวอย่างที่เกิดขึ้นจริงในประวัติศาสตร์สังคมประกอบ เช่นกรณีของประธานาธิบดีอัลเลน เคแห่งประเทศซาลาดอร์ ที่ถูกลอบสังหารหลังจากที่มีการต่อต้าน บรรษัทข้ามชาติในที่ประชุมสหประชาชาติ ไม่ให้เข้ามาเอาเปรียบทางการค้าในประเทศของตน หลังจากนั้นก็มีการเปลี่ยนแปลงคณะรัฐบาลของประเทศ และบรรษัทข้ามชาติก็เริ่มเข้าไปมีอิทธิพลในประเทศใหม่ กรณีของการยับยั้งการต่อต้านของขบวนการปฏิวัติไฟเซนต์ ลีกูร์ โดยการให้ความเชื่อทางศาสนาเป็นเครื่องมือ ทำให้ลักษณะการเอาัดเอาเปรียบสามารถดำเนินต่อไปได้ กรณีของฟิลิปปินส์ที่วัฒนธรรมจอมปลอม เริ่มมีอิทธิพลจนทำให้ชาวฟิลิปปินส์ขาดความภูมิใจในวัฒนธรรมของตนเอง ฟิลิปปินส์ในปัจจุบันจึงมีปัญหาเรื่องวิกฤตการณ์ทางด้านเอกลักษณ์วัฒนธรรม และเศรษฐกิจของฟิลิปปินส์ในปัจจุบัน ก็ถูกควบคุมโดยสหรัฐอเมริกาอย่างสิ้นเชิง และยังมีข้อมูลที่ประธานาธิบดีเคนเนดี กล่าว่าสินค้าที่สหรัฐส่งไปช่วยประเทศกำลังพัฒนานั้น เป็นสินค้าส่วนเกินที่ส่งไปเพื่อเป็นการแนะนำสินค้าเท่านั้น ซึ่งสหรัฐจะได้รับทั้งชื่อเสียงในเรื่องมนุษยธรรม ได้ประโยชน์ทั้งในการโฆษณาสินค้า และยังสามารถได้รับประโยชน์ในการเจรจาตกลงเรื่องนโยบายการค้ากับประเทศที่กำลังพัฒนาด้วย ฯลฯ ซึ่งเหตุการณ์เหล่านี้ชี้ให้เห็นถึงลักษณะที่ซับซ้อนของการเอาัดเอาเปรียบทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคม ที่เกิดจากการที่บุคคลกลุ่มหนึ่ง สามารถกระทำทุกสิ่งทุกอย่างเพื่อตนเองและกลุ่มของตนเองได้โดยไม่คำนึงถึงความชอบธรรม หรือความอยู่รอดของคนกลุ่มอื่นเลย

3. ความรู้สึกที่ไม่แบ่งแยก หรือความรักที่เป็นสากลของนีโอฮิวแมนนิสนั้น หากเกิดขึ้นได้จริงในจิตใจของมนุษย์ จะทำให้มนุษย์รู้สึกได้ว่าสรรพสิ่งทุกอย่างในจักรวาลนั้น เป็นเสมือนหนึ่งสมาชิกในครอบครัวเดียวกัน จึงทำให้ความรู้สึกที่ดีจะเอา

เปรียบผู้อื่นนั้นไม่เกิดขึ้น มนุษย์จะไม่มีความรู้สึกที่แบ่งแยกระหว่างผิว เผ่าพันธุ์ เชื้อชาติ ฐานะ ศาสนา แนวคิดและความเชื่อ แต่จะถือว่าทุกคนและสรรพสิ่งทุกอย่างนั้น สามารถพัฒนาจนถึงสมรรถภาพที่สูงสุดได้เหมือนกัน จิตใจแบบนี้โออิิวแมนนิส นั้น จึงเป็นจิตใจที่คิด จะช่วยให้ผู้อื่นนั้นสามารถพัฒนาขึ้น และจะพยายามรักษาจักรวาลอันกว้างใหญ่ ให้สามารถ ดำรงอยู่ในสภาพที่จะอำนวยความสุขให้แก่ทุกสรรพสิ่งให้ยาวนานที่สุด ดังนั้นความรู้สึกที่ เต็มไปด้วยความรักสากลที่ไม่แบ่งแยกแบบนี้โออิิวแมนนิส จึงเป็นความรู้สึกที่สามารถแก้ ปัญหาของโลกในปัจจุบันได้ ลังคมจึงควรจะมีการส่งเสริมให้มนุษย์เกิดความรู้สึกเช่นนี้ขึ้น

4. การศึกษา ไม่ว่าจะโดยการอ่านการฟัง หรือการพยายามทำความเข้าใจชีวิตของตนเองและผู้อื่น จะทำให้จิตใจของมนุษย์รับรู้เรื่องราวที่แตกต่างไปจาก ประสบการณ์ และสิ่งที่มีอยู่ในชีวิตของตนได้ จึงทำให้ผู้ที่พยายามศึกษาหาความรู้ใหม่ๆ มีจิตใจที่เปิดกว้างและยอมรับความคิดอื่นที่แตกต่างไป จากสิ่งที่ตนเองเคยเชื่อถือมาได้ มากขึ้น แต่กระนั้นการอ่านหรือการฟังในบางโอกาสก็ยังไม่สามารถทำให้มนุษย์เกิดความ เข้าใจอย่างถ่องแท้ได้ การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ จึงทำให้มนุษย์เกิดความรู้สึกร่วม และสามารถเข้าใจความคิดและวิถีชีวิตของคนกลุ่มอื่นมากขึ้นได้ เช่นหากบุคคลเคยอ่าน เรื่องเกี่ยวกับความลำบากของชีวิตกรรมกรและชาวนา ก็อาจจะเกิดความเข้าใจได้ระดับ หนึ่ง แต่หากบุคคลได้ใช้ชีวิตช่วงหนึ่งร่วมกับผู้ที่ เป็นกรรมกรและชาวนา ในฐานะของสมาชิก ครอบครัวยุติกัน ก็จะทำให้ความรู้สึกที่มีต่อความยากลำบากของผู้อื่นนั้น มีความลึกซึ้ง มากขึ้น การช่วยเหลือผู้อื่นอย่างจริงใจโดยไม่หวังผลตอบแทน ก็สามารถพัฒนาความ เสียสละ ทำให้มนุษย์ได้รู้สึกถึงความยินดีที่เกิดจากการที่ได้ช่วย และได้เห็นผู้อื่นพ้นจาก ความทุกข์ได้ ซึ่งความรู้สึกที่ดีนี้จะเป็นกำลังใจที่เสริมให้มนุษย์เกิดความรักที่ไม่แบ่งแยกต่อ ผู้อื่นได้มากขึ้น การคิดในสิ่งที่ตั้งงามสร้างสรรค์ จะทำให้มนุษย์มีความรัก ความไว้วางใจ มีการมองโลกในแง่ดี ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของจิตใจที่มีความสุข เบิกบาน แจ่มใส ไม่ หดหู่ ทำให้สามารถแก้ปัญหาต่างๆ ได้ดีขึ้น และที่สำคัญที่สุดคือการฝึกสมาธิภาวนาจะช่วย ให้จิตใจมนุษย์สามารถสัมผัสถึงความสุขสงบที่ลึกซึ้ง ย่อนโยน ที่เปี่ยมไปด้วยความรักที่ เป็นสากล ที่ไม่แบ่งแยก ของจิตสำนึกพิเศษได้ จิตใจของมนุษย์ในภาวนานั้น จะเห็นว่า ทุกสิ่งทุกอย่างในจักรวาลนั้น ล้วนแต่มีสภาวะแห่งความบริสุทธิ์ที่สามารถพัฒนาขึ้นได้ซ่อนอยู่ ทำให้จิตมีความบริสุทธิ์ และมีความปรารถนาดีอยู่เสมอจิตชนิดนี้จึงเป็นจิตใจที่ไม่สามารถจะเอา เปรียบผู้อื่น แต่จะช่วยโอบอุ้มและรักษาให้ชีวิตอื่นสามารถพัฒนาขึ้นได้อย่างแท้จริง

3.4 วิธีการพัฒนาจิตและปัญญาของมนุษย์

จิตมนุษย์นั้น มีการแสดงออกของอารมณ์ความรู้สึกและความปรารถนา ประมาณ 50 ชนิด อารมณ์และความรู้สึกเหล่านี้เกิดขึ้นจากออร์โมนของต่อมไร้ท่อต่างๆ ภายในร่างกายของมนุษย์ ดังนั้นเมื่อต่อมไร้ท่อใดเกิดความอ่อนแอและผลิตออร์โมนอย่างไม่สมดุลย์ขึ้น อารมณ์ความรู้สึกและความปรารถนาในทางที่ไม่ดีก็จะเกิดขึ้น และเมื่อความรู้สึกที่ไม่ดีเกิดขึ้นในใจเป็นเวลานาน ก็จะมีอิทธิพลต่อจิตใจ ทำให้มนุษย์พยายามที่จะแสวงหาสิ่งที่มาตอบสนองความรู้สึกเหล่านั้น เพื่อให้เกิดความสุขหรือความพอใจขึ้น และเมื่อการกระทำเช่นนี้เกิดขึ้นต่อเนื่องกันเป็นระยะเวลาเวลานาน ก็จะกลายเป็นนิสัยหรือเป็นความประพฤติกของบุคคลไป ดังนั้นความสุขหรือความพอใจ จึงเป็นเรื่องของการที่ใจเกิดสภาพที่มีความสบายขึ้น ไม่ได้อยู่ที่วัตถุที่มาตอบสนองความต้องการของจิตใจ มนุษย์ส่วนมากนั้นจะพยายามแสวงหาสภาพแวดล้อมภายนอก ที่มีความสอดคล้องกับความรู้สึกภายในจิตใจของตนให้มากที่สุด เพื่อให้สภาพแห่งความสบายใจเกิดขึ้น ความปรารถนาทั้งหมดของมนุษย์ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของความรู้ อำนาจ ความรัก ความมีชื่อเสียง และความมั่งคั่งต่างเป็น เรื่องของการแสวงหาความสุขทั้งสิ้น และแม้แต่การฆ่าตัวตายของมนุษย์นั้น ก็เป็นความพยายามของมนุษย์ที่ต้องการจะหนีไปจากภาวะแห่งความทุกข์ต่างๆ ดังนั้นจิตของมนุษย์ทุกคนจึงต่างพยายามที่จะแสวงหาความสุข ซึ่งก็จะออกมาในรูปแบบต่างๆ

ความปรารถนาในความสุขของมนุษย์นั้น เป็นสิ่งที่ไม่มีที่สิ้นสุด แต่การแสวงหาความสุขจากวัตถุภายนอกตัวนั้น เป็นสิ่งที่มีข้อจำกัด ความกระหายของจิตใจมนุษย์นั้น เป็นสิ่งที่ไม่มีที่สิ้นสุด มนุษย์จะสร้างความพยายามอย่างมากมาย เพื่อให้ได้มาซึ่งวัตถุและความรู้ เมื่อได้มาก็จะต้องการบางสิ่งแปลกใหม่ออกไป หรือต้องการได้มาให้มากขึ้น ความสุขจากภายนอกไม่สามารถที่จะตอบสนองความต้องการของมนุษย์ได้อย่างถาวร มนุษย์จะต้องการวัตถุหนึ่งๆ ทรายเท่าที่มันสามารถจะตอบสนองความรู้สึกที่เกิดขึ้นแบบหนึ่งๆ ได้ ต่อมาไร้ท่อและศูนย์พลังต่างๆ ของร่างกายนั้น มีความไม่สมดุลย์อยู่ ดังนั้นเมื่อความรู้สึกแบบหนึ่งได้รับการตอบสนองแล้ว ความรู้สึกชนิดอื่นหรือชนิดเดียวกันก็จะเกิดขึ้นอีก ทำให้มนุษย์ต้องแสวงหาสิ่งที่จะสามารถมาตอบสนองความรู้สึกดังกล่าวอีกอย่างไม่มีที่สิ้นสุด มนุษย์จะสามารถรู้สึกสงบและมีความสุขอย่างลึกซึ้งได้ก็ต่อเมื่อ สามารถปรับใจให้ไปพ้นจากความรู้สึกที่ไม่สมบูรณ์ต่างๆ จนไม่จำเป็นต้องหาวัตถุภายนอกมาทำให้เกิดความสุขขึ้น ซึ่งแหล่งความสุขที่มีความเป็นนิรันดรภาพเท่านั้น ที่จะสามารถให้ความสุขที่เป็นนิรันดรได้ แหล่งความสุขที่กล่าวถึงนี้เป็นแหล่งที่มีความละเอียดอ่อนและอยู่เหนือวัตถุทั้งปวง ตลอดจนอยู่เหนือจิตใจที่มีข้อจำกัดด้วย ความสุขที่เป็นอมตะนี้เรียกว่า อนันตัม (Anandam) ปล่อยสันดานหรือของความสุขแบบอนันตัมนี้ มีความแตกต่างไปจากความสุขทางวัตถุอย่างหาที่เปรียบกันมิได้

ความสุขในโลกของวัตถุนั้น เป็นความสุขที่เกิดขึ้นเมื่อคลื่นความรู้สึก

ของอิตตา มีความสอดคล้องกับคลื่นความรู้สึกของสภาพแวดล้อมทางวัตถุ ทำให้ความขัดแย้ง และความลับสนต่างๆมีน้อย จิตของมนุษย์จึงรู้สึกสบาย แต่ความสุขแบบอนันต์นั้นเกิดขึ้นเมื่อกระแสคลื่นแห่งจิตสำนักบริสุทธิ เคลื่อนผ่านความรู้ จิต และอิตตาของบุคคล ทำให้จิตได้มีโอกาสสัมผัสกับความสุขที่บริสุทธิ์อื่นเป็นอมตะได้ ซึ่งมนุษย์จะไม่รู้สึกเบื่อหน่ายต่อความสุขเช่นนี้ ดังที่ได้รู้สึกกับความสุขทางโลกเลย

คุณลักษณะที่สำคัญมากอย่างหนึ่งของความเป็นมนุษย์นั่นก็คือ ความปรารถนาที่จะเป็นอมตะ มนุษย์ทุกคนต้องการความก้าวหน้า ไม่มีผู้ใดที่จะพอใจเพียงกับสภาวะที่เป็นอยู่ในปัจจุบันเท่านั้น มนุษย์นั้นมีทั้งคุณสมบัติในเรื่องของสัญชาตญาณอย่างสัตว์ที่ต้องการที่จะกิน นอน เกิดความกลัว และต้องการที่จะสืบพันธุ์ แนวคิดของคนบางกลุ่มนั้นจะตำหนิว่าสัญชาตญาณอย่างสัตว์เหล่านี้ เป็นสิ่งที่น่ารังเกียจ เป็นสิ่งที่หยาบและต่ำช้า แต่ที่โอฮิวแมนนิสจะถือว่าเรื่องที่เป็นสิ่งที่ติดตัวมากับธรรมชาติของความเป็นมนุษย์นั้นไม่ใช่สิ่งที่น่าละอาย แต่หากมนุษย์ใช้พลังงานของเขาไปในกิจกรรมที่เกี่ยวกับสัญชาตญาณมากเกินไป เขาจะไม่มีพลังเหลือที่จะพัฒนาศักยภาพทางด้านจิตวิญญาณได้ ความสำเร็จทางการปฏิบัติธรรมนั้น จึงเกิดขึ้นได้ เมื่อมนุษย์สามารถที่จะควบคุมกิจกรรมที่เกี่ยวกับสัญชาตญาณเหล่านี้ให้ได้ มนุษย์ควรจะยอมรับว่าสัญชาตญาณเหล่านี้ เป็นสิ่งที่ เป็นธรรมชาติของมนุษย์ที่สามารถปรับให้เป็นไปในทิศทางที่เอื้อต่อการพัฒนา ในทางที่มีความละเอียดอ่อนขึ้นได้ ไม่ใช่ไปปฏิเสธหรือหลีกเลี่ยงมันเสีย

เมื่อมนุษย์เริ่มที่จะไม่พอใจกับสัญชาตญาณทั้งสี่ ก็จะมีตระหนักว่าวัตถุที่มาตอบสนองความต้องการทางด้านกายและใจนั้น จะไม่สามารถที่จะทำให้ความปรารถนาที่ไม่มีที่สิ้นสุดของตนหมดสิ้นลงได้ นี่จึงเป็นจุดเริ่มต้นที่ทำให้มนุษย์เริ่มกำหนดกิจกรรมของตนไปในการแสวงหาสิ่งที่เป็นอมตะขึ้น ซึ่งความรู้สึก ที่ต้องการทางธรรมนี้ จัดว่าเป็นอารมณ์ความรู้สึก 1 ใน 5๐ชนิดของมนุษย์ด้วย ความรู้สึกนี้เป็นความรู้สึกที่เกิดขึ้นรอบๆ บริเวณศูนย์พลังมูลาธาราจักรา(เรื่อง อาสนะ) ซึ่งรอบๆศูนย์พลังนี้จะมีความรู้สึกอยู่ 4 ชนิดดังนี้คือ

1. กามา (Kama) ความต้องการในวัตถุและความพอใจทางโลก หรือทางกายภาพ
2. อารทหา (Artha) ความต้องการที่จะได้รับความรู้ทางปัญญาและจิตใจ
3. ดหฺอาร์มา (Dharma) ความปรารถนาในสิ่งที่มีความเป็นอมตะทางจิตวิญญาณ
4. โมกซ์ซะ (Moksa) ความปรารถนาที่ต้องการจะรวมเป็นหนึ่งเดียวกับภาวะแห่งสำนักบริสุทธิดั้งเดิม

ความรู้สึกเหล่านี้จะมีระดับที่แตกต่างกัน ในบุคคลต่างๆไป มนุษย์นั้นมีธรรมชาติที่ต้องการที่จะแสวงหาความสุข แต่การแสวงหาความสุขในระยะแรกของมนุษย์นั้น จะสนใจในเรื่องของความเพลิดเพลินในทางด้านวัตถุมากกว่า แต่ในที่สุดมนุษย์ก็ต้อง

เกิดความรู้สึกที่มีความละเอียดอ่อนขึ้น เพราะสิ่งที่มีความเป็นอมตะเท่านั้น ที่จะสามารถทำให้จิตใจเกิดความสุขที่สมบูรณ์ได้ ธรรมชาติของความเป็นมนุษย์จึงเป็นเรื่องของความปรารถนาในสิ่งที่มีความเป็นอมตะ ไม่ใช่ธรรมชาติที่มีลักษณะที่ต้องแบ่งแยกว่าเป็นแบบคริสต์ อิสลามหรือพุทธ ฯลฯ ธรรมะนั้นต้องมีคุณสมบัติ 4 ประการคือ

1. วิสตารา (Vistara) หมายถึงสามารถในการทำให้ใจกว้าง มนุษย์ส่วนมากนั้นมักจะกลัวที่จะเปลี่ยนแปลงไปทำในสิ่งใหม่ ที่ตนเองไม่คุ้นเคย แต่การที่มีโอกาสได้อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ใหม่ จะทำให้มนุษย์สามารถปรับตัวและเติบโตขึ้นได้เรื่อยๆ กระทั่งสามารถบรรลุสู่ความเป็นอมตะได้ เมื่อจิตใจคิดถึงแต่เรื่องของสำนักที่บริสุทธิ์ในการฝึกภาวนาบทแรกแบบนี้โอฮิวแมนนิสที่เรียกว่าอิชชาราปราณิดานนั้น จะทำให้จิตใจค่อยๆขยายกว้างออกรอบทิศทาง กระทั่งสามารถรวมเป็นหนึ่งเดียวกับสำนักบริสุทธิ์ได้ ความรู้สึกแบ่งแยกและความคับแคบของจิตใจก็จะค่อยๆหายไป ซึ่งจะช่วยให้คุณมคติแบบมนุษยชาติสากลนั้นเกิดขึ้นได้จริง (Universal Humanism)

2. รัสสะ (Rasa) หรือความเป็นกระแสต่อเนื่อง ไม่มีสิ่งใดที่อยู่นอกออกไปจากขอบเขตของสำนักบริสุทธิ์ กระแสคลื่นที่ออกมาจากกริณานาหรามานั้นมีความถี่ที่แตกต่างกัน จนทำให้เกิดเป็นสรณสิ่งชนิดต่างๆ ในทำนองเดียวกัน การที่มนุษย์คิดถึงเรื่องราวต่างมากมาย ก็ทำให้เกิดกระแสคลื่นที่มีความถี่ที่แตกต่างกันเช่นกัน ผู้ที่มีความคิดคล้ายกัน จึงสามารถที่จะเข้าใจกันและกันได้มาก แต่ในเรื่องของการบรรลุธรรมนั้น บุคคลที่มีความปรารถนาที่จะไปให้ถึงนั้นเต็ม จะต้องมีความเข้าใจว่ากระแสคลื่นของอนันตัมเป็นเช่นไร จึงจะสามารถปรับใจให้คิดแต่ในเรื่องที่มีกระแสคลื่นใกล้เคียงกับอนันตัมมากขึ้นเรื่อยๆ การศึกษา ปัญญา และทุกสิ่งจะไร้ความหมาย หากว่าไม่ได้มุ่งไปสู่อนันตัม นักพรตในศาสนาเต๋าจึงพยายามที่จะรวมตนเป็นหนึ่งเดียวกับเต๋า

3. เซวา (Seva) หมายถึงการช่วยเหลือผู้อื่น การช่วยเหลือผู้อื่นนั้นไม่ใช่ธุรกิจ จึงไม่ควรที่จะคิดถึงเรื่องของผลตอบแทนที่จะได้รับ การช่วยเหลือผู้อื่นนั้นอาจเป็นไปได้ในสองลักษณะคือ

- ในลักษณะภายนอก หมายถึงการพยายามช่วยเหลือคนอื่นด้วยความรู้สึกที่ว่า ผู้อื่นนั้นล้วนแต่มีความบริสุทธิ์ซึ่งอยู่ในส่วนลึกด้วยกันทั้งสิ้น

- การช่วยเหลือภายใน ได้แก่การฝึกภาวนา เพื่อทำจิตใจของตนให้บริสุทธิ์ เพื่อที่จะมีความพร้อมที่จะช่วยเหลือผู้อื่นได้ทุกเมื่อ

ธรรมะนั้น จะต้องสามารถทำให้มนุษย์เกิดความรู้สึกช่วยเหลือผู้อื่นอย่างบริสุทธิ์ใจได้

4. บราม่า (Brama) สิ่งที่สำคัญที่สุดของธรรมะนั้น ก็คือการที่จะได้บรรลุถึงภาวะอนันตัม มนุษย์ทุกคนนั้นต่างก็ปรารถนาที่จะมีความสุขที่สมบูรณ์ด้วยกันทั้งสิ้น ไม่ว่าจะรู้ตัวหรือไม่ก็ตาม

การกระทำต่างๆของมนุษย์จึงควรจะต้องนำโดยความมีธรรมะ เพื่อ
ว่ามนุษย์จะได้สามารถพัฒนาตน จนบรรลุถึงอนันต์มอัน เป็นเป้าหมายของชีวิตได้

สำนักที่บริสุทธิ์หรืออนันต์มอันนั้น เป็นสิ่งที่มีอยู่ในทุกหนทุกแห่ง มีอยู่ใน
ทุกชีวิต ชีวิตที่มีพัฒนาการมากขึ้น จิตก็จะมีคุณละเอียดยิ่งขึ้น สำนักบริสุทธิ์ใน
จิตดวงนั้นก็มีความแจ่มชัดขึ้น ที่จริงแล้วจิตทุกดวงต่างก็มีความปรารถนาในอนันต์มอันอย่าง
เท่าเทียมกัน แต่จิตที่เต็มไปด้วยความไม่บริสุทธิ์นั้น จะไม่สามารถรู้สึกถึงความปรารถนา
นั้นอย่างชัดเจนได้ จิตมนุษย์ที่มีระดับความพัฒนาการที่แตกต่างกัน จะเข้าใจและ
รู้สึกถึงภาวะของสำนักที่บริสุทธิ์ต่างกันไป มนุษย์อาจจะเรียกภาวะนั้นว่านิพพาน ชาโครี
หรือการรวมเป็นหนึ่งเดียวกับพระเจ้า ฯลฯ แต่ในความเป็นจริงแล้วสำนักบริสุทธิ์ก็คือสิ่ง
เดียวกัน ซึ่งมนุษย์จะสามารถรู้สึกถึงภาวะนั้นได้ก็ต่อเมื่อ จิตใจมีความสงบนิ่งอย่างแท้
จริง จิตมีความหลุดพ้นจากพันธนาการของความคิดและความปรารถนาทั้งปวงแล้วเท่านั้น
จิตวิญญานที่มีความบริสุทธิ์จึงจะเกิดขึ้นได้

สำนักที่บริสุทธิ์ในแต่ละชีวิต จะเป็นเสมือนผู้สังเกตพฤติกรรมทุกอย่าง
ของชีวิต แต่จะไม่ได้รับอิทธิพลจากความสุขหรือความทุกข์ร้อนของชีวิต เปรียบเสมือน
หนึ่งนกสองตัวเกาะอยู่บนต้นไม้ ตัวหนึ่งกระโดดเที่ยวกินผลไม้ตามกิ่งก้านต่างๆ เมื่อได้
ทานผลไม้ที่มีรสหวานหอมก็เกิดความสุข แต่เมื่อได้ทานผลไม้ที่มีรสเปรี้ยวหรือขมก็จะเกิด
ความทุกข์ ส่วนนกอีกตัวหนึ่งนั้น จะเกาะไม้คอยเฝ้าดูนกอีกตัวอย่างสงบนิ่ง ไม่เปลี่ยนแปลง
ในไม่ช้านกตัวที่หนึ่งก็เริ่มที่จะสนใจในความสงบนิ่ง และความเพลิดเพลินที่ไม่
เปลี่ยนแปลงของนกตัวที่สอง มันจึงหยุดและจ้องมองกลับไปทวนตัวที่สอง และในภาวะของ
ความเพลิดเพลินที่มีความสมบูรณ์นั่นเอง นกตัวที่หนึ่งก็ได้หายไป เพราะมันได้ประสาน
กลมกลืนเป็นหนึ่งเดียวกับนกตัวที่สองเสียแล้ว ชีวิตมนุษย์นั้นจะมีความโลดเต้นไปตามความ
สุขและความทุกข์ที่ผ่านเข้ามาในชีวิต ตามเมื่อชีวิตเริ่มสนใจในสำนักบริสุทธิ์ที่ซ่อนอยู่ในตน
เอง และติดตามเฝ้าดูความรู้สึกนั้นอยู่เสมอ ไม่ช้าชีวิตก็จะประสานกลมกลืนเป็นหนึ่ง
เดียวกับสำนักบริสุทธิ์นั้น

จิตของมนุษย์โดยทั่วไปนั้นเปรียบเสมือนสิ่งที่ไม่อยู่สุขตัวหนึ่ง ที่เมา
มายด้วยความปรารถนาอันไม่สิ้นสุด รุ่งไปมาอย่างมืดบอดเพื่อแสวงหาความสุขจากวัตถุ
ต่างๆ สิ่งแล้วสิ่งเล่า และถูกรอบงำด้วยความละโมภ ความอิจฉาริษยา และความ
ทงตงที่เปรียบเสมือนหนึ่งแมลงป่องพิษร้ายต่อเขา เจ้าลิงหรือจิตมนุษย์จึงโลดเล่นไปใน
ชีวิตด้วยความโกรธและความไม่พอใจต่างๆ ดังนั้นผู้ชนะที่ยิ่งใหญ่ที่สุดบนพื้นพิภพนี้ จึงคือผู้ที่
สามารถเอาชนะจิตใจของตนเองได้ ซึ่งมนุษย์จะสามารถบรรลุถึงความสุขสงบที่ล้ำเลิศ
และตัวตนภายในที่แท้จริงได้ ก็ต่อเมื่อสามารถทำให้กระแสคลื่นของจิตสำนึกและจิตใต้
สำนึกของจิตมนุษย์นั้นสงบลง

การปรับร่างกายให้มีสภาพที่ถูกต้องเหมาะสม ด้วยการฝึกอาสนะ

และด้วยการทานอาหารที่ถูกต้อง จะทำให้อารมณ์ความรู้สึกของมนุษย์มีความสมดุลมากขึ้น ซึ่งเป็นการเตรียมจิตให้พร้อมที่จะเกิดพัฒนาการขึ้นได้ อัลเบิร์ต ไอน์สไตน์ นักวิทยาศาสตร์คนสำคัญเอง ก็เคยกล่าวไว้ว่า "ตามทัศนะของผมแล้ว การทานอาหารมังสวิรัต จะส่งผลให้เกิดประโยชน์ทางกายภาพต่ออารมณ์และจิตใจของมนุษย์ได้อย่างมาก"

จิตสำนึกของมนุษย์นั้น เปรียบเสมือนหนึ่งม้าป่า 10 ตัว (อวัยวะรับ และแสดงความรู้สึกทั้ง 10) ที่มีกิจกรรม่วนวายไม่หยุดนิ่งอยู่ตลอดเวลา ม้าป่าทั้งสิบจะขับ ให้จิตใจของมนุษย์มีความปรารถนาออรอบทิศทาง ทำให้จิตขาดพลังที่จะมุ่งไปสู่เป้าหมาย อันเป็นอุดมคติได้

จากการทดลองที่เรียกว่า "การงดใช้ประสาทรับความรู้สึก" (Sensory Deprivation Experiment) ผู้ทดลองจะแช่ตัวอยู่ในถังน้ำอุ่นที่มีอุณหภูมิเท่ากับผิวหนัง ของมนุษย์ เพื่อไม่ให้ผิวหนังเกิดความรู้สึกใดๆ มือและเท้าจะถูกมัดไว้ไม่ให้เคลื่อนที่ ตาจะถูกปิดเพื่อไม่ให้มองเห็นสิ่งต่างๆ และระหว่างที่ทำการทดลองก็จะไม่มีการทานอาหาร การรับประทานอาหาร การพูด การร้องเพลงหรือการส่งเสียงใดๆ ไม่มีกิจกรรมใดๆ เกี่ยวกับ เรื่องเพศ และในห้องก็จะไม่มีเสียงรบกวนหรือกลิ่นรบกวนใดๆ เลย อวัยวะรับและแสดง ความรู้สึกทั้งสิบนี้จะถูกกำหนดไม่ให้งานระหว่างการทดลอง เมื่อผู้ทดลองอยู่ในภาวะ เช่นนี้ไม่นาน ก็จะหลับไปเป็นเวลายาวนานถึง 24 ชั่วโมงโดยที่อวัยวะทั้งสิบไม่ได้ทำงาน เลย จิตสำนึกของผู้ทดลองจะไม่ทำงาน จนสำนึกผู้ทดลองจะลืมเรื่องช่วงเวลาไป หลังจากตื่นขึ้น ผู้ทดลองมักกล่าวว่าในขณะที่หลับไป ตนจะฝันเห็นภาพที่มีความสวยงาม เหมือนความเป็นจริง เหมือนกับการฝันกลางวันหรือการจินตนาการ ในขณะที่ตนเองยังตื่น อยู่ (Waking fantasies) เป็นภาพที่ชัดเจนอย่างที่คุณไม่เคยฝันเห็นมาก่อน และแม้ แต่บุคคลที่กล่าวว่าตนเป็นคนที่ไม่ค่อยมีจินตนาการ ก็ยังมีประสบการณ์ที่เห็นภาพที่เหมือน หนึ่งจินตนาการที่สดใส ซึ่งสามารถดึงดูดความสนใจของคุณได้อย่างมาก จนบุคคลรู้สึกซบ- ซาบไปกับภาพยนตร์ที่เกิดขึ้นภายในอย่างดื่มด่ำ

เมื่ออวัยวะรับและแสดงความรู้สึกนั้นหยุดทำงานลง จิตสำนึกของ มนุษย์ก็หยุดทำงานไปด้วย จิตของมนุษย์จะตั้งลึกลงสู่ระดับจิตใต้สำนึก ที่ความฝัน ความ จำ และความคิดที่ลึกซึ้งต่างๆ นั้นทำงาน ในขณะที่จิตไม่ได้รับการรบกวนจากภายนอก ภาพเหล่านี้จะประกอบและประสานกันครั้งแล้วครั้งเล่า จนกลายเป็นภาพของจินตนาการที่ มีความงดงาม ที่มีความชัดเจนเหมือนหนึ่งได้เกิดขึ้นจริงๆ

ผู้ที่ได้รับการทดลองส่วนมาก จะสามารถไปลึกได้เพียงระดับของจิต- ใต้สำนึกเท่านั้น แต่ก็มีคนบางคนเหมือนกัน ที่ไปได้ไกลกว่านั้น ประสบการณ์ในอ่างน้ำ อุ่นนั้น จะสามารถเปลี่ยนแปลงชีวิตของคนกลุ่มนี้ได้โดยสิ้นเชิง เพราะหลังจากที่จิตสำนึก ไม่ทำงานแล้ว คนกลุ่มนี้ยังสามารถควบคุมให้จิตใต้สำนึกของคุณมีความสงบลงด้วย และ พวกเขาก็ได้ประสบกับภาวะที่มีความเบิกบานอย่างไร้ขอบเขต ความรู้สึกที่ไม่แบ่งแยกและ

เป็นหนึ่งในเดียว ที่มีความคล้ายคลึงกับคำอธิบายของนักพรต และนักบวชในโบราณสมัยที่พยายามที่จะแสวงหาวิธีที่จะรวมเป็นหนึ่งในเดียวกับตัวตนที่แท้จริง หรือความเป็นพระเจ้าได้ บุคคลบางคนถึงกับกล่าวว่า ตนรู้สึกเหมือนว่า "ได้เป็นศูนย์กลางของจักรวาล"ทีเดียว

ประวัติศาสตร์ของมนุษย์ในทุกยุคสมัยนั้น มักจะมีบุคคลบางคนที่ไม่พอใจกับประสบการณ์ของจิตในระดับจิตสำนึกและจิตใต้สำนึกอยู่เสมอ และคนเหล่านั้นก็มักจะพยายามแสวงหาวิธีการที่จะยกจิตไปให้พ้นจากข้อจำกัดดังกล่าว ซึ่งบุคคลเหล่านี้ ได้แก่ บรตราโยคี นักบวช พ่อมด หมอผี นักสะกดจิต ฯลฯ พวกเขาจะใช้วิธีการที่แปลกประหลาดและส่วนใหญ่จะสร้างความเจ็บปวด เพื่อปรับระดับของความรู้สึกของตนให้มีความนิ่ง เพื่อว่าจิตสำนึกระดับต่ำของจิตจะหยุดทำงาน และจิตจะสามารถดึงลึกเข้าสู่ความเป็นอมตะที่สถลใสภายในได้ นักบวชจำนวนมากได้หันหลังให้กับสังคม เข้าไปใช้ชีวิตในป่าเขา และพยายามที่จะระงับการทำงานของอวัยวะต่างๆ ตามยอดเขา และในถ้ำลึก หลายคนพยายามควบคุมคลื่นของตนด้วยการอดอาหารเป็นเวลานาน ควบคุมการใช้หลอดเสียงของตนโดยการไม่พูดเลย ใช้ชีวิตโสดและไม่ร่วมในกิจกรรมทางเพศใดๆ พยายามที่จะไม่เคลื่อนไหวหรือเคลื่อนไหวเป็นเวลาหลายชั่วโมง คิ่มีค่าอยู่กับความสุขสงบลึกซึ้งภายในของตน

คนบางประเภทนั้น จะแสวงหาวิธีการควบคุมประสาทรับความรู้สึกของตนด้วยวิธีการที่ตรงกันข้าม คือแทนที่จะหยุดการทำงานของอวัยวะเหล่านี้ จะกลับกระตุ้นให้อวัยวะต่างๆทำงานอย่างหนักหน่วงด้วยภาพต่างๆมากมาย ด้วยเสียงอันอึกทึก ด้วยการเคลื่อนไหวอยู่อย่างไม่หยุดนิ่ง เมื่อการกระตุ้นความรู้สึกนั้น เป็นไปอย่างหนักหน่วงจนถึงที่สุด ความรู้สึกต่างๆจะชาตั้น จนไม่รู้สิ่งต่างๆอีกต่อไป เหมือนหนึ่งนิรลที่ชาตไป เนื่องจากได้รับกระแสไฟฟ้าที่แรงสูงจนเกินไป คนประเภทนี้ได้แก่ พวกซูฟี ที่จะเดินรำแบบหมุนตัวเองไปรอบๆอย่างรวดเร็วจนจะทวีความเร็วขึ้นเรื่อยๆ เดินไปจนกระทั่งหมดสติล้มลงไป แล้วเกิดปิติขึ้นในจิตส่วนลึก นักบวชชาวเผ่าคาริบเบียนในทวีปอเมริกาที่จะเดินรำอย่างรวดเร็วจนตามจังหวะกลองที่ระวอย่างบ้าคลั่ง ร้อง ทบมือ และกระโดดตัวลอย จนกระทั่งหมดแรง จนกระทั่งประสาทความรู้สึกต่างๆไม่ทำงาน เพื่อให้จิตดึงเข้าสู่สำนึกส่วนลึก

ผู้ที่คลั่งไคล้ในศาสนาหลายนิกาย ได้เลือกวิธีการที่รวดเร็วจนที่สุดและค่อนข้างจะโหดเหี้ยมอย่างที่สุด ในการทำให้ระบบประสาทเกิดความเจ็บปวดจนไม่สามารถจะทนได้อีกต่อไป ประสาทจะเกิดความชาตั้นและหยุดทำงานไป เช่น

ชาวคริสต์ที่คลั่งศาสนาบางนิกาย จะเขียนติดตนเองจนเลือดอาบ

โยคีบางพวกจะนอนบนเตียงตะปู หรือนั่งบนบัลลังก์ที่ทำด้วยดาบอันแหลมคม

พระเซ็นในญี่ปุ่น จะไปนั่งภาวนาอยู่ใต้น้ำตกที่เย็นจัด

อินเดียนแดงเผ่าซิวซ์ จะนั่งทรมาณตนกลางแสงแดดแผดเผา ในทะเล

ทรายที่ร้อนระอุและแห้งแล้ง

ผู้แสวงหาธรรมชาธิเบตจะนั่งเปลือยกาย กาวนาอยู่นานนับชั่วโมงบน

ภูเขาหิมะ

วิธีการเหล่านี้ทำให้ระบบประสาทของผู้ปฏิบัติ เกิดความชาต้านจนไม่ทำงาน จิตของบุคคลบุคคลจึงสามารถตั้งสติเข้าสู่จิตสำนึกพิเศษระดับสูง จนสามารถตระหนักถึงความสุขสงบที่จะได้รับจากสำนักบริสุทธิที่เป็นอมตะได้ แต่ในโลกนี้จะมีบุคคลจำนวนไม่มากนัก ที่จะสามารถทนต่อวิธีการอันทารุณเหล่านี้ได้

การปฏิบัติสมาธิภาวนานั้น เป็นวิธีการที่เป็นสากล เป็นธรรมชาติ และง่ายต่อการฝึก กระทั่งแม้แต่เด็กเล็กก็สามารถที่จะหัดได้ ซึ่งจะช่วยให้มนุษย์สามารถที่จะไปถึงสภาวะที่สุขสงบลึกล้ำได้เช่นกัน โดยไม่ต้องไปอดอาหารบนป่าเขาเป็นเวลา 40 วัน หรือทรมานตนเองด้วยหอกหรือดาบนั้นเลย เพราะความสามารถในการบรรลุถึงสภาวะที่สุขสงบที่แท้จริงนั้น เป็นสิทธิตามธรรมชาติของมนุษย์ทุกคน

การปฏิบัติสมาธิภาวนานั้นจะฝึกได้โดย เริ่มจากการทำให้อวัยวะที่เกี่ยวข้องความรู้สึกทั้งหมดนั้นสงบลง โดยการนั่งนิ่งในท่าที่ไม่มีเคลื่อนไหว มือประสานกันบนตัก นิ้วมือเกี่ยวกันม่นไว้ การฝึกสมาธิหลายแบบนั้นจะใช้การนับประคำอย่างมีจังหวะ จะใช้บทสวดหรือการร้องเพลง จะใช้การแกว่งตัวให้เป็นจังหวะ ใช้การเดินจงกรมอย่างเป็นจังหวะ หรือบ้างก็จะเดินรำอย่างเป็นจังหวะ จริงอยู่จังหวะที่เกิดขึ้นจะกล่อมให้ความวุ่นวายของจิตสำนึกนั้นสงบลง แต่การฝึกดังกล่าวอวัยวะบางส่วนของร่างกายจะยังคงทำงานอยู่ จิตสำนึกจึงจะยังคงทำงานอยู่บ้าง แม้ว่าจะน้อยลงก็ตาม ดังนั้นในการฝึกสมาธิ บุคคลจึงควรจะต้องประสานมือให้ตั้งอยู่บนตัก ทำควรวจะหยุดนิ่งไม่ไหวติงด้วยเหตุนี้จึงได้มีการแนะนำให้มีการจัดท่าให้อยู่ในท่าอาสนะท่าหนึ่ง ที่เรียกว่าท่าดอกบัว (Lotus Post) ขึ้น อาสนะท่านี้ออกแบบขึ้นสำหรับการปฏิบัติภาวนาสมาธิ ปลายเท้าขวาจะขัดอยู่ระหว่างโคนขาซ้าย และปลายเท้าซ้ายจะขัดอยู่ระหว่างโคนขาขวา

ที่เมืองลอนดอนมีการทดลองทางวิทยาศาสตร์ เกี่ยวกับคลื่นสมองของมนุษย์เมื่อนั่งอยู่ในท่าดอกบัว นักวิทยาศาสตร์พบว่าคลื่นเบตาที่มีความวุ่นวาย และมีจังหวะที่รวดเร็วานั้น จะเปลี่ยนเป็นคลื่นอัลฟาที่มีจังหวะที่ช้าและสงบขึ้นโดยทันทีเมื่อบุคคลนั่งอยู่ในท่านี้ และเมื่อมีการก่อการรบกวนโดยการใช้เสียงดังๆ ใช้แสงที่จ้ามากๆ และใช้วัตถุที่เย็นจัดรบกวนผู้ที่กำลังอยู่ในอาสนะท่านี้ การตอบสนองต่อการรบกวนนั้นก็เกิดขึ้นจะน้อยกว่าผู้ที่นั่งอยู่ในท่านอื่น แสดงให้เห็นว่าท่าดอกบัวสามารถทำให้ผู้ฝึกสมาธิสามารถเข้าสู่สมาธิได้อย่างลึกซึ้งยิ่งขึ้นกว่าเดิม ท่านั่งดอกบัวจะปรับสภาพของร่างกายและจิตใจให้พร้อมแก่การปฏิบัติภาวนา เหตุผลข้อหนึ่งสำหรับการอธิบายปรากฏการณ์นี้ก็คือ การนั่งท่าดอกบัวนั้นแรงกดของสันเท้าต่อลำตัว จะส่งผลต่อศูนย์หลังระดับล่าง 2 ศูนย์ (คูเรื่องอาสนะ) ซึ่งจะทำหน้าที่ควบคุมการทำงานของอวัยวะเพศและอวัยวะขับถ่าย ดังนั้นเมื่อ

บุคคลนั่งอยู่ในท่านั้น อวัยวะทั้งสองก็จะไม่ทำงาน ทำให้พลังงานทั้งหมดของร่างกายได้รับการใช้ไปในทางที่จะทำให้จิตมีความละเอียดอ่อน และมีความกว้างขวางมากขึ้น นอกจากการที่จะนั่งลงในท่าดอกบัวเพื่อไม่ให้เท้า อวัยวะสืบพันธุ์และอวัยวะขับถ่ายทำงานแล้ว ผู้ฝึกภาวนายังไม่ควรถามที่ท้องมด หรืออ่านคัมภีร์ใดๆด้วย ทั้งนี้เพราะหากหลุดเสียงยังคงทำงานอยู่ และหูก็ยังคงได้ยินเสียงของตนเองอยู่ บุคคลก็จะยังไม่สามารถยกระดับจิตใจให้ไปถึงขั้นสูงสุดได้ เพราะจิตสำนึกบางส่วนจะยังคงทำงานอยู่ จากนั้นให้หลับตาลงเพื่อปิดประสาทรับภาพของร่างกายเสีย การฝึกภาวนาในบางสำนักนั้นสอนให้บุคคลนั่งเพ่งเทียนหรือลูกแก้ว จริงอยู่ที่การฝึกดังกล่าวสามารถช่วยให้หลังจิตมีความแข็งกล้าขึ้น เพราะว่าการตั้งสมาธิอย่างแน่นแน้น จะก่อให้เกิดพลังจิตขึ้นได้เสมอ ซึ่งวิธีการนี้บรรดานักสะกดจิตมักนิยมใช้ แต่การใช้เพียงพลังจิตในส่วที่หยายนั้น จะไม่สามารถทำให้จิตพัฒนาไปสู่สภาวะที่มีความละเอียดอ่อนได้ เพราะสายตายังคงทำงานอยู่ จึงทำให้จิตสำนึกนั้นยังคงทำงานอยู่ด้วย ทำให้การตั้งสติลงไปให้ถึงจิตสำนึกพิเศษนั้น จะกระทำได้อย่างยากขึ้น ดังนั้นการฝึกสมาธิภาวนาจึงควรที่จะต้องหลับตา

การระงับการทำงานของต่อมรับรสในปาก โดยการม้วนลิ้น จะทำให้ประสาทรับรสไม่ทำงาน ส่วนประสาทหูและประสาทการรับกลิ่นนั้น เป็นอวัยวะที่เราไม่สามารถจะควบคุมสภาพแวดล้อม ให้มีสภาพที่เอื้อต่อการไม่ทำงานของมันได้อย่างง่ายนัก นิโอบิยามนนิสจึงได้เสนอวิธีการที่จะใช้จินตนาการ เพื่อช่วยยกระดับจิตให้ไปให้พ้นจากคลื่นรบกวนจากสิ่งแวดล้อมภายนอกได้ ซึ่งในปัจจุบันนักจิตวิทยาจำนวนมาก เริ่มที่จะตระหนักถึงอำนาจของการใช้จินตนาการในการสร้างสภาวะจิตแล้ว ในการฝึกปฏิบัติสมาธินั้น ผู้ฝึกการจะใช้จินตนาการ เพื่อช่วยแยกจิตออกจากการรบกวนของสิ่งแวดล้อมภายนอก จนแม้ว่าผู้ฝึกจะนั่งอยู่กลางเมืองที่มีความวุ่นวายมากที่สุด ก็จะสามารถรู้สึกถึงความสงบ อันลึกซึ้งภายในได้ บุคคลจะรู้สึกถึงความเงิบและความโดดเดี่ยวเหมือนหนึ่งกำลังนั่งอยู่บนยอดเขาเพียงผู้เดียว ซึ่งเทคนิคในการฝึกสมาธิและการสร้างจินตนาการต่างๆ บุคคลจะสามารถเรียนได้จากอาชาเรย์ที่ได้รับการฝึกมาแล้วเป็นอย่างดี (ดูบทที่ 2)

การเตรียมร่างกายให้พร้อมในท่านั่งดอกบัวและการจินตนาการ จะช่วยให้ผู้ฝึกสามารถ ยกระดับจิตของตนให้เข้าสู่ภาวะของจิตใต้สำนึก และจิตสำนึกพิเศษได้โดยไม่ต้องมีอ่างน้ำอุ่น ห้องทดลอง หรือการทรมานกายด้วยวิธีต่างๆเลย ด้วยเหตุนี้จึงมักจะมีผู้กล่าวกันว่า ที่จริงแล้วการฝึกสมาธิภาวนานั้น เริ่มต้นกันที่จิตระดับจิตใต้สำนึก

เมื่อจิตสำนึกหยุดทำงาน จิตจะค่อยๆเข้าไปสู่จิตใต้สำนึก ทำให้ทุกสิ่งทุกอย่างที่อยู่ในความคิดและความจำต่างๆ เช่นภาพความหลังในอดีต แผนการเกี่ยวกับอนาคต และความวิตกกังวลต่างๆ ประสบการณ์ชีวิต และภาพของเหตุการณ์ที่ได้เผชิญมาตลอดวัน ความเสียใจหรือภาคภูมิใจต่อการกระทำที่ตนเองได้กระทำมาแล้ว ความกังวลใจต่อเหตุการณ์ที่ยังมาไม่ถึง ความหวังและสิ่งที่ตนปรารถนาจะได้ แผนการทำงานต่างๆ การร่าง

การเขียนจดหมาย รายการอาหาร รายการการจ่ายตลาด การวิเคราะห์ความชั่วร้าย
 ของผู้อื่น และการวิเคราะห์ความดีของตน ฯลฯ ความคิดเหล่านี้จะหนึ่งพรุเข้าสู่จิตใจ
 ของตนในขณะที่เริ่มทำสมาธิ นอกจากนี้บุคคลยังอาจจะคิดสงสัยต่อไปว่า "การฝึกสมาธิ
 ภาวนานี้จะให้ประโยชน์อะไรหรือไม่หนอ? เราคิดว่าเราจะสามารถสงบจิตใจได้ในการ
 ฝึกสมาธิเสียอีก แต่ผลกลับดูเหมือนว่า เราจะคิดมากขึ้นกว่าเก่าเสียด้วยซ้ำ" จิตได้สำนึก
 จะวากวน ปั่นป่วน ความคิดต่างๆจะวิ่งว่อนทั่วไปหมด ตามปรกติแล้ว เมื่อจิตสำนึก
 ทำงาน จิตได้สำนึกเหล่านี้จะถูกกักไม่ให้มีความวุ่นวายมากนัก ดังนั้นเมื่อจิตสำนึกหยุด
 ทำงานลง จิตได้สำนึกเหล่านี้ก็จะมีมากขึ้น จนทำให้บุคคลรู้สึกว่ามีเรื่องคิดมากขึ้น
 ได้ การฝึกปฏิบัติสมาธิบางชนิดที่มุ่งเพื่อแสวงหาความว่าง หรือเพื่อที่จะไม่คิดอะไรเลย
 จึงเป็นสิ่งที่ทำไม่ได้ในความเป็นจริง เพราะแม้ว่าจิตจะคิดว่าตนไม่ได้คิดอะไรเลย จิตก็
 ยังคงคิดถึงความไม่มีอะไรอยู่

วิธีการฝึกสมาธิแบบหนึ่งที่ใช้ได้ผลอย่างดีที่สุดก็คือ การบริกรรมมนตรา
 (Mantra) ซึ่งเป็นวิธีการที่มีการใช้กันมาแล้วเป็นเวลาหลายพันปี มंत्रานั้นเป็นศัพท์ใน
 ภาษาสันสกฤต หมายถึงสิ่งที่สามารถปลดปล่อยจิตให้เป็นอิสระได้ มंत्रาจะเป็นเหมือน
 หนึ่งจรวดที่จะนำจิตให้ตั้งมั่นไปจาก อิทธิพลของจิตสำนึกกระตุกต่ำได้ ทำให้จิตผ่านมา
 สำนึกพิเศษและผ่านเลยไป จนสามารถรวมเป็นหนึ่งเดียวกับสำนึกสากลของจักรวาลได้ การ
 ฝึกสมาธิภาวนาที่ถูกต้อง ด้วยการเพ่งจดจ่อจิตให้อยู่กับมนตราอย่างแรงกล้า ยังจะทำให้
 พลังจิตอันมหาศาลเกิดขึ้นได้ชั่วฉับ

การฝึกสมาธิภาวนานั้นในภาษาสันสกฤตเรียกว่าซาดหะนา (Sadhana)
 ซึ่งหมายถึงการสร้างความพยายาม ดังนั้นการเพ่งจิตให้จดจ่ออยู่กับมนตรา ให้เหมือนหนึ่ง
 มารดาที่มีจิตใจจดจ่ออยู่กับลูกน้อยที่กำลังป่วยหนัก เหมือนหนึ่งนักเคมีที่มีจิตจดจ่ออยู่กับงาน
 วิจัยของตน หรือเหมือนหนึ่งหมอคูที่มีจิตจดจ่ออยู่กับลูกแก้วใสของตน จึงมีความสำคัญมาก
 ความตั้งใจอย่างแน่วแน่ในบางสิ่งบางอย่าง จะช่วยให้บุคคลเกิดพลังจิตพิเศษที่จะช่วยยก
 จิตให้ไปสู่ระดับที่มีความละเอียดอ่อนขึ้นได้ฉับไฉน การตั้งจิตใจอย่างแน่วแน่ในมนตราก็จะ
 ช่วยให้ผู้คล่มีจิตใจที่ละเอียดอ่อนมากขึ้นฉับนั้น ในกรณีการฝึกสมาธิภาวนาบางระบบ ที่
 สอนให้บุคคลบริกรรมเสียงเฉพาะบางเสียง โดยไม่ต้องให้ผู้คล่เพ่งจิตจดจ่ออยู่กับอุดมคติ
 หรือความหมายมนตราเลยจึงทำให้ จิตสามารถผ่อนคลายได้อย่างมาก แต่จากการ
 ทดลองวัดคลื่นสมองแล้วก็ปรากฏว่า การฝึกสมาธิโดยวิธีนี้ เวลาจำนวน 40% ที่ผู้ฝึกสมาธิ
 ใช้ไป จะเป็นคลื่นสมองในลักษณะของการนอนหลับมากกว่า ซึ่งการนอนหลับชนิดนี้ บรรดา
 โยคีเรียกว่า "นิทรา สมาธิ" หรือการรวมเป็นหนึ่งเดียวกับสำนึกของการหลับ ดังนั้น
 การเพ่งจิตให้จดจ่ออยู่กับมนตราจึงเป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญมาก เพราะแทนที่จิตจะอยู่
 ในสภาพของการนอนหลับ มันจะกลับถูกกระตุ้นให้เกิดกิจกรรมทางจิตอย่างเข้มข้น ดังนั้น
 พลังจำนวนมากก็จะไหลผ่านจิตได้ และเมื่อมีการวัดคลื่นสมองของผู้ที่ฝึกสมาธิแบบนี้โออิ-

แมนนิสตู ก็ปรากฏว่าคลื่นสมองมีความแตกต่างกันไป จากคลื่นสมองที่ได้รับจากการฝึกสมาธิแบบการพักพ่อนโดยสิ้นเชิง (ดร. เจมส์ คอรับาย คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัย แสตนฟอร์ด 1977)

มนตรานั้นมีคุณสมบัติสามประการคือ เพื่อที่จะช่วยหล่อเลี้ยงให้จิตที่ไม่อยู่นิ่งนั้น มีความสงบมากขึ้น มีพลังมากขึ้น และสามารถเคลื่อนไปสู่จิตระดับที่มีความละเอียดอ่อนมากขึ้น มนตรานั้นจะต้องมีจังหวะที่สม่ำเสมอ สามารถเปล่งออกเป็นเสียงได้ และมีความหมายที่เป็นอศมคติ

มนตรานั้นจะต้องมีจังหวะ มีสองพยางค์เพื่อว่าบุคคลจะสามารถบริกรรมได้อย่างต่อเนื่องกันไปตามจังหวะของการหายใจ เป็นมนตราที่มีความสอดคล้องกับลมหายใจของมนุษย์ อิทธิพลพิเศษของมนตราที่เกิดขึ้นเมื่อจิตจดจ่ออยู่กับมันก็คือ จิตจะสามารถไปพ้นจากความเขลา และมายาการของจิตชั้นที่ต่ำกว่าได้ ซึ่งการหายใจนั้นจะส่งผลต่อระดับของสภาวะจิตแต่ละระดับได้ ดังเช่นที่จะสามารถสังเกตได้ว่า เมื่อเวลาที่บุคคลเกิดความโกรธหรือผิดหวังขึ้น ลมหายใจนั้นจะสั้นและเร็ว แต่เมื่อใดที่ใจจดจ่ออยู่กับงานอย่างใดอย่างหนึ่งอย่างลึกซึ้ง ลมหายใจจะกลับลึกและยาวขึ้น ซึ่งการหายใจนั้นจะมีความเกี่ยวข้องกับกระแสของพลังชีวิตที่เรียกว่า "ปราณา" ในร่างกายอย่างมาก และปราณานั้นก็จะมีอิทธิพลต่อจิตอย่างมาก ถ้าการหายใจสั้นและไม่สม่ำเสมอ ปราณาจะไม่เป็นระบบและยุ่งเหยิง จิตจะเกิดความวุ่นวาย การรับรู้และความคิดต่างๆก็จะไม่กระจ่างแจ้ง ดังนั้นการควบคุมการหายใจที่เรียกว่าปราณายาม (Pranayama) นั้น จึงเป็นบทเรียนการฝึกสมาธิที่สำคัญบทหนึ่ง เมื่อลมหายใจช้าและสม่ำเสมอมากขึ้นเท่าใด ปราณาจะสามารถประสานกันได้มากขึ้น และจิตก็จะเกิดสมาธิและถูกควบคุมได้ง่ายขึ้น การควบคุมจังหวะการหายใจจะทำให้บุคคลสามารถควบคุมปราณาได้ และเมื่อควบคุมปราณาได้ บุคคลก็จะสามารถควบคุมจิตได้ และเมื่อสามารถควบคุมจิตได้บุคคลก็จะสามารถบรรลุถึงภาวะที่หลุดพ้นจากพันธนาการทั้งมวลได้

มนตราควรจะต้องมีเสียงเฉพาะ และมีลักษณะกระแสคลื่นที่เฉพาะตัวแบบหนึ่ง ซึ่งเมื่อได้มีการบริกรรมขึ้นในใจแล้ว ก็จะสามารถปรับกระแสคลื่นของจิตมนุษย์แต่ละคน ที่มีความแตกต่างกันตามธรรมชาตินั้น ให้มีความละเอียดอ่อนขึ้นได้ ทุกขสิ่งในจักรวาลนั้นมีกระแสคลื่นที่มีจังหวะเฉพาะของตน และมีความประสานกับจิตสากลในรูปแบบที่เฉพาะเจาะจงไป จากจังหวะของกระแสคลื่นที่มีการเคลื่อนไหวที่แตกต่างกันของอิเล็กตรอนเหล่านี้ ตั้งแต่กระแสคลื่นของรังสีอัลตราไวโตนิก จนถึงกระแสคลื่นที่ไม่มีเสียง เสียงเพลง เสียงกลอง การหมุน และการสะบัด การหัวเราะและร้องไห้ ทุกขสิ่งเป็นวงดุริยางค์วงใหญ่ในกระแสคลื่นสากลอันกว้างใหญ่ ลำนำกวีสิทธ์สากลอันเป็นอมตะ ที่เจียบและนิ่งดังมหาสมุทรแห่งความสงบสุข ที่ไม่มีกระแสคลื่นใดจะรบกวนได้ ที่เคลื่อนไปเป็นเส้นตรงสู่วันคราภาพนั้น จะเป็นแหล่งกำเนิดที่ยิ่งใหญ่ ของจังหวะการเคลื่อนไหวที่

ไม่หยุดหย่อนเหล่านี้ (คู่อภิปราย)

บรรดานักพรตโบราณ ผู้ซึ่งได้พยายามรวมจิตของตนให้เป็นหนึ่งเดียวกับสำนักบริสุทธินั้น ต่างตระหนักดีว่าสิ่งต่างๆ ในจักรวาลล้วนแต่เป็น กระแสคลื่นที่มีความถี่แตกต่างกันเท่านั้น และด้วยอำนาจแห่งความตระหนักรู้ ทำให้คนกลุ่มนี้สามารถเข้าใจกฎการประสานกันของกระแสคลื่นต่างๆ ในจักรวาลได้ นักพรตเหล่านี้จึงได้สร้างศาสตร์แห่งการใช้คลื่นเสียง ที่จะส่งอิทธิพลต่อจังหวะของกระแสคลื่นที่มีอยู่ในสรรพสิ่งชนิดต่างๆ ได้ โดยไม่ต้องใช้เครื่องกลอันซับซ้อนเลย คนตรีที่โยคีชื่อชิวะ (Shiva) ได้ประพันธ์เมื่อประมาณ 7000 ปีมาแล้วนั้น มีความอ่อนโยนและมีความสอดคล้องกับ จังหวะของความ เป็นไปในธรรมชาติมาก จนหากมีการบรรเลงเพลงบทต่างๆ ในฤดูกาลเฉพาะ หรือ ในช่วงเวลาเฉพาะในวันหนึ่งๆ เช่น ตอนเช้า ตอนเย็น หรือกลางดึกแล้ว ก็จะสามารถทำให้ผู้ฟังเกิดอารมณ์ที่เคลิบเคลิ้มอ่อนไหวไปกับบทเพลงได้ ทำให้ผู้ฟังเกิดความกล้าหาญ อดทน มานะอดุสาหะ ทำให้ผู้ฟังเกิดความเมตตาสงสารผู้ทุกข์ยากต่างๆ หรือทำให้เกิดความรู้สึกว่าทุกสิ่งทุกอย่างในจักรวาลนั้น ล้วนเป็นหนึ่งเดียวกันได้เป็นต้น จนมีผู้กล่าวว่า อัศจรรย์ทางดนตรีนั้น จะไม่เพียงแต่สามารถสะกดอารมณ์ของผู้ฟังได้เท่านั้น แต่จะยัง

สามารถสะกดธรรมชาติได้ด้วย เช่นจะสามารถทำให้อากาศร้อนอบอ้าว หรือทำให้ฝนตกได้ ตั้งใจปรารถนา แม้จะด้วยการใช้วิธีเปล่งเสียงเพียงอย่างเดียวเท่านั้นก็ตาม

ในบรรดาศาสตร์เรื่องเสียงทั้งหมดนั้น มंत्रาเป็นศาสตร์ที่มีความลึกซึ้งมากที่สุด ครูจะรู้ได้ว่ากระแสคลื่นของบุคคลแต่ละคนนั้น มีความถี่ที่แตกต่างกันอย่างไร กระแสคลื่นของมนุษย์คนหนึ่งๆ จะมีลักษณะเหมือนวงดนตรีประสานเสียง ซึ่งจะเป็นการประสานกันระหว่างจังหวะของเซลล์ต่างๆ ในร่างกาย ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการเต้นของหัวใจ ความคิด หรือการเปลี่ยนแปลงของปฏิกิริยาเคมีในร่างกายก็ตาม หากจังหวะเหล่านี้ช้าลงและมีความละเอียดอ่อนมากขึ้น จนมีความถี่ที่เหมือนกับจังหวะของสำนักบริสุทธิ จิตของบุคคลก็จะสามารถรวมเป็นหนึ่งเดียวกันกับนิรันดรภาพได้ ด้วยการทดลองในเรื่องศาสตร์แห่งเสียงในร่างกายของมนุษย์มาเป็นเวลาหลายปี โยคีจึงได้จัดชุดของเสียงที่เรียกว่ามंत्रาขึ้น เพื่อให้บุคคลสามารถนำไปบริการ ให้เหมาะสมกับจังหวะของกระแสคลื่นในร่างกายมนุษย์ได้ มंत्रาเหล่านี้จะค่อยๆ ปรับให้กระแสคลื่นในร่างกายของมนุษย์นั้นค่อยๆ เปลี่ยนไป จนมีความสอดคล้องใกล้เคียงกับกระแสคลื่นของสำนักบริสุทธิ ที่มีความสงบสูงสุดได้มากขึ้น โยคีในยุคโบราณนอกจากจะจัดชุดของเสียงให้เกิดเป็นมंत्रาที่มีความเหมาะสมกับร่างกายของแต่ละบุคคลขึ้นแล้ว ยังได้รวบรวมเสียงที่ได้ยินจากต่อมต่างๆ ภายในร่างกาย มาจัดระบบให้เป็นภาษาสันสกฤตขึ้นด้วย ภาษาสันสกฤตจึงเป็นภาษาที่เกิดจากเสียงในร่างกายของมนุษย์เอง เมื่อมนุษย์สามารถจะถอนจิตไม่ให้มีความเกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมรอบตัวได้ จิตของมนุษย์จะมีความละเอียดจนสามารถจับกระแสคลื่นภายในร่างกายตนเองได้ชัดขึ้น ดังที่คนบางคนจะได้ยินเสียงจากภายในร่างกายตนเองได้

เมื่ออยู่ในห้องทดลองวิทยาศาสตร์ที่มีการเก็บเสียงให้มีความเงียบสนิท เสียงที่ได้ยินจะได้แก่เสียงที่มีความถี่สูง เสียงการสั่นและการเต้นของอวัยวะต่างๆในร่างกาย เสียงของระบบประสาท และเสียงของจังหวะการไหลของเลือดในร่างกาย เป็นต้น

หลายพันปีมาแล้ว โยคีที่บำเพ็ญสมาธิอย่างสงบในถ้ำลึกบนภูเขา จะสามารถถอนจิตให้พ้นจากการรบกวนของสภาพแวดล้อมต่างๆรอบๆตัวได้ ไม่เพียงเท่านั้น ยังสามารถกระทั่งได้ยินเสียงที่มีความละเอียดอ่อนยิ่งกว่า เสียงของอวัยวะต่างๆในร่างกายได้ด้วย เมื่อบรรดาโยคีเหล่านั้นได้รวมจิตอยู่ตามศูนย์พลังต่างๆในร่างกายตน (คอบทอาสนะ) นักพรตผู้สามารถในอดีต ไม่ว่าจะเป็นชาวพุทธ ผู้เคร่งในลัทธิเต๋าหรือจีน ไบราหม ชาวฮินดู ผู้ฝึกตันตริกโยคะ ชาวคริสต์เตียนและชาวยิว ล้วนจะมีการกล่าวเกี่ยวกับเรื่องความลับของดวงดาวทั้ง 7 โปสทั้ง 7 หรือสัญลักษณ์ที่มีความเกี่ยวข้องกับศูนย์พลังทั้ง 7 ทั้งสิ้น ชาวฮินดู และอินเดียแดงเผ่าต่างๆ ก็ได้มีการกล่าวถึงเรื่องเกี่ยวกับศูนย์พลังทั้ง 7 ไว้ และแม้แต่วิทยาศาสตร์ในยุคปัจจุบันก็เริ่มที่จะสามารถแกะร่องรอยแห่งศูนย์พลังต่างๆเหล่านี้ได้ โดยการใช้เครื่องมือที่รับกระแสคลื่นได้ไว จนสามารถรับได้แม้แต่กระแสคลื่นที่มีความถี่ที่แตกต่างไป จากช่วงความถี่ที่ร่างกายมนุษย์สามารถรับได้ เริ่มวัดของเครื่องมือจะเกิดการไหวหรือกระดิกอย่างแรง เมื่อมีการนำไปจ่อไปในบริเวณนั้น ผิว ที่เป็นตำแหน่งของศูนย์พลังเหล่านี้ โยคีไบราหมที่จดจ่อจิตของตนอยู่กับศูนย์พลังเหล่านี้ จะได้ยินเสียงที่มีกระแสคลื่นที่แตกต่างกันประมาณ 40 อย่าง แล้วเปล่งเสียงออกมา แต่ละเสียงที่เปล่งออกมา ก็ได้กลายเป็นอักษรแต่ละตัวในภาษาสันสกฤตขึ้น ดังนั้น ในบางครั้งจึงมีผู้เรียกภาษาสันสกฤตว่าเป็นมารดาแห่งภาษาด้วย

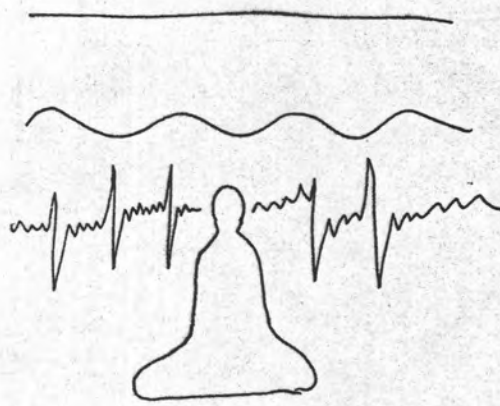
บรรดาโยคีได้รวมเสียงที่มีพลังเหล่านี้ แล้วสร้างให้เกิดเป็นมนตราขึ้น โดยมนตราจะเป็นเสียงที่มีการปรับให้มีความสอดคล้องกับจังหวะคลื่นของสำนักปริสทธิเป็นเวลาหลายพันปีมาแล้วที่มนตราเหล่านี้ จะไม่มีบันทึกลงเป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อป้องกันมิให้ผู้ต้องการแสวงหาอำนาจที่มีขอบบางคน นำมนตราเหล่านี้ไปใช้อย่างไม่ถูกต้องขึ้น มนตราโดยมากจะได้รับการถ่ายทอดจากครูสู่สานุศิษย์ และแม้ในปัจจุบันก็ตาม ผู้ที่ต้องการจะเรียนสมาธิและมนตราที่เหมาะสมเฉพาะสำหรับตน จึงควรที่จะเรียนจากบุคคลที่ได้ฝึกมาดีแล้ว ที่กลุ่มนีโอฮิวแมนนิสเรียกว่าอาชาเรย

บุคคลแต่ละคนนั้นมีกระแสคลื่นที่แตกต่างกัน จึงจะได้รับมนตราที่แตกต่างกันไป เพื่อให้เกิดความเหมาะสมสอดคล้องกับกระแสคลื่นที่มีความแตกต่างกันของแต่ละบุคคลไป มนตราจะเป็นคำในภาษาสันสกฤต ซึ่งมนุษย์ไม่ว่าจะเป็นชาติภาษาใด ก็จะสามารถได้รับประโยชน์จากการบริกรรมมนตราได้ แม้ว่าไม่รู้ตัวก็ตาม ทั้งนี้เพราะมนตราจะช่วยปรับกระแสคลื่นที่มีความแตกต่างกันของแต่ละบุคคล ให้มีความละเอียดอ่อนขึ้น และจะคอยย่นำให้กระแสคลื่นที่ได้รับการเปลี่ยนแปลง ให้มีจังหวะที่ช้าและเป็นระเบียบแล้วนั้น ¹ ความสอดคล้องกับ กระแสคลื่นของสำนักปริสทธิได้มากขึ้น ดังนี้คือ

จังหวะของสำนักบรีสุทธี

จังหวะของมนตรา

จังหวะของจิต

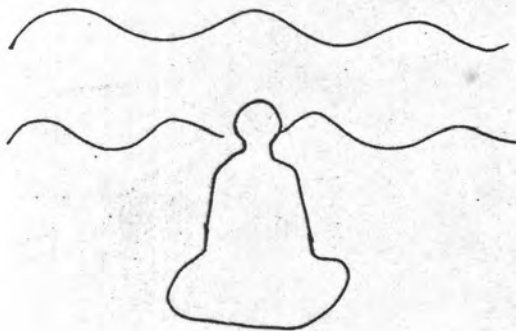


กระแสคลื่นเริ่มแรกของแต่ละบุคคลจะค่อยๆ เปลี่ยนไป จนมีกระแสคลื่นที่สอดคล้องกับกระแสคลื่นของมนตรา

จังหวะของสำนักบรีสุทธี

จังหวะของมนตรา

จังหวะของจิต



ในที่สุดกระแสคลื่นแบบมนตราจะกลืนหายกลายเป็นเส้นตรงเช่นเดียวกับ กระแสคลื่นของสำนักบรีสุทธี ซึ่งจะทำให้กระแสคลื่นของแต่ละบุคคลกลายเป็นเส้นตรงไปด้วย



จังหวะของสำนักบรีสุทธี

จังหวะของจิต



สมองของมนุษย์นั้น ประกอบด้วยเซลล์ประสาทจำนวนมากนับล้านๆ เซลล์เหล่านี้จะก่อให้เกิดกระแสคลื่นแม่เหล็ก-ไฟฟ้าขึ้น เรียกว่า คลื่นสมอง (Brain Wave) ขึ้น ซึ่งคลื่นเหล่านี้จะมีความแปรผันตามสภาวะของจิตในแต่ละชั้น เมื่อนักวิทยาศาสตร์ได้นำเครื่องวัดกระแสคลื่นของสมอง (EEG หรือ Electro-Encephalogram or Electric-brain-writing Machine) มาต่อเข้ากับศีรษะของมนุษย์ขึ้น เครื่องกลนี้ก็จับกระแสคลื่นของสมองของมนุษย์ แล้วเขียนออกมาในลักษณะของกราฟ ด้วยวิธีนี้ ทำให้นักวิทยาศาสตร์สามารถจำแนกคลื่นสมองออกเป็นหลายแบบ ซึ่งคลื่นสมองแต่ละแบบนั้นจะเกิดขึ้นในจิตที่อยู่ในสภาวะที่แตกต่างกันคือ

คลื่นสมองของคนธรรมดาทั่วไปจะมีลักษณะที่ไม่สม่ำเสมอ และเร็ว เรียกว่า คลื่นเบตา (Beta Wave) กราฟนี้แสดงให้เห็นถึงลักษณะโดยเฉลี่ยของคลื่นสมอง ที่มีการทำงานอย่างไม่หยุดนิ่งและไม่สม่ำเสมอ ดังรูปข้างต้น



ส่วนในขณะที่จิตมีความสงบลง สมองจะให้คลื่นที่มีลักษณะที่ต่างออกไป เรียกว่าคลื่นอัลฟา (Alpha Wave) ซึ่งช้ากว่าและมีจังหวะที่สม่ำเสมอกว่า จิตระดับนี้จะสงบ และมีความตื่นตัวสูง ระหว่างการทดลองเรื่องการส่งกระแสจิต หรือ การทดลองเรื่องความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เครื่อง EEG จะตรวจพบว่ามีคลื่นอัลฟาเกิดขึ้นในสมอง และคนจำนวนมากก็เคยประสบกับภาวะที่รู้สึกว่า เวลาและเหตุการณ์รอบตัวนั้นเกิดขึ้นช้าลง เช่นในขณะที่บุคคลกำลังมีสมาธิในการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งอย่างจดจ่อ หรือในขณะที่อารมณ์มีความรู้สึกอย่างใดอย่างหนึ่งอย่างสุดโต่งมาก นักกีฬาหลายคนก็เคยอธิบายประสบการณ์ของตนว่า ได้เคยรู้สึกว่าเวลาช่วงวิกฤตในการแข่งขันนั้น มีการผ่านไปอย่างเชื่องช้ามาก เหมือนหนึ่งกำลังดูภาพสโลว์โมชั่น ซึ่งความรู้สึกนี้มักจะเกิดขึ้นพร้อมกับ ความรู้สึกปล่อยวางทางจิต และในภาวะที่จิตมีความสงบเช่นนี้ จะทำให้การกระทำต่างๆของเขาเป็นไปได้ได้อย่างได้ผลดี โดยไม่ต้องใช้ความพยายามมากนัก

และเมื่อมีการทดลองวัดคลื่นสมอง ของผู้ที่ฝึกได้ฝึกสมาธิแบบนิโธอิวแมนนิส ก็พบว่าระหว่างที่มีการฝึกสมาธินั้น คลื่นสมองจะค่อยๆ ซ้ำลงจากคลื่นที่มีจังหวะที่เร็วและไม่อยู่นิ่งแบบคลื่นเบต้า มาเป็นคลื่นที่ช้าลงและมีความสม่ำเสมอแบบคลื่นอัลฟาทันที และเมื่อผู้ฝึกได้มีจิตจดจ่ออยู่กับมนตรา ระดับพลังงานของคลื่นแบบอัลฟาก็จะสูงขึ้นเรื่อยๆ นอกจากนี้เมื่อมีการใช้คอมพิวเตอร์วิเคราะห์กระแสคลื่นของมนตรา ก็ปรากฏว่ามีลักษณะของคลื่น จังหวะและความถี่ที่คล้ายคลึงกับคลื่นอัลฟา แต่ความถี่ของสมองจะมีลักษณะที่ช้ากว่า นี่จึงแสดงให้เห็นว่าจังหวะที่ละเอียดอ่อนและช้าของมนตรา จะค่อยๆ ทำให้สมองและจิตมีความสงบลงได้ ผู้ที่ฝึกสมาธิอย่างเชี่ยวชาญแล้ว และมีการปฏิบัติอยู่เป็นประจำนั้น จะพบว่าคลื่นสมองของคนเหล่านี้ จะเป็นคลื่นอัลฟาอยู่ตลอดเวลา ไม่ว่าจะเป็นเวลาที่ทำกิจกรรมต่างๆ ในระหว่างวันก็ตาม ด้วยการฝึกสมาธิอย่างถูกต้อง จิตจะเกิดความตื่นตัวอย่างถาวร และมนตราที่ใช้สำหรับการฝึกสมาธิก็ยังอาจใช้ในการบริกรรมได้ในขณะที่ทำงานหรือตลอดเวลาได้ด้วย เพื่อที่จะควบคุมให้จิตอยู่ในสภาวะที่มีความปลอดโปร่งอยู่เสมอ

ในสมาธิระดับที่มีความสงบลึกซึ้ง คลื่นอัลฟาจะค่อยๆ เปลี่ยนเป็นคลื่นเซตา (Theta Wave) ที่มีจังหวะที่ช้ากว่า และมีพลังงานมากกว่า มีความถี่ประมาณ 4 รอบต่อวินาที ในภาวะจิตเหนือสำนึกระดับคลื่นเซตานั้น นักวิทยาศาสตร์ได้เสนอว่าจิตนั้นจะเต็มไปด้วยภาพที่เป็นความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และจิตจะมีความเบิกบานเหมือนหนึ่งว่าได้เข้าไปใกล้ภาวะของสำนึกบริสุทธิ์มากแล้ว และเมื่อการฝึกสมาธิเป็นไปอย่างลึกซึ้งขึ้น คลื่นสมองจะช้าลงจนกลายเป็นคลื่นเดลตา (Delta Wave) ซึ่งมีความถี่คลื่นสั้นมากคือประมาณ 1 รอบต่อวินาที ณ ภาวะนี้ ระดับพลังงานจะสูงขึ้น ความเบิกบานภายในก็จะมีมากขึ้นเรื่อยๆ จนกระทั่งในที่สุดจิตก็จะหยุดนิ่งเป็นเส้นตรง การเคลื่อนไหวทุกอย่างในจักรวาลจะหยุดลง มนุษย์จะรู้สึกว่าการจิตของตนมีความสมบูรณ์ และมายาการของสิ่งต่างๆ ทั้งเรื่องเวลา ระยะทาง ความรู้สึกว่าเป็นภายในภายนอก ความรู้สึกว่าเป็นผู้ถ่ายทอด หรือว่าเป็นผู้รับรู้ทั้งหมดจะหายวับไปในพริบตา ผู้ฝึกภาวนาจะตั้งลึกลงในรันดราภาพที่ไม่มีข้อจำกัดใดๆ ไม่ว่าจะ เป็นเรื่องของกาลและสถานที่

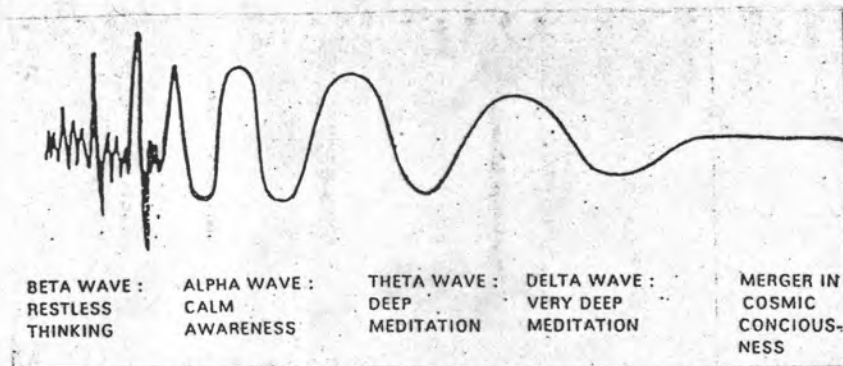
คลื่นเซตา



คลื่นเดลตา



ดังนั้นในการภาวนา การบริกรรมมนตราด้วยจิตใจที่จดจ่อจะทำให้
กระแสคลื่นเดิมของจิตมนุษย์ ของคลื่นสมองค่อยๆ เกิดการเปลี่ยนแปลงให้มีความละเอียด
อ่อนมากขึ้นและช้าลง จนกระทั่งจิตสามารถรวมเป็นหนึ่งเดียวกับนิรันดรภาพได้ จิตจะ
รวมเข้าเป็นหนึ่งเดียวกับสำนักปริสทธิศาสตร์สากลในจักรวาล



แสงเลเซอร์นั้นเป็นแสงที่มีคุณสมบัติพิเศษคือ จะเป็นแสงที่สร้างขึ้น
จากการรวมกระแสคลื่นแสง ที่มีความถี่แตกต่างกันคือ แสงสีแดง ส้ม เหลือง เขียว ฟ้า
ม่วง คราม น้ำเงิน แสงอินฟราเรด ฯลฯ แสงเลเซอร์เป็นแสงที่มีพลังรวมกัน โดย
จะมุ่งปรับแสงต่างๆ ให้ให้มีความถี่เดียวกัน ซึ่งการกระทำเช่นนี้จะทำให้เกิดพลังงานขึ้น
มากมาย หลอดไฟเลเซอร์เพียง 10 วัตต์ จะให้แสงที่จ้ายิ่งกว่าแสงจากพื้นผิวของดวง
อาทิตย์ได้ แสงเลเซอร์จึงสามารถใช้ในการหลอมเพชร และใช้เป็นแสงที่จะทำให้เกิด
การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของอะตอม หรือเป็นแสงที่จะทำให้มนุษย์สลายตัวลงเหลือ
เพียงเก้าถ่านได้ภายในเวลาพริบตาเดียว การประสานรวมตัวกันของแสงทำให้เกิดพลัง
งานมหาศาสตร์ได้ฉับไฉน คลื่นที่มีการประสานรวมตัวกันชนิดอื่นๆ ก็จะทำให้เกิดพลังงาน
จำนวนมหาศาลขึ้นได้เช่นกัน ดังนั้นโยคีที่ฝึกสมาธิภาวนาในระดับที่ลึกซึ้ง จิตของท่านจะเป็น
เหมือนหนึ่งแสงเลเซอร์ เพราะพลังทางกายและจิตทั้งหมดจะประสานรวมกัน ด้วยการ
เพ่งจดจ่ออยู่กับมนตราอย่างจริงจังนี้ จึงทำให้บุคคลสามารถพัฒนาพลังจิตขึ้นได้

ตามปกติแล้วสมองแต่ละส่วนของมนุษย์ จะทำหน้าที่ควบคุมการทำ
งานของอวัยวะที่แตกต่างกัน และมีการทำกิจกรรมที่แตกต่างกันไปในเวลาเดียวกัน ทั้ง
การเคลื่อนไหว การย่อยอาหาร การพูด ฯลฯ กิจกรรมที่มีความแตกต่างกันไปเหล่านี้
จะทำให้เกิดคลื่นสมองที่มีลักษณะที่แตกต่างกันไป แต่ในระหว่างที่จิตมีการเพ่งจดจ่อไปที่สิ่ง
เดียวคือมนตรา สมองส่วนอื่นๆ จะค่อยๆ เปลี่ยนเป็นคลื่นที่มีความถี่เท่าๆกัน ซึ่งเป็นความถี่ที่
มีจังหวะเดียวกับการเต้นของหัวใจ และระบบการหายใจด้วย และเมื่อบุคคลสามารถฝึก

สมาธิได้อย่างสมบูรณ์ จนจังหวะต่างๆในร่างกายมีการหล่อหลอมรวมกัน เป็นหนึ่งเดียวแล้ว จะทำให้เกิดเป็นกระแสคลื่นที่มีพลัง และสามารถประสานกับคลื่นของจักรวาล (Cosmic Rhythm) เหมือนหนึ่งวงดนตรีประสานเสียงได้ กระแสคลื่นความคิดที่มีการระจัดกระจายอยู่ตามปรกติ จะกลายเป็นกระแสคลื่นที่มีจังหวะ และมีความสงบราบเรียบขึ้น จนสามารถนิ่งสนิทได้ในที่สุด บุคคลที่ต้องการจะฝึกสมาธิจนเกิดความตระหนักรู้ภายในขึ้น จะต้องรวมสมาธิและพลังงานทางกาย ใจ และจิตวิญญาณของตนให้เกิดความประสานเป็นหนึ่งเดียวกันเองได้ พร้อมกับมีความสอดคล้องกับคลื่นของสำนักบริสุทธิได้ เมื่อนั้น บุคคลจะสามารถไปพ้นจากพันธนาการของวัตถุ กาลเวลา และสถานที่ได้ ผู้ที่สามารถควบคุมจังหวะของกระแสคลื่นของชีวิต จะสามารถควบคุมจังหวะของจักรวาลได้ด้วย ทั้งนี้ เพราะคนเหล่านี้ได้ตระหนักดีแล้วว่า สารที่สำคัญที่สุดของของสรรพสิ่งต่างๆก็คือสภาวะของจิตสำนักบริสุทธิ ที่ผู้ไม่รู้ต่างๆอาจจะกล่าวว่าเป็นพลังอำนาจลึกลับ เป็นไสยศาสตร์ ซึ่งในความเป็นจริงแล้ว สิ่งนี้เป็นธรรมชาติของบุคคลที่สามารถรู้จักสภาวะจิตของตนเองได้อย่างถ่องแท้ อำนาจเหล่านี้เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้จริงตามธรรมชาติแม้ว่าจะไม่ถนัดนัก

ในอดีตกาลมีบุคคลจำนวนมาก ที่สามารถฝึกตนจนเกิดพลังจิตที่แข็งแกร่งกล้า จนดูเหมือนว่าบุคคลเหล่านี้มีอำนาจเวทย์มนต์ที่ลึกลับ อย่างไรก็ตาม การบรรลุถึงสภาวะที่จิตสามารถแสดงปาฏิหาริย์ต่างๆนั้น ก็เป็นภาวะที่มีอันตรายต่อชีวิตมาก เพราะบางคนนั้นอาจจะพัฒนาความหยิ่งทงในพลังจิตที่ได้มา และใช้พลังจิตที่ได้มาบ่อยจนเกินไป จนไม่มีพลังจิตที่เพียงพอที่จะบรรลุถึงสภาวะที่มีอิสรภาพโดยสมบูรณ์ได้ ดังตัวอย่างของ มิคาอิลโลวา หญิงรัสเซียร่างท้วมวัยกลางคนที่สามารถฝึกจิตของตนจนสามารถบังคับวัตถุต่างๆ ให้เคลื่อนไปตามความต้องการของเธอได้ เธอจะใช้สมาธิอย่างแรงกล้า ควบคุมให้คลื่นสมอง การเต้นของหัวใจ และระบบการหายใจของตนมีจังหวะคลื่นที่เป็นหนึ่งเดียวกัน ในลักษณะของคลื่นเรตา ด้วยกระแสคลื่นนี้เธอสามารถที่จะใช้จิต บิขมบั้งให้ลอยมาเข้าปาก แยกไขแดงออกจากไขขาว บ่นดินสอให้หมุนตัว ฯลฯ ด้วยกระแสคลื่นที่มีความเป็นหนึ่งเดียวกันของร่างกาย จิตใจและสมองนี้เอง ที่ทำให้เธอสามารถแสดงปาฏิหาริย์ต่างได้ แต่หลังจากที่เธอได้แสดงอำนาจจิตครั้งนี้ เธอก็เกิดความเหนื่อยอ่อนอย่างมาก สายตาของเธอมืดมัวไปชั่วขณะหนึ่ง มีไข้สูง อาเจียนและมีนครีษะ ความดันโลหิตสูงขึ้นกว่าเดิมมาก น้ำหนักลดลง 8 กิโลกรัม มีอาการผิดปกติทางจิต และล้มป่วยถึงขั้นโคม่าเป็นเวลาหลายวัน มิคาอิลโลวา ได้แสดงอำนาจจิตของเธอต่อมาอีกหลายปี จนท้ายที่สุดเธอก็สูญเสียอำนาจเหล่านี้ไปจนหมดสิ้น ผู้ที่ได้ไปเยี่ยมหรือพบเธอต่างกล่าวว่า "เธออ่อนแอและทรุดโทรมมาก ร่างกายและจิตใจมีความผิดปกติสูง ใบหน้ามีรอยเหี่ยวย่นเต็มไปหมด เธอกลายเป็นหญิงที่มีสภาวะที่ชราเกินกว่าวัยไปแล้ว"

เป็นเวลาร่วมศตวรรษมาแล้วที่ปรมาจารย์ทางจิต ได้แบ่งแยกความก้าวหน้าทางจิตวิญญาณออกเป็น 4 ระดับคือ

ระดับที่ 1 เป็นระดับที่ผู้ฝึกจะต้องเผชิญกับความยากลำบากมาก เพราะจะต้องใช้ความพยายามอย่างมากที่จะควบคุมความวุ่นวาย และคลื่นของจิตที่กระจัดกระจายทั้งปวง ให้เกิดความสงบลง คนจำนวนมากที่ฝึกจิตอยู่ในระดับนี้จะไม่มีความอดทน จิตจะยังคงเต็มไปด้วยความวุ่นวาย จึงมักจะละเลยการฝึกภาวนาของตน

ระดับที่ 2 เป็นระดับที่ผู้ฝึกได้มีการพัฒนาการฝึกสมาธิภาวนาของตนจนสามารถสัมผัสกับจิตสำนึกที่ละเอียดอ่อนแล้ว ซึ่งผู้ที่ได้เคยสัมผัสกับภาวะแห่งความสุขที่ละเอียดอ่อนในระดับนี้แล้ว แม้เพียงในชั่วระยะเวลาเพียงสั้นๆ ก็จะสามารถรู้ถึงสภาวะเช่นนี้ เป็นประสบการณ์ที่มีคุณค่ามากที่สุดในชีวิตมนุษย์ ผู้ฝึกจึงจะพยายามใช้พลังงานที่ตนมีอยู่ในการที่จะฝึกตนให้สามารถบรรลุถึงและอยู่ในจิตในสภาวะนั้นได้ตลอดไป

ระดับที่ 3 การฝึกสมาธิภาวนาอย่างจริงจังจึงเป็นเวลาสม่ำเสมอ หลังทั้งหมดของจิตจะมีการประสานกันเป็นหนึ่งเดียวกัน และอำนาจจิตจะพัฒนาขึ้น ซึ่งระดับนี้เป็นระดับที่มีอันตรายมากที่สุด ที่ทำให้โยคีผู้ยิ่งใหญ่จำนวนมากประสบความล้มเหลวมาแล้ว เพราะหากบุคคลได้นำพลังจิตจำนวนมากที่เกิดขึ้นนั้น แต่มีการใช้ไปเพื่อการแสวงหาความสุขทางโลกแล้ว บุคคลจะไม่สามารถบรรลุถึงภาวะที่สมบูรณ์นั้นเลย เพราะมันจะเป็นเหมือนกับการพยายามปัมน้ำขึ้นสู่หอคอย ในขณะที่ท่อส่งน้ำนั้นมิรู่ว่ายอยู่จำนวนมากมาย ซึ่งน้ำย่อมไม่สามารถที่จะไปถึงที่หมายได้เลย

เมื่อรามาทฤษณะนักบุญที่มีชื่อเสียงในประเทศอินเดีย ต้องการจะมอบอำนาจจิตที่ตนมีอยู่ให้แก่วิเวกกานันดาผู้เป็นสานุศิษย์นั้น วิเวกกานันดาได้กล่าวว่า "ถ้าพลังจิตพิเศษเหล่านี้ไม่ได้ช่วยให้ระดมบรรลุสมบุรณภาพแล้ว ผมก็ไม่ต้องการ เพราะผมอาจจะใช้ไปในทางที่ไม่ถูกต้อง ที่เห็นแก่ตัว อันจะนำผมไปสู่หายนะได้ "

ผู้ที่ไม่ปล่อยให้จิตของตนเบี่ยงเบนไป เพราะการได้รับอำนาจจิตที่สูงขึ้น แต่ได้ใช้พลังจิตทั้งหมดที่เกิดขึ้นนั้น ในการฝึกตนจนบรรลุสมบุรณภาพแล้ว ย่อมจะสามารถประสบความสำเร็จในการฝึกตนได้อย่างแน่นอน

ระดับที่ 4 จิตจะรวมเข้าเป็นหนึ่งเดียวกับความสุขสมบูรณ์อันลึกซึ้ง และผู้ฝึกจะรู้สึกถึงความสุขที่ได้รับนี้มีคุณค่ายิ่งกว่าอำนาจจิตทั้งหมดมากรวมกัน

บุคคลที่สามารถจะประสานกระแสคลื่นต่างๆของตนเข้าด้วยกัน จะมี ความประสานสอดคล้องกับกระแสคลื่นของจักรวาล คนเหล่านี้จะสามารถเปลี่ยนแปลงโลกได้อย่างมีพลัง ความตั้งใจอย่างแรงกล้าของบุคคลเหล่านี้ จะทำให้ทุกอย่างที่กระทำไปนั้น ประสบความสำเร็จอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพมาก และด้วยบุคคลิกภาพที่มีพลังเช่นนี้ บุคคลอื่นก็จะเกิดความสนใจขึ้น บรรดานักพรตที่ยิ่งใหญ่ในอดีตจึงสามารถที่จะเป็นคอบเพลิงส่องทางให้แก่ผู้ที่มีความมืดมนอยู่ในจิตใจได้ และบุคคลเหล่านี้ก็จะสามารถปลุกจิตใจที่มีความหลง ความหลับไหลของบุคคลอื่นๆ ให้มีความตื่นตัวขึ้นได้

มนตรานอกจากจะต้องมีจังหวะที่สม่ำเสมอ และสามารถเปล่งเสียง

ได้แล้ว ยังต้องมีความหมายที่เป็นอนุคมคติด้วย โยคีได้สอนเกี่ยวกับเคล็ดลับในการพัฒนา
 ตนว่า "เมื่อความคิดของมนุษย์เป็นเช่นไร จิตและการกระทำต่างๆของมนุษย์ก็จะเป็นเช่น
 นั้น"(As you think , So you become) มาเป็นเวลาร่วมศตวรรษแล้ว ซึ่ง
 ความคิดนี้ก็เป็นที่ยอมรับของนักจิตวิทยาจำนวนมากในปัจจุบันแล้วว่า จิตจะค่อยๆเปลี่ยน
 เป็นสิ่งที่จิตจดจ่ออยู่ การทดลองจำนวนมากได้แสดงให้เห็นว่า จิตสำนึกของมนุษย์นั้นมีแนว
 โน้มที่จะรวมเป็นสิ่งเดียวกับสิ่งที่จิตสนใจเป็นเวลาช่วงหนึ่ง จินตนาการและการย้าคิดอยู่
 เสมอจะค่อยๆเปลี่ยนจิตให้เป็นไปตามสิ่งที่ตนคิดอยู่ นักจิตวิทยาจำนวนมากจึงได้ใช้เคล็ด
 ลับข้อนี้ ในการรักษาคนไข้ที่มีปัญหาเกี่ยวกับเรื่องภาพพจน์ของตนเอง เช่นเมื่อคนธรรมดา
 คาท่ากรยกน้ำหนักเพียง 150 กิโลกรัม ก็จะมีอาการเหงื่อตก ขาสั่น ฯลฯ แต่เมื่อ
 บุคคลผู้นั้นถูกสะกดจิต ให้มีการจินตนาการว่าตนเป็นผู้ทรงพลัง เขาก็จะสามารถยกน้ำ
 นหนักถึง 200 กิโลกรัมได้โดยไม่มีอาการเหนื่อย เหงื่อตก หรือขาสั่นเลยแม้แต่เพียงนิด
 เดียว ดังนั้นการคิดแต่ในสิ่งที่ดี การย้าคิดแต่ในสิ่งที่ดีเสมอ และการจินตนาการในสิ่งที่
 เป็นความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ จึงเป็นสิ่งที่มประโยชน์มาก ที่มนุษย์ทั่วโลกเริ่มมีการนำไป
 ใช้กัน ในการทำให้เกิดความมั่งคั่ง ความมีชื่อเสียง หรือการประสบความสำเร็จ แต่
 เป้าหมายของโยคะนั้นก็ไม่ได้แคบเช่นเป้าหมายทางโลก ดังนั้นโยคะจึงใช้หลักความจริง
 ข้อนี้ในการช่วยให้จิตนั้นสามารถบรรลุสู่รั้นครภาพได้

การฝึกสมาธิแบบนีโอฮิวแมนนิส บุคคลจึงต้องคิดหรือย้าจินตนาการใน
 ความหมายของมนตราที่ว่า"ข้าพเจ้าเป็นสำนักบริสุทธิ" หรือ "ข้าพเจ้าเป็นหนึ่งในเดียวกับ
 สมบูรณภาพ" อยู่เสมอ ซึ่งในความเป็นจริงนั้น มนุษย์ก็เป็นหนึ่งเดียวกับสำนักที่บริสุทธิ
 จริงในสภาวะของจิตที่เหนือสำนักพิเศษขึ้นไป แต่มนุษย์นั้นไม่ได้ตระหนักถึงความจริงนี้ก็
 เพราะอึดตายที่เล็กและจำกัดของมนุษย์นั้น ได้รั้งจิตของมนุษย์ให้อยู่แต่ในสภาวะของ
 จิตสำนึกและจิตใต้สำนึกเท่านั้น

เมื่อจิตมีสมาธิที่จดจ่ออยู่กับความหมายของมนตรา เมื่อนั้นจิตจะไปพ้น
 จากข้อจำกัดของมนตรา และไปพ้นจากการคิดถึงอุมคติของมนตราได้ ในลมหายใจที่ละ
 เอียดก่อนมนุษย์ก็จะสามารถรวมเข้าเป็นหนึ่งในเดียวกับสำนักบริสุทธิได้

เมื่อจิตตั้งอยู่ในสมาธิที่ลึกซึ้งขึ้นเรื่อยๆ คลื่นของจิตและลมหายใจจะ
 มีความละเอียดอ่อนขึ้น และช้าลง จนในที่สุดก็จะหยุดนิ่ง เงามืดทั้งหมดในจิตใจจะหาย
 ไป ลมหายใจจะเป็นเหมือนหนึ่งหยุดนิ่ง และจิตก็จะหยุดนิ่ง ร่างกายจะเป็นเสมือนหนึ่ง
 ว่าได้แปรสภาพกลายเป็นแสงสว่าง และกระแสแห่งความสุขที่ไม่มีที่สิ้นสุดก็จะเกิดขึ้นอย่าง
 ต่อเนื่อง บุคคลจะรู้สึกว้าสำนักที่บริสุทธินั้น อยู่ในทุกวี่วี่ในจักรวาลที่กว้างใหญ่ น้ำพุ
 แห่งความสุขที่พุ่งขึ้นจากค่านใน จะขจัดมานแห่งความเขลาทั้งมวลทิ้งไป และบุคคลจะมี
 ความสุขอย่างไม่มีการสิ้นสุด ความสุขชนิดนี้เป็นสิ่งที่มนุษย์ที่เกิดมาทุกคน สามารถจะไปถึงได้
 เพราะมนุษย์แต่ละคนนั้น ต่างล้วนมีหนทางที่จะพัฒนาพลังจิตและปัญญาให้ไปถึงที่สุดได้

คนส่วนมากในโลกนี้ มักจะใช้ชีวิตไปตามแรงผลักดันของความปรารถนาของจิตในระดับที่หยาบ ซึ่งแม้ว่ามนุษย์จะใช้ความพยายามมากเพียงใดก็ตามที่จะทำให้เกิดความสุขและความพอใจขึ้น แต่มนุษย์ก็ยังคงจะต้องพบกับความผิดหวังอยู่เสมอ เพราะบางครั้งชีวิตก็จะดูเหมือนจิตซิดและแห้งแล้ง บางครั้งอึดตาของมนุษย์ก็จะทำให้เกิดความกังวล ความกลัวและความสงสัยอยู่อย่างไม่หยุดหย่อน และบางครั้งจิตก็จะเป็นทุกข์จากความเศร้าโศก และความเจ็บปวดของการสูญเสียและความผิดหวังทั้งมวลด้วย

กระเจงเงาที่มัวหมองไม่สามารถสะท้อนภาพที่ชัดเจน บ่อน้ำที่ขุ่นมัวไม่สามารถสะท้อนเงาจันทร์ได้อย่างแจ่มชัดฉันใด จิตสำนึกในระดับที่หยาบที่หม่นหมองวุ่นวายของมนุษย์ก็ไม่อาจจะนำมนุษย์ไปสู่ความสุขสงบเบิกบานที่แท้จริงของตัวตนภายในได้ ดังนั้นการฝึกตนในลักษณะต่างๆจึงจะสามารถค่อยๆปรับจิตให้มีพัฒนาการขึ้น ทีละขั้นได้จนถึงที่สุด การทานอาหารที่ถูกต้อง การออกกำลังกาย การการปฏิบัติตนตามหลักบางประการ เพื่อให้จิตมีความหวานไหว และมีความบริสุทธิ์พอที่จะสามารถประสานกับกระแสคลื่นของสำนึกที่บริสุทธิ์ขึ้นได้ ด้วยมนตราและอุคมคติเรื่องของนිරันตราภาพ ด้วยลมหายใจและจิตที่สงบนิ่ง และด้วยพลังจิตที่แผ่จลจลอยู่ใกล้กับสำนึกที่สูงสุดแต่เพียงสิ่งเดียวในสมาธิที่เข้มข้น จะทำให้กระแสคลื่นของจิตกลายเป็นเส้นตรง และเมื่อนั้นจิตจะสามารถบรรลุสู่สภาวะที่สมบูรณ์เหมือนหนึ่งนกที่ได้รับการปลดปล่อยให้เป็นอิสระจากพันธนาการทั้งมวลได้

โยคะศาสตร์ที่มีความละเอียดอ่อน จะทำให้จิตของมนุษย์ทุกคนมีความเป็นสากล ไม่รู้สึกแบ่งแยกว่าจะเป็นผู้มั่งมีหรือยากจน ว่าจะหญิงหรือชาย ว่าจะหนุ่มหรือแก่ ว่าจะมีการศึกษาหรือไม่ เมื่อได้ฝึกตนตามวิธีการเหล่านี้ จิตทุกระดับจะมีพัฒนาการจนเกิดความแข็งแกร่งขึ้น จิตและกายจะมีความละเอียด บริสุทธิ์และมีสุขภาพที่ดีขึ้น อารมณ์ต่างๆจะมีความสมดุลยิ่งขึ้น ความจำจะมีประสิทธิภาพ และความคิดจะแจ่มใส ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และความตระหนักรู้ภายในจะเกิดขึ้น จิตจะเกิดความรู้ลึกซึ้งรอบรู้ดีและความไม่ยึดมั่นถือมั่น และท้ายที่สุดของการปฏิบัติธรรม มนุษย์จะสามารถบรรลุถึงพัฒนาการของความสุกที่อ่อนหวานลึกซึ้ง จิตจะมีความละเอียดอ่อนบริสุทธิ์และสมบูรณ์มากขึ้นเรื่อยๆ จนสามารถประสานคลื่นเป็นหนึ่งเดียวกับสำนึกบริสุทธิ์เต็มแท้ หรือตัวตนที่แท้จริงได้

หลักโยคะศาสตร์ที่ใช้สำหรับการพัฒนาตนนั้น แบ่งออกได้เป็น 8 ชั้น เรียกว่าอัษฎางค์โยคะ (Astanga Yoga) คือ

1. อาสนะ การทานอาหารที่ถูกต้อง และหลักปฏิบัติตน 16 ประการ เพื่อชำระร่างกายให้บริสุทธิ์ และเตรียมร่างกายให้พร้อมสำหรับการฝึกการปฏิบัติภาวนาที่ละเอียดอ่อนลึกซึ้งอื่นๆต่อไป

2. หลักยามะ เพื่อสามารถที่จะสัมพันธ์กับผู้อื่นได้อย่างถูกต้อง เพื่อให้สามารถควบคุมการทำงานของจิตสำนึกระดับหยาบ ให้เป็นไปอย่างถูกต้องเหมาะสม

ยิ่งขึ้น

3. หลักนิยามะ เพื่อที่จะสามารถสัมพันธ์กับความรู้สึกของตนเองได้อย่างถูกต้อง ทำให้สามารถควบคุมความปรารถนาต่างๆของจิตสำนึกได้

4. การควบคุมลมหายใจหรือปราณยาม (Pranayama) เพื่อควบคุมพลังชีวิต และจิตใต้สำนึกให้คิดและจำ เป็นในสิ่งที่เหมาะสมและเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตน การควบคุมลมหายใจจะช่วยพัฒนาจิตใต้สำนึกระดับที่สองให้ทำงานได้ดีขึ้น

5. การถอนตัวออกจากสถานแวดล้อมโดยใช้จินตนาการ และการปิดระบบประสาทที่ทำงานเกี่ยวกับความรู้สึกทั้งหมดลง (Sense of Withdrawl) เพื่อช่วยให้จิตสามารถตั้งลึกลับสภาวะที่ละเอียดอ่อนขึ้นได้ การฝึกขั้นนี้จะช่วยพัฒนาจิตสำนึกพิเศษระดับที่หนึ่งได้ ทำให้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และความตระหนักรู้พัฒนาขึ้น

6. การจดจ่อแห่งจิต (Concentration) จะช่วยให้จิตเกิดพลังและความรู้สึกชอบชั่วดี ตลอดจนความยึดมั่นถือมั่นทั้งมวลจะลดน้อยลงไป

7. การปฏิบัติภาวนาในระดับลึก (Deep Meditation) จะช่วยให้จิตสัมผัสกับสภาวะแห่งความสุขความเบิกบานที่ไม่สิ้นสุดได้

8. การรวมเป็นหนึ่งเดียวกับสำนึกบริสุทธิ์ (Supream Union) เป็นสภาวะที่จิตสามารถประสานสอดคล้องจนเป็นหนึ่งเดียวกับตัวตนที่แท้จริง หรือสำนึกที่บริสุทธิ์ ที่เป็นเป้าหมายสูงสุดของชีวิตแล้ว

ในปัจจุบันคนจำนวนมากอาจจะสนใจเกี่ยวกับ เรื่องของอำนาจจิตอย่างมาก การฟังอภิปราย การอ่านหนังสือที่กล่าวถึงศักยภาพอันมหาศาลของจิตสำนึก อาจทำให้ปัญญาชนเกิดความพอใจกับการค้นพบและเรื่องราวที่น่าสนใจเหล่านี้ แต่การที่จะสามารถบรรลุถึงความสุขที่สมบูรณ์นั้น อยู่เหนือคำพูดเหล่านั้นออกไป ปัญญาควมรู้มีขีดจำกัดที่ไม่สามารถจะไปถึงอาณาจักรแห่งการบรรลุธรรมอันสว่างไสวนั้นได้ ความเข้าใจอย่างถ่องแท้จะไม่ได้มาจากการอ่านหนังสือ ผู้ที่ต้องการที่จะเข้าใจสภาวะแห่งสมบูรณ์ภาพอย่างแท้จริง จึงต้องฝึกปฏิบัติภาวนาจนเกิดประสบการณ์ความตระหนักรู้ทางจิตขึ้น

สรุปประเด็นที่สำคัญ

1. ความสุขในโลกของวัตถุนั้น มีความแตกต่างไปจากความสุขที่แท้จริงที่เกิดขึ้นจากภายในของมนุษย์
2. แนวคิดเรื่องการพัฒนาจิตและปัญญาของนีโอฮิวแมนนิสมีนั้น มีการนำเสนออย่างเป็นวิทยาศาสตร์ โดยมีผลการทดลองและปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจริงเป็นหลักฐาน
3. การฝึกสมาธิแบบนีโอฮิวแมนนิสมีนั้น สามารถช่วยให้จิตใจพัฒนาไปสู่จิตสำนึกพิเศษได้ดีกว่าการฝึกสมาธิแบบอื่น
4. การฝึกสมาธิจะช่วยให้ผู้ฝึกมีพลังจิตสูงขึ้น ซึ่งผู้ฝึกควรจะใช้พลังจิต

นี้ไปในการช่วยให้จิตเกิดการพัฒนาไปสู่จิตสำนึกพิเศษ ไม่ใช่ใช้ไปในการแสดงปาฏิหาริย์

การวิเคราะห์ เรื่องวิธีการพัฒนาจิตและปัญญาแบบนีโอฮิวแมนนิส

1. ความสุขเป็นเรื่องของการที่ใจเกิดสภาพที่มีความสบายขึ้น ความปรารถนาในความสุขของมนุษย์นั้น เป็นสิ่งที่ไม่จำกัดและไม่มีที่สิ้นสุด ดังนั้นความสุขที่เกิดจากการได้มาซึ่งวัตถุหรือความสมหวังจากภายนอกนั้น จึงไม่ใช่ความสุขที่แท้จริง เพราะสิ่งภายนอกนั้น เป็นสิ่งที่มีอยู่อย่างจำกัด และมนุษย์ก็ไม่สามารถเพียงพอที่จะควบคุมปัจจัยต่างๆภายนอก ให้เกิดขึ้นดังที่ใจตนปรารถนาได้ ความสุขภายนอกนั้น จะเกิดขึ้นได้เมื่อจิตได้รับวัตถุหรือสิ่งที่จิตใจปรารถนา เมื่อสมใจแล้ว จิตที่ยังมีความไม่สมบูรณ์อยู่ก็จะปรารถนาให้ได้มามากขึ้น หรือปรารถนาในสิ่งอื่นๆต่อไป ซึ่งเป็นความปรารถนาที่ไม่สิ้นสุด ความสุขชนิดนี้มีความแตกต่างไปจากความสุขที่แท้จริง ที่เกิดขึ้นจากภายในใจของมนุษย์ที่สามารถพัฒนาไปจนถึงระดับจิตสำนึกพิเศษสูงสุด ที่เป็นสภาวะจิตที่มีความสุขสงบที่สมบูรณ์จนมนุษย์ไม่เกิดความปรารถนาที่จะได้สิ่งใดๆต่อไปอีก แหล่งความสุขภายในที่สมบูรณ์และไม่สิ้นสุดนี้เท่านั้น ที่จะทำให้จิตของมนุษย์เกิดความสุขที่สมบูรณ์ที่ไม่สิ้นสุดขึ้นได้

2. แนวคิดเรื่องการพัฒนาจิตและปัญญาของนีโอฮิวแมนนิสนั้น มีการนำเสนออย่างเป็นวิทยาศาสตร์ โดยมีผลการทดลองและปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจริงเป็นหลักฐาน เช่น เรื่องของการทดลอง "การงดใช้ประสาทรับความรู้สึก" ซึ่งผลก็คือ ผู้ที่ได้รับการทดลองจะเกิดความรู้สึกว่าได้รับการผ่อนคลายอย่างลึกซึ้ง มีความสุขและเกิดจินตนาการที่งดงามขึ้น นอกจากนี้เรื่องของพ่อมด หมอผี นักบวชและผู้คลั่งศาสนาที่ใช้การทรมานตน ให้ประสาทรับความรู้สึกเกิดอาการชา จนไม่ทำงานแล้วจะสามารถสัมผัสกับประสบการณ์ของความสุขที่ลึกซึ้งได้ ทำให้แนวคิดแบบนีโอฮิวแมนนิสนั้นมีความน่าเชื่อถือว่าการระงับการสัมผัสของประสาทสัมผัส และการไม่ให้ความคิดจะทำให้จิตสัมผัสกับความสุขของสำนึกพิเศษ หรือสัมผัสกับจินตนาการที่งดงามของจิตได้สำนึกได้

การทดลองเรื่องของคุณ์สมองแบบเบตาที่วุ่นวาย ค่อยๆเปลี่ยนเป็นคลื่นสมองแบบอัลฟาที่สงบลง เมื่อบุคคลนั่งในท่าดอกบัว และผลการทดลองที่แสดงให้เห็นว่าผู้ที่นั่งอยู่ในท่านี้ จะตอบสนองต่อการรบกวนของสิ่งแวดล้อมน้อยกว่าการอยู่ในท่าอื่น แสดงให้เห็นว่าท่านั่งดอกบัวสามารถช่วยให้ผู้ฝึกสมาธิ เกิดความสงบของจิตได้ดียิ่งขึ้นกว่าปรกติ นีโอฮิวแมนนิสยังชี้เหตุผลอธิบายต่อว่า การนั่งในท่าดอกบัวนั้นจะทำให้เกิดแรงกดของสันเท้านั่งต่อลำตัว ส่งผลทำให้ศูนย์พลังล่างสุดของร่างกายมนุษย์ 2 ศูนย์หยุดทำงาน ซึ่งจะทำให้การทำงานของอวัยวะและอวัยวะขยับถ่ายหยุดการทำงานด้วย ประสาทสัมผัสและประสาทที่ใช้งานจึงสามารถหยุดการทำงานได้ดีขึ้น ส่งผลให้พลังงานทั้งหมดของร่างกายได้ใช้ไปในทางที่จะทำให้จิตเกิดความละเอียดอ่อนมากขึ้น และทำให้จิตเข้าสู่จิตใต้สำนึกหรือจิตสำนึกพิเศษได้ดียิ่งขึ้นด้วย การนั่งในท่าดอกบัวจึงช่วยให้จิตเกิดความ

สงบได้มากกว่าทำอื่นๆ

นอกจากนี้เมื่อมีการทดลองวัดคลื่นสมองของคนปรกติ เปรียบเทียบกับ ผู้ฝึกสมาธิ จะเห็นว่าสมองของผู้ที่กำลังฝึกสมาธิ จะให้กระแสคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้า เรียกว่าคลื่นสมองแบบอัลฟาที่ตรวจวัดได้ว่ามีความสงบยิ่งกว่า คลื่นแบบเบตาของคนปรกติ ผู้ที่อยู่ในสมาธิที่ลึกซึ่งสมองจะให้คลื่นที่ละเอียดอ่อนยิ่งกว่าอัลฟา ได้แก่แกมมา และเดลตาอีกด้วย และเมื่อมีการวัดคลื่นสมองในเวลาปรกติของผู้ที่ฝึกสมาธิอยู่เป็นประจำ ยังได้ผลเป็นคลื่นสมองที่มีความสงบยิ่งกว่าคนธรรมดาอีกด้วย แสดงให้เห็นว่าผู้ที่ฝึกสมาธินั้น จิตใจจะมีความสงบมากกว่าคนธรรมดา

ความรู้เกี่ยวกับเรื่องของการพัฒนา จิตใจและปัญญาแบบนีโอฮิวแมนนิส นั้น แม้ว่าในหลายประเด็นจะมีความสอดคล้องกับการค้นพบทางวิทยาศาสตร์ แต่ก็ยังมีอีกหลายเรื่องที่วิทยาศาสตร์ยังไม่สามารถพิสูจน์ได้ แต่กระนั้นแนวคิดที่นีโอฮิวแมนนิสเสนอก็คงยังคงมีความน่าเชื่อถือ เพราะได้มีการกล่าวอ้างถึงปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจริงกับมนุษย์อย่างมีเหตุผลที่น่าสนใจ ประเด็นนี้จึงเป็นเรื่องที่วิทยาศาสตร์น่าจะให้ความสนใจที่จะศึกษาค้นคว้าความจริงกันต่อไป โดยอาจจะใช้ข้อเสนอแนะของแนวคิดแบบนีโอฮิวแมนนิส เป็นแนวในการศึกษาว่า สิ่งที่น่าเสนอนั้นมีความจริงหรือไม่ อย่างไร เพื่อที่มนุษย์จะได้สามารถมีพัฒนาการที่ก้าวหน้าได้ต่อไปได้

3. การฝึกสมาธิแบบนีโอฮิวแมนนิสนั้น ผู้ฝึกจะต้องมีเวลานั่งเพื่อลดการรับรส หลับตาเพื่อลดการมองเห็น อยู่ในห้องที่สงบไม่มีกลิ่นรบกวนเพื่อลดการทำงานของต่อมรับรส และประสาทหู มีการลูบเนื้อลูบตัวก่อนการฝึก ทำให้อาการระคายเคืองและความรู้สึกร้อนตามผิวหนังลดลง การประสานมือทำให้การสัมผัสลดลง การนั่งในท่าดอกบัวทำให้หยุดการเคลื่อนไหว หยุดการทำงานของอวัยวะสืบพันธุ์และอวัยวะขับถ่ายได้ การไม่ส่งเสียงก็เป็นการหยุดการทำงานของหลอดเสียง ซึ่งการพยายามหยุดการทำงานของประสาทสัมผัส และประสาทการใช้งานของร่างกายทั้งหมด ตลอดจนการหยุดการทำงานของความคิดที่กระจัดกระจาย ด้วยการคิดถึงอุดมคติแห่งความสงบและความรักสากลโดยมีมันตรากำกับ จะสามารถช่วยให้จิตใจสามารถพัฒนาไปสู่จิตสำนึกพิเศษได้ดีกว่าการฝึกสมาธิแบบอื่น เช่นการสวดมนต์ที่หลอดเสียงยังทำงาน มีการนับประคำที่ประสาทมือยังคงทำงานอยู่ มีการเดินที่ประสาทการเคลื่อนไหวยังคงทำงานอยู่ มีการเพ่งที่ประสาทตายังคงทำงานอยู่ มีการบริกรรมคำที่ไม่เข้าใจความหมายโดยไม่มีเรื่องที่เป็นอุดมคติกำกับ จะทำให้จิตสำนึก และจิตใต้สำนึกยังคงทำงาน จนจิตไม่สามารถเข้าสู่ภาวะของจิตเหนือสำนึกได้อย่างเต็มที่ ด้วยเหตุนี้การฝึกสมาธิแบบนีโอฮิวแมนนิสจึงดีกว่าการฝึกสมาธิแบบอื่นๆ

การฝึกจิตแบบนีโอฮิวแมนนิสนั้น ไม่ได้มีอยู่เพียงแบบเดียวเท่านั้น นอกจากการฝึกนำจิตเข้าสู่ภาวะของจิตสำนึกพิเศษ โดยการนั่งสมาธิแล้ว นีโอฮิวแมนนิสยังมีบทเรียนการฝึกจิตแบบอื่นๆ ที่เน้นใช้ในการทำงานต่างๆตลอดวันด้วย ซึ่งจะมีลักษณะที่

คล้ายกับการฝึกสติให้ผู้ฝึกเกิดความรู้ตัว เกิดการสังเกตตัวเอง และคิดถึงอุดมคติแห่งความสงบของชีวิตก่อนที่จะกระทำกิจกรรมต่างๆด้วย

การนำเสนอเรื่องการพัฒนาจิตและปัญญา ของนีโอฮิวแมนนิสนั้นเป็นแนวคิดที่น่าสนใจมากเพราะ เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการในระดับที่มีความละเอียดอ่อนของมนุษย์ ซึ่งความจริงเกี่ยวกับเรื่องนี้ ที่ได้รับการถ่ายทอดมาจากศาสนาต่าง ๆ นั้น ก็มีความแปรเปลี่ยนไปตามกาลเวลา ที่ผ่านมาเป็นเวลายาวนาน กระทั่งความจริงต่างๆ เหล่านั้น เริ่มไม่ถูกต้อง เริ่มมีการกระจัดกระจายไป ตลอดจนการอธิบายเกี่ยวกับเรื่องของความรู้สึกและปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นทางจิตแบบโบราณนั้น ก็มีการใช้ภาษาและการอธิบายที่คนในยุคปัจจุบันเข้าใจและยอมรับได้อย่างไม่เต็มที่นัก ดังนั้นการที่นีโอฮิวแมนนิสได้เอาปรากฏการณ์ทางจิตที่เกิดขึ้นจริงของมนุษย์เหล่านี้ มาอธิบายด้วยหลักการและเหตุผลทางวิทยาศาสตร์สมัยใหม่ โดยมีการกล่าวอ้างถึงเหตุผล ความจริง และการทดลองทางวิทยาศาสตร์ จะทำให้คนในยุคปัจจุบัน กลับมาสนใจในเรื่องของความละเอียดอ่อนในส่วนลึกของจิตใจ และสามารถเข้าใจและยอมรับคุณค่าของศาสตร์โบราณได้มากขึ้น

4. การฝึกสมาธิจะช่วยให้ คลื่นสมองความถี่ต่างกันที่กระจัดกระจายอยู่ตามอวัยวะต่างๆของผู้ฝึก ค่อยๆปรับจังหวะให้เข้ากับมันตราที่จิตจดจ่ออยู่ จนคลื่นที่มีความถี่ต่างกันเหล่านั้นสามารถรวมตัวกันเป็นหนึ่งเดียวได้ ซึ่งจิตที่มีความแน่วแน่เช่นนี้ จะทำให้เกิดพลังเกิดขึ้นจำนวนมหาศาล ประดุจแสงเลเซอร์ที่เกิดจากการรวมคลื่นแสงที่มีความถี่ต่างกันให้เป็นลำเดียว ซึ่งพลังจิตที่สูงขึ้นนี้ ผู้ฝึกจะสามารถใช้ไปในการช่วยให้จิตเกิดการพัฒนาไปสู่จิตสำนักพิเศษได้ดีขึ้น

ผู้ที่มีความหึงหวงจากพลังจิตที่ได้รับมา อาจจะใช้พลังจิตที่เกิดขึ้นไปในการแสดงปาฏิหาริย์บ่อยเกินไป จนจิตไม่มีพลังพอที่จะบรรลุถึงสภาวะที่มีอิสรภาพโดยสมบูรณ์ได้ ตัวอย่างของมิคาอิลโลวา ที่ใช้พลังจิตของตนในการแสดงมากเกินไป จนเกิดเป็นอันตรายต่อสุขภาพ และตัวอย่างของวีเวกานันดาที่ไม่ยอมที่จะรับพลังจิตจากรามกฤษณะผู้อาจารย์ หากพลังจิตนั้นไม่สามารถที่จะช่วยให้ตนไปถึงสมบูรณ์ภาพ เพราะกลัวว่าตนจะใช้พลังจิตที่ได้รับไปในทางที่ทำให้ตนเบี่ยงเบนไปจากหนทางที่ถูกต้องได้ ดังนั้นพลังจิตที่ได้รับจากการฝึกสมาธินั้น จึงมีอยู่จริง และพลังจิตนี้จะมีประโยชน์สูงมากหากผู้ฝึกใช้ไปในทางที่จะช่วยให้ตนพัฒนาจิตให้ดีขึ้น แต่พลังจิตนี้ก็จะมีโทษต่อตนเองและผู้อื่นได้มากเช่นกัน หากมีการใช้ไปในทางที่ผิด

ดังนั้นแม้ว่าการเกิดพลังจิต และปาฏิหาริย์ต่างๆจะเป็นคุณสมบัติที่มนุษย์โดยทั่วไปสามารถพัฒนาให้เกิดขึ้นได้ แต่นีโอฮิวแมนนิสก็ไม่ได้สนับสนุนให้มนุษย์ฝึกสมาธิเพื่อการมุ่งสร้างพลังจิต มาใช้ในการแสดงปาฏิหาริย์ แต่เป็นเพราะการฝึกสมาธินั้นจะสามารถช่วยให้จิตของมนุษย์นั้น พัฒนาขึ้นสู่ภาวะของจิตสำนักพิเศษได้